

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

**Φυσικές καταστροφές; Ανάλυση πλαισίωσης της καταστροφής της
Θεσσαλίας από κυρίαρχα ΜΜΕ.**

Διπλωματική εργασία

Σέρτζιο - Αλέξανδρος Χασάνι

ΑΘΗΝΑ, 2023

Εξεταστική Επιτροπή

Ανδρέας Κόλλιας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο (Επιβλέπων)

Φανή Κουντούρη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Copyright © Σέρτζιο Χασάνι, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ' ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δε δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Πρώτα από όλα ευχαριστώ από καρδιάς τον αγαπητό επιβλέποντα Καθηγητή μου, κ. Ανδρέα Κόλλια, ο οποίος με τίμησε με την υποστήριξή του να υλοποιήσω την ερευνητική μου ιδέα αλλά και με τις πολύτιμες συμβουλές του, οι οποίες κατεύθυναν την σκέψη μου. Τον Καθηγητή κ. Σπύρο Μοσχονά, ο οποίος μου εξασφάλισε τα απαραίτητα γνωστικά εφόδια για να εισέλθω σε αυτό το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Τον Άρη, που ήταν πηγή έμπνευσης αυτού του εγχειρήματος. Τέλος, τη Βασιλική, που με αστείρευτη υπομονή ήταν στο πλευρό μου καθόλη τη διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Αφιερωμένη και στους τέσσερις.

Περίληψη

Με αφορμή την καταστροφή στη Θεσσαλία τον Σεπτέμβριο του 2023 μετά το πέρασμα της κακοκαιρίας Daniel, επιχειρείται στην παρούσα εργασία να αποτυπωθεί ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάστηκε η καταστροφή στις ενυπόγραφες στήλες των κυρίαρχων ελληνικών διαδικτυακών ΜΜΕ. Έχοντας εισάγει μια πρόσφατη θεωρητική προσέγγιση μελέτης των καταστροφών, την Κριτική Μελέτη των Καταστροφών (ΚΜΚ), η οποία θέτει στο επίκεντρο την πολιτική διάσταση, την ιστορικότητα καθώς και την ερμηνεία των καταστροφών ως καταλυτικούς παράγοντες πρόκλησης αλλά και αντιμετώπισης τους, επιχειρείται μέσω της θεωρίας της ανάλυσης πλαισίων να αναδείξουμε πως τα κυρίαρχα ΜΜΕ προσεγγίζουν την καταστροφή μέσα από τις ενυπόγραφες στήλες τους, οι οποίες αποτελούνται από τη γνώμη των πιο έγκυρων δημοσιογράφων αλλά και ανθρώπων, που είναι ειδήμονες ή εμπλεκόμενοι σε ένα ζήτημα. Συγκεκριμένα, η προσοχή στρέφεται στις αιτίες, στους παράγοντες, στους τρόπους αντιμετώπισης αλλά και στις συνέπειες της καταστροφής, σύμφωνα με τους συντάκτες. Η σημασία της εξέτασης των ενυπόγραφων στηλών έγκειται στη δυναμική τους να προάγουν αντιλήψεις, απόψεις και σκέψεις, οι οποίες για την ΚΜΚ είναι ζωτικές για τη μάχη απέναντι στις καταστροφές.

Λέξεις Κλειδιά: Κριτική Μελέτη Καταστροφών, Καταστροφή, Φυσικοί Κίνδυνοι, ΜΜΕ, Ανάλυση Πλαισίωσης.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Κατάλογος Πινάκων.....	6
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	7
Κατάλογος Γραφημάτων.....	8
Εισαγωγή.....	9
Ιστορική εξέλιξη της έννοιας «καταστροφή».....	10
Κριτική Μελέτη Καταστροφών.....	12
Βιβλιογραφική επισκόπηση της θεωρίας της ΚΜΚ.....	15
Ευαλωτότητα, Ανθεκτικότητα και Νεοφιλελευθερισμός.....	23
Η προβληματική αντίληψη και εξέταση των καταστροφών.....	24
Η κλιματική αλλαγή ως καταστροφή.....	25
Ο ρόλος των ΜΜΕ και η πλαισίωση των καταστροφών.....	27
Ερευνητικό πρόβλημα.....	28
Μεθοδολογία έρευνας.....	31
Ανάλυση.....	41
Liberal.gr.....	46
In.gr.....	47
Kathimerini.gr.....	48
Documento.gr.....	49
Avgi.gr.....	50
Efsyn.gr.....	51
Συμπεράσματα.....	52
Βιβλιογραφία.....	56
Παράρτημα 1.....	62
Παράρτημα 2.....	68

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1, Εμφανίσεις πλαισίων ανά μέσο.....σελ. 41
Πίνακας 2, Το κριτήριο της πρόληψης και της προστασίας.....σελ. 42
Πίνακας 3, Πλαίσιο Επιπτώσεων.....σελ. 42
Πίνακας 4, Πλαίσιο λύσεων.....σελ. 43
Πίνακας 5, Η εμφάνιση της κλιματικής αλλαγής.....σελ. 43

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1, Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής.....	σελ. 35
Διάγραμμα 2, Πλαίσιο Ανθρωπογενούς Καταστροφής.....	σελ. 36
Διάγραμμα 3, Πλαίσιο Κυβερνητικής Αναποτελεσματικότητας.....	σελ. 36
Διάγραμμα 4, Πλαίσιο Κρατικής Αναποτελεσματικότητας.....	σελ. 37
Διάγραμμα 5, Πλαίσιο Επιπτώσεων.....	σελ. 38
Διάγραμμα 6, Πλαίσιο Λύσεων.....	σελ. 39

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1, Liberal.gr	σελ. 46
Γράφημα 2, In.gr.....	σελ. 47
Γράφημα 3, Kathimerini.gr.....	σελ. 48
Γράφημα 4, Documento.gr.....	σελ. 49
Γράφημα 5, Avgi.gr.....	σελ. 50
Γράφημα 6, Efsyn.gr.....	σελ. 51

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται μια έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε με σκοπό την ανάλυση των δημοσιογραφικών απόψεων που φιλοξενούνται στα κυρίαρχα διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, αναφορικά με την καταστροφή στη Θεσσαλία μετά την κακοκαιρία Daniel. Έχοντας εισάγει μια καινούρια και ριζοσπαστική θεωρία σχετικά με τη μελέτη, αντίληψη και ερμηνεία των καταστροφών, ο πυρήνας της οποίας είναι η ανάδειξη της πολιτικής διάστασης των καταστροφών, επιχειρείται η παρουσίαση του τρόπου προσέγγισης της καταστροφής στη Θεσσαλία τον Σεπτέμβριο του 2023 υπό το πρίσμα της ανάλυσης πλαισίωσης. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια συνοπτική επισκόπηση των εννοιολογικών μετασχηματισμών του όρου «καταστροφή» κατά τη διάρκεια των χρόνων, η αποτύπωση της οποίας είναι σημαντική, διότι η εννοιολόγηση του όρου αποτελεί την απαρχή για την εμπειρική εξέταση, πρόληψη και αντιμετώπιση των καταστροφών. Έπειτα, γίνεται μια ενδελεχή παρουσίαση της Κριτικής Μελέτης των Καταστροφών. Γίνεται αναφορά στις κεντρικές ιδέες της θεωρίας ενώ παράλληλα πραγματοποιείται μια πλήρη βιβλιογραφική επισκόπηση αναφορικά με την ΚΜΚ. Μετέπειτα, αφιερώνεται ένα κεφάλαιο για την σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών, η οποία τείνει να λαμβάνει τη μορφή αιτίου-αιτιατού στα ΜΜΕ. Ακολουθεί βιβλιογραφική επισκόπηση της θεωρίας της ανάλυσης πλαισίωσης και γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τα ΜΜΕ και κατ' επέκταση τις ειδήσεις και την παρουσίασή τους. Μετά την ολοκλήρωση του θεωρητικού μέρους, περιγράφεται αναλυτικά η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την πραγματοποίηση της έρευνας, τα αποτελέσματα της οποίας παρουσιάζονται στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο, ενώ στο Παράρτημα 1 και 2 καταγράφεται το σώμα κειμένων που εξετάστηκε καθώς και τα τεκμήρια και δεδομένα που επεξεργάστηκα. Η εργασία ολοκληρώνεται με ένα συνοπτικό κεφάλαιο όπου αναλύονται τα συμπεράσματα της έρευνας.

Ιστορική εξέλιξη της έννοιας «καταστροφή»

Ο ορισμός της έννοιας «καταστροφή» παρατηρείται κατά τη διάρκεια των χρόνων να λαμβάνει μια εξελικτική μορφή, η οποία διαμορφώνεται παράλληλα με τις εξελίξεις των επιστημονικών ερευνών. Η εννοιολόγηση του όμως αποτελεί την αφετηρία για τον τρόπο προσέγγισης και εξέτασης των καταστροφών. Οι μελετητές των καταστροφών έχουν τεκνοθετήσει πολλούς και διαφορετικούς ορισμούς των καταστροφών, άλλοτε παρεμφερείς και άλλοτε πλήρως διαφοροποιημένους, γεγονός που καθιστά τις καταστροφές μια επίμαχη ιδέα (Oliver-Smith, 2020: 31). Γενικότερα, μπορούμε να διακρίνουμε και να κατηγοριοποιήσουμε τρεις διαφορετικές σχολές ορισμού των καταστροφών, με αρκετές όμως επιφυλάξεις (Perry, 2018: 3-4). Στην παρούσα εργασία παραθέτουμε την κατηγοριοποίηση που πραγματοποιεί ο Perry (2018) αλλά σε ανάλογες κατηγοριοποιήσεις, με μικρές διαφορές, έχουν προχωρήσει και άλλοι ερευνητές (βλ.: Σαπουντζάκη και Δανδουλάκη, 2015: 2-9). Η πρώτη, η κλασική, σχολή χαρακτηρίζεται κυρίως από τον ορισμό του Fritz (1961: 655), ο οποίος αντιλαμβανόταν τις καταστροφές ως γεγονότα που διαταράσσουν την ομαλή λειτουργία της κοινωνίας. Η προσέγγιση αυτή ανάγει τις καταστροφές σε ένα φυσικό γεγονός, το οποίο οφείλεται σε εξωγενείς παράγοντες και λαμβάνει χώρα μέσα σε ένα συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο, προκαλώντας την ασυνέχεια της κοινωνικής λειτουργίας. Η δεύτερη σχολή, η οποία επικεντρώνεται στην εξέταση των φυσικών κινδύνων, δεν απέχει πολύ από την κλασική. Οι Burton, Kates και White (1978) όριζαν τις καταστροφές ως ακραία γεγονότα, τα οποία προκύπτουν μέσα από μια φυσική περιβαλλοντική διαδικασία, και διασταυρώνονται με ανθρώπινα περιβάλλοντα. Υπό το πρίσμα αυτό, η σχολή αυτή, έθετε στο επίκεντρο την ανάγκη εξέτασης αυτών των περιβαλλοντικών διαδικασιών. Ο Quarantelli (2005: 342) υποστήριξε χρόνια μετά ότι η εννοιολογική αυτή σύλληψη καθιστούσε τις καταστροφές ως ένα επιφανόμενο, ενώ οι Chmutina και von Mending (2019) δήλωναν ότι η επικέντρωση στην εξέταση των κινδύνων οδηγεί στην αποπολιτικοποίηση των καταστροφών. Ο Quarantelli αποτελεί έναν από τους ερευνητές που εντάσσονται στη τρίτη και τελευταία χρονολογικά σχολή σκέψης, οι οποίοι αντιμετωπίζουν τις καταστροφές ως κοινωνικό φαινόμενο. Η σχολή αυτή, σε αντίθεση με τις προηγούμενες, θεωρεί τους περιβαλλοντικούς παράγοντες πρόκλησης των καταστροφών υποδεέστερους σε σύγκριση με τις κοινωνικές σχέσεις και δομές. Οι κοινωνίες, ως τελικοί αποδέκτες των καταστροφών, είναι αυτές που πρέπει να τεθούν στο

επίκεντρο και να εξεταστούν υπό τους όρους της ευαλωτότητας (vulnerability), γιατί σε σχέση με αυτές προκύπτουν οι καταστροφές (Quarantelli, 2005: 345). Η τρίτη αυτή σχολή σκέψης αποτελεί μεταβατικό επιστημονικό στάδιο, διότι οι μελετητές περνάνε από την επικεντρωμένη στον κίνδυνο εξέταση των καταστροφών στην κοινωνία και στις συνθήκες ευαλωτότητας. Ο πιο αποδεκτός ορισμός αυτής της σχολής σκέψης, σύμφωνα με τον Perry (2018) είναι αυτή του Quarantelli (2000: 682), ο οποίος υποστηρίζει ότι οι καταστροφές α) είναι ξαφνικά και επιθετικά γεγονότα, β) προκαλούν αναταραχές στις συλλογικές ομάδες, γ) γίνονται αντιληπτές από τις αυθόρμητες δράσεις των συλλογικών ομάδων έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν την αναταραχή, δ) δημιουργούν ιστορίες ζωής και ε) συνιστούν ζωτικό κίνδυνο για τα ανθρώπινα υποκείμενα. Πλέον, οι μελετητές συμφωνούν σε δύο θέσεις σύμφωνα με τον Perry (2018: 17): α) η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι υπεύθυνη για την πρόκληση των καταστροφών και β) η καταστροφή υφίσταται όταν επαφίεται με τις κοινωνίες και προκαλεί αναταραχές. Σε αντίθεση όμως με τον Perry, που διακρίνει τις δύο παραπάνω συναινέσεις στον ορισμό των καταστροφών, ο Oliver-Smith θεωρεί ότι η συναίνεση αυτή απέχει πολύ από την πραγματικότητα. Ο τελευταίος υποστηρίζει πως η διαφωνία στην κοινή συναίνεση μεταξύ των ερευνητών για τον ορισμό των καταστροφών έγκειται σε τρία διαφορετικά επίπεδα διαμάχης. Η πρώτη διαμάχη έχει να κάνει με το αν η καταστροφή συνιστά μια αντικειμενική και μετρήσιμη συνθήκη ή ένα μεταβαλλόμενο και δυναμικό γεγονός. Η δεύτερη διαμάχη έγκειτο ως προς το ποια μεταβλητή συνιστά τον κυριότερο παράγοντα εκδήλωσης της καταστροφής: ο πρωτοφανής και αναπάντεχος κίνδυνος ή οι συνθήκες διαβίωσης των κοινωνικών ομάδων. Η τρίτη διαμάχη έχει να κάνει με την εξέταση των περιβαλλοντικών ή κοινωνικών μεταβολών (Oliver-Smith, 2020: 32-34). Υπεραπλουστεύοντας, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η απουσία συναίνεσης στον ορισμό των καταστροφών οφείλεται τις συνεπαγωγές που φέρει το δίλημμα της φυσικότητας ή μη των καταστροφών, αλλά και στις προτροπές των Stallings και Quarantelli να αποφεύγονται οι αναφορές στις αιτίες, τους παράγοντες και συνέπειες των καταστροφών όταν ορίζεται η έννοια (Perry, 2018: 3). Αυτό συνάγεται από το γεγονός ότι στη βιβλιογραφία αλλά και στο δημόσιο λόγο έχει επικρατήσει η επίκληση του όρου «φυσικές καταστροφές», η οποία, όπως θα δούμε και παρακάτω, οφείλεται, κυρίως, στο γεγονός πως στο πεδίο της μελέτης των καταστροφών έχει κυριαρχήσει η εξέταση καταστροφών που απορρέουν μετά από την εμφάνιση μεγάλων φυσικών κινδύνων που πλήττουν ανθρώπινες κοινωνίες.

Παρόλα αυτά, αν και το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη Μείωση του Κινδύνου των Καταστροφών αρνείται τη φυσικότητα των καταστροφών, ήδη από το 1990, και τονίζει την

σχέση της εαυλωτότητας και της έκθεσης των κοινωνιών στους φυσικούς κινδύνους ως την κύρια αιτία της πρόκλησης καταστροφών ακόμα και οι ερευνητές, πέρα από τους δημοσιογράφους, τις ΜΚΟ και τους δημόσιους αξιωματούχους, συνεχίζουν να αναφέρονται σε φυσικές καταστροφές. Οι Chmutina και von Meding (2019) ερευνώντας έξι διαφορετικά περιοδικά με θέμα τη μελέτη των καταστροφών εντόπισαν 589 άρθρα, στα οποία υπήρχαν αναφορές στον όρο «φυσικές καταστροφές» αν και σε πολλές περιπτώσεις υπαινίσσονταν τη μη φυσικότητα των καταστροφών. Συμπέραναν ότι η χρήση του όρου γινόταν α) για να περιγράψουν κινδύνους που προκαλούνται από τους ανθρώπους ή από τη φύση, β) για να μοχλεύσουν δημοφιλία και γ) για να κριτικάρουν τον όρο «φυσική καταστροφή». Οι συγγραφείς αποδίδουν το γεγονός αυτό στη σύγχυση των ερευνητών για το εννοιολογικό ζήτημα. Όπως θα εξετάσουμε αναλυτικότερα παρακάτω, η επίκληση στις φυσικές καταστροφές διαδραματίζει υποδόριο ρόλο ως προς την απόδοση ευθυνών αλλά και ως προς την αντιμετώπιση των κινδύνων που ενέχουν οι καταστροφές. Στον αντίποδα όμως, υπάρχουν υπέρμαχοι χρήσης του όρου επιχειρηματολογώντας ότι η μη χρήση του οδηγεί στη λήθη του φυσικού στοιχείου των καταστροφών, ότι οι φυσικές καταστροφές συμπεριλαμβάνουν και τους υποκινούμενους από τους ανθρώπους κινδύνους καθώς οι άνθρωποι είναι μέρος της φύσης και ότι δεν υπάρχει λόγος μη χρήσης του όρου καθώς δεν υπάρχουν ενδείξεις για αρνητικές επιδράσεις από τη χρήση του όρου (Chmutina και von Meding, 2019). Γενικότερα, υποστηρίζεται ότι είναι λάθος να παραλείπονται οι γεωφυσικές αλλαγές και να αποδίδεται όλη η ευθύνη στον ανθρώπινο παράγοντα (Brookfield, 1999: 10).

Κριτική Μελέτη Καταστροφών

Η Κριτική Μελέτη Καταστροφών (Critical Disaster Studies) εδραιώνεται επισήμως σε ένα συνέδριο το 2018 στη Νέα Υόρκη με τίτλο «Συνέδριο για την Κριτική Μελέτη των Καταστροφών» (Critical Disaster Studies Conference), το οποίο είχε ως στόχο την αξιολόγηση του κλάδου της μελέτης των καταστροφών αλλά και τη χάραξη μιας νέας πορείας (Oliver-Smith, 2022: 27). Η νέα αυτή σχολή μελέτης και έρευνας των καταστροφών αποτελεί απότοκο μιας αναδυόμενης, από τη δεκαετία του '70, αμφισβήτησης των μελετών που αντιμετώπιζαν τις καταστροφές ως φυσικές, οδηγώντας τα τελευταία χρόνια τους ακαδημαϊκούς να αποδέχονται το αμφιλεγόμενο αξίωμα ότι δεν υφίστανται φυσικές καταστροφές (Horowitz και

Remes, 2021: 1). Η αμφισβήτηση των φυσικών καταστροφών ξεκινάει από μια σειρά κοινωνιολόγων, οι οποίοι ερευνώντας ως επί το πλείστον τον παγκόσμιο νότο, αδυνατούν να εντοπίσουν μέσα από την κυρίαρχη βιβλιογραφία, τους λόγους για τους οποίους οι καταστροφές σε εκείνα τα σημεία του κόσμου είναι πολύ πιο σφοδρές από ότι αλλού. Παρατήρησαν πως οι υλικές ζημιές και οι θάνατοι στον παγκόσμιο νότο είναι πολλαπλάσιοι από τις αντίστοιχες στον παγκόσμιο βορρά και δεν εξηγούνται ούτε από τη συχνότητα αλλά και ούτε από την ένταση των φυσικών κινδύνων (σεισμοί, πλημμύρες, κλπ). Έτσι, διαπίστωσαν ότι οι αιτίες που οδηγούν σε άνισες καταστροφές οφείλονται στην άνιση κατανομή κινδύνου αλλά και στην αύξηση της ευαλωτότητας σε συγκεκριμένες κοινωνίες του κόσμου και όχι στα γεωφυσικά χαρακτηριστικά των περιοχών, συμπεραίνοντας ότι ο κίνδυνος είναι κοινωνικά κατασκευασμένος και ότι δεν υφίστανται φυσικές καταστροφές (Oliver-Smith, 2022: 29). Ένας από τους «πατέρες» αυτού του ρεύματος στη μελέτη των καταστροφών, ο Phil O' Keefe πίσω στο 1976 ισχυρίστηκε ότι καταστροφές είναι περισσότερο απόρροια κοινωνικοοικονομικών παραγόντων παρά φυσικών κινδύνων και πρόσθετε ότι «χωρίς τους ανθρώπους δεν υπάρχει καταστροφή» (Phil O' Keefe κ.α, 1976: 556-557). Τέτοιου είδους ισχυρισμοί θα αποτελέσουν τη βάση για την οικοδόμηση μιας νέας σχολής σκέψης στο πεδίο της μελέτης των καταστροφών. Για παράδειγμα, τριανταοκτώ χρόνια αργότερα θα εμφανιστεί στο περιοδικό «Natural Hazards Observer» ένα άρθρο με τίτλο «Taking the naturalness out of natural disasters (again)», ο τίτλος του οποίου είναι εμπνευσμένος ή καλύτερα αντιγραμμένος από το ομώνυμο άρθρο του Phil O' Keefe, εξού και το «again». Σε αντίθεση με το άρθρο του O' Keefe, το οποίο διαπίστωνε πως οι μεταβολές στη κλιματική αλλαγή ήταν μικρές έως ασήμαντες έτσι ώστε να οφείλεται (η κλιματική αλλαγή) στις όλο και αυξανόμενες καταστροφές που παρατηρούνταν, στο νέο αυτό άρθρο, η συμβολή της κλιματικής αλλαγής στην πρόκληση των καταστροφών είναι πλέον γεγονός αλλά οι συγγραφείς υποστηρίζουν πως η επικέντρωση της συζήτησης στους φυσικούς κινδύνους, οι οποίοι προέρχονται από την κλιματική αλλαγή, αποσιωπεί τις βαθύτερες ρίζες του προβλήματος, οι οποίες αφορούν τους κοινωνικούς συσχετισμούς και την κοινωνική ευαλωτότητα (Guillard κ.α, 2014: 14-15).

Μετά τους κοινωνιολόγους οι άνωθεν παρατηρήσεις τεκνοθετούνται και από γεωλόγους, μετεωρολόγους, πολιτικούς επιστήμονες και ιστορικούς, οι οποίοι πλέον στεγάζονται κάτω από την ομπρέλα της Κριτικής Μελέτης των Καταστροφών (εφεξής, ΚΜΚ). Η διεπιστημονικότητα που πλαισιώνει την εξέταση των καταστροφών είναι καθοριστική για τον εντοπισμό των πολύπλευρων αιτιών αλλά και συνεπειών των καταστροφών. Οι Horowitz και Remes (2021, 1) ισχυρίζονται ότι οι αιτίες και οι συνέπειες των καταστροφών δεν

καθορίζονται από κάποια φυσική ακολουθία αλλά και ούτε είναι αναπόφευκτες. Τουναντίον, είναι απόλυτα σύμφυτες με την ανθρώπινη ιστορία και διαμορφώνονται από την ανθρώπινη δράση ή παράβλεψη.

Ο όρος «κριτική», στην ΚΜΚ, παραπέμπει στην κριτική απέναντι στην κυρίαρχη επιστημονική παράδοση (Horowitz και Remes, 2021: 1). Οι κλασικές μελέτες καταστροφών και οι μελετητές της μείωσης του κινδύνου καταστροφής (disaster risk reduction) αντιμετώπιζαν τις καταστροφές ως αντικειμενικές και μετρήσιμες συνθήκες και εξέταζαν το ζήτημα υπό το πρίσμα μιας τεχνοκρατικής ανάλυσης ενώ παράλληλα αντιμετώπιζαν το πολιτικό και ιστορικό πλαίσιο στην καλύτερη περίπτωση ως μια επιπλέον μεταβλητή (Horowitz και Remes, 2021: 2). Η προσέγγιση της Κριτικής Μελέτης των Καταστροφών κάνει ακριβώς το αντίθετο. Η εστίαση στο ευρύτερο πλαίσιο, το οποίο απαρτίζει τις καταστροφές, είναι καταλυτική.

Οι Horowitz και Remes (2021) παραθέτουν στον πρώτο και εισαγωγικό κεφάλαιο της Κριτικής Μελέτης των Καταστροφών τρεις βασικές αρχές που ορίζουν την νέα αυτή σχολή: 1) οι καταστροφές είναι ένα ερμηνευτικό μυθιστόρημα, 2) οι καταστροφές είναι πολιτικές και 3) οι καταστροφές λαμβάνουν χώρα διαχρονικά.

Η ανθρωπότητα έρχεται αντιμέτωπη με πλημμύρες, σεισμούς, πολέμους, λιμούς, μηχανικές βλάβες και οικονομικές κρίσεις αλλά για να και αν περιγράψουμε αυτές τις καταστάσεις ως καταστροφές προηγείται μια διαδικασία ερμηνείας. Οι καταστροφές όπως τα γεγονότα και οι ιδέες είναι κοινωνικά κατασκευασμένες. Το ίδιο ισχύει και για τις έννοιες που τις πλαισιώνουν. Η ευαλωτότητα, ο κίνδυνος και η ανθεκτικότητα αποτελούν έννοιες που πάνε χέρι χέρι με τις καταστροφές και χρίζουν ιδιαίτερης εξέτασης εξαιτίας της πολιτικής αλλά και ουσιαστικής τους σημασίας (Diwarak, 2021: 99-114).

Η πολιτική διάσταση των καταστροφών έγκειται και στο ρόλο της εξουσίας για την επόμενη μέρα των καταστροφών. Η πολιτική εξουσία διαμορφώνει και περιγράφει τις καταστροφές ως ένα γεγονός αντικειμενικό, μετρήσιμο και αυταπόδεικτο ενώ επί της ουσίας αποτελεί κάτι υποκειμενικό και επίμαχο. Το παράδειγμα της κοινότυπης έκφρασης «πρέπει να επιστρέψουμε στη κανονικότητα» μετά το πέρασμα μιας καταστροφής ακούγεται στα αυτιά της κοινωνίας ως κάτι το λογικό μέχρι να αναλογιστούμε ότι η κανονικότητα είναι άνιση και άδικη ενώ οι τεχνοκράτες και οι δημόσιοι αξιωματούχοι που αναλαμβάνουν την αποκατάσταση διακατέχονται από ιδεολογίες, συμφέροντα και εξουσία. Η ΚΜΚ αντιπαραβάλλεται στην τεχνοκρατική αντιμετώπιση των καταστροφών και λαμβάνει υπόψη το λόγο και τις

νομοθετικές παρεμβάσεις των τεχνοκρατών και των δημοσίων αξιωματούχων καθώς αυτές εξυπηρετούν και κάποιους σκοπούς. Η κυρίαρχη αντίληψη των καταστροφών ως φυσικών απεμπολεί από την εξουσία τις ευθύνες της για τις καταστροφές αλλά και την υποχρέωσή της για παρεμβάσεις όπως γίνεται με την αντιμετώπιση των ανισοτήτων ή και της φτώχειας ως μια φυσική παράμετρος της ύπαρξής μας (Horowitz και Remes, 2021: 3-4). Βέβαια, όπως θα δούμε παρακάτω η πλαισίωση των καταστροφών λαμβάνει ποικιλόμορφες μορφές ανάλογα με τους σκοπούς που εξυπηρετεί.

Η ΚΜΚ αρνείται την παρθενογένεση των καταστροφών. Οι καταστροφές δεν αποτελούν ούτε ξαφνικά, ούτε πρωτοφανή αλλά και ούτε απομονωμένα περιστατικά αλλά λαμβάνουν χώρα διαχρονικά και αποτελούν μια ιστορική διαδικασία. Η εμφάνισή τους δεν αποκαλύπτει μόνο την κοινωνία και τον κόσμο αλλά και τον αναδιαμορφώνει. Η πλαισίωση ενός κινδύνου ή ενός γεγονότος ως καταστροφή ενδεχομένως να ενεργοποιήσει πολιτικές διαδικασίες αναδιαμόρφωσης καταστάσεων επιτελώντας μεμπτούς σκοπούς. Ο σκοπός της δεν είναι η κατανόηση των καταστροφών *per se*, όπως συνέβαινε με τις κλασικές μελέτες των καταστροφών, αλλά η εξέταση του ευρύτερου πλαισίου μέσα στο οποίο συντελείται μια καταστροφή (Horowitz και Remes, 2021: 3-5).

Βιβλιογραφική επισκόπηση της θεωρίας της ΚΜΚ

Η ΚΜΚ ως θεωρητικό υπόβαθρο για ερευνητικές μελέτες απαντάται για πρώτη φορά στο συλλογικό τόμο των Horowitz και Remes (2021). Το βιβλίο επιμερίζεται σε τρία κεφάλαια, το καθένα από τα οποία εξετάζει περιπτώσεις καταστροφών με επιμέρους στόχους. Το πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Η Κατανόηση των Καταστροφών» επικεντρώνεται σε επιστημολογικά ζητήματα και θίγει τον ορισμό των καταστροφών, ο οποίος στην ευρύτερη βιβλιογραφία για την μελέτη των καταστροφών φαίνεται να μην έχει μια καθολική αποδοχή. Το δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο «Η Διακυβέρνηση της Καταστροφής» ερευνά πως κατασκευάζονται η ευαλωτότητα, η αντοχή και ο κίνδυνος και κατ' επέκταση πως μια καταστροφή γίνεται μια κατάσταση διακυβέρνησης ενώ το τρίτο κεφάλαιο με τίτλο «Η Κατασκευή των Καταστροφών» προσπαθεί να δείξει ότι οι υπάρχουσες μελέτες των καταστροφών συχνά εσκεμμένα «στενεύουν» τα όρια της εξέτασης των καταστροφών. Συνολικά το βιβλίο αποσκοπεί στο να δείξει ότι ενώ η τεχνοκρατική εξέταση των καταστροφών φαίνεται ότι προσφέρει ένα αίσθημα σιγουριάς και ακρίβειας, η πραγματικότητα είναι ότι βασίζεται -αλλά και ενθαρρύνει- την παράλειψη σημαντικών παραγόντων για την κατανόηση των

καταστροφών. Για να καταστεί χρήσιμη μια μελέτη των καταστροφών οφείλεται να τονιστεί η ιδεολογική διάσταση των καταστροφών. (Horowitz και Remes, 2021: 5-6).

Οι Knowles και Loeb (2021: 11-31) με αφορμή τον τυφώνα Harvey στις ΗΠΑ το 2017 εξετάζουν μια παραλίγο οικολογική καταστροφή. Ο τυφώνας όταν χτύπησε βρήκε τέσσερα εξορυκτικά πλοία προσδεμένα σε ένα ιδιωτικό νησί, μεταξύ των οποίων και το πλοίο «ήρωας» της ενότητας με το όνομα «Paragon». Το «Paragon» ήταν ένα παμπάλαιο, σκουριασμένο πλοίο το οποίο κουβαλούσε πάνω του, την ώρα που ο Harvey σάρωνε τα πάντα, 100 βαρέλια πετρελαίου και το οποίο εξαιτίας των δυνατών ανέμων και των κυμάτων οι αλυσίδες που το κράταγαν ασφαλές στο λιμάνι έσπασαν με αποτέλεσμα να περιπλανιέται ακυβέρνητο και ανελέητο μέσα στα ανοιχτά της θάλασσας, που στο τέλος της ημέρας, όμως, προσάραξε στο λιμάνι προκαλώντας επιδερμικές ζημιές. Η περίπτωση του «Paragon», εξαιτίας του αίσιου τέλους του, δεν έλαβε καμίας ιδιαίτερης προσοχής ούτε από τα εθνικής εμβέλειας ΜΜΕ των ΗΠΑ ούτε από τους δημόσιους αξιωματούχους παρά το γεγονός πως αποτελούσε μια κινητή οικολογική καταστροφή και παρά το γεγονός πως η συγκεκριμένη ακτογραμμή δίπλα ακριβώς από τις εξορύξεις ήταν μια χαρακτηρισμένα επικίνδυνη περιοχή από φυσικούς κινδύνους. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται μια προσπάθεια από τους συγγραφείς να εξετάσουν το παράδειγμα του «Paragon» υπό το πρίσμα τριών διαφορετικών κυρίαρχων προσεγγίσεων που αξιοποιούνταν από τους κλασικούς μελετητές των καταστροφών: την καταστροφή ως γεγονός, ως διαχείριση κινδύνου και ως ένα ιστορικό γεγονός προκειμένου να υποστηρίξουν ότι η εξέταση μιας καταστροφής χρειάζεται τον συνδυασμό όλων των προσεγγίσεων για την πλήρη κατανόηση του φαινομένου.

Ο Hagen (2021: 33-50) πραγματοποιεί μια ιστορική ανάλυση με την υπόθεση ότι οι καταστροφές αποτελούν γνωστικό πρόβλημα και γίνονται κατανοητές από τις συνέπειές τους. Η υπόθεση πηγάζει από την ιδέα ότι η ανάπτυξη της γνώσης, της κατανόησης του κόσμου σε συνδυασμό με την τεχνολογική ανάπτυξη αλλάζουν τη φύση και τις συνέπειες μιας καταστροφής. Αυτό γίνεται φανερό σημειώνει ο Hagen μέσα από τη μεταβολή του λόγου στο πέρασμα των χρόνων για την απόδοση ευθυνών. Στον Διαφωτισμό τις καταστροφές τις προκαλούσαν οι «θεομηνίες», δηλαδή ήταν αποτέλεσμα του μένους των θεών απέναντι στους ανθρώπους για τις αμαρτίες τους, στα μέσα του 20ου αιώνα πλέον οι καταστροφές αποτελούν «πράξεις ανδρών», στο πλαίσιο της εκκοσμίκευσης και του «ανδροκεντρισμού», και στις αρχές του 21ου αιώνα αποτέλεσμα περίπλοκων συστημάτων, εξαιτίας της ταχύτατης εξάπλωσης της τεχνολογίας και της βιομηχανικής ανάπτυξης. Η τελευταία κυρίαρχη τάση έχει τις ρίζες της στα έργα των Charles Perrow (Normal Accidents, 1984) και Ulrich Beck (Risk

Society, 1992), η οποία όμως τα τελευταία χρόνια όλο και πιο πολύ αμφισβητείται από σχολές σκέψης όπως αυτής που εξετάζουμε τώρα.

Η Strolonitch (2021: 52-67) ταυτίζει την κρίση με την καταστροφή. Εξετάζοντας τους όρους δανειοδότησης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (αφροαμερικανών, γυναικών, φτωχών) καθώς και την χρηματοπιστωτική παγκόσμια κρίση που ξεκίνησε στις ΗΠΑ με τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια θεωρεί ότι η κρίση αποτελεί μια πολιτική διαδικασία. Η πλαισίωση μιας κατάστασης ως κρίσης, όπως συμβαίνει με τις καταστροφές, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να υπάρξει πολιτική παρέμβαση. Ενώ οι τράπεζες παρείχαν συνειδητά υψηλού κινδύνου πιστώσεις στις ευάλωτες και περιθωριοποιημένες ομάδες με συνέπεια στις πλείστες περιπτώσεις οι άνθρωποι αυτοί να περιέρχονται σε δυσμενείς καταστάσεις (απώλεια περιουσίας, φυλακίσεις, πείνα) εξαιτίας της μη εξυπηρέτησης των δανείων τους, η πολιτεία αρνούταν να λάβει μέτρα για τις οδυνηρές αυτές συνέπειες των περιθωριοποιημένων ανθρώπων λόγω της φυσικότητας και της «μη κρίσης» της ένδειας στην οποία περιέρχονταν αυτές οι ομάδες. Οι συνθήκες ευαλωτότητας και ζημίας όταν αφορά περιθωριοποιημένους είναι φυσικές και αναπόφευκτες αλλά όταν αφορά κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες πλαισιώνονται υπό τον όρο της κρίσης, δηλαδή ως προβλήματα που χρίζουν κρατικής παρέμβασης. Έτσι και έγινε το 2008 όταν η κατάρρευση του χρηματιστηρίου που επηρέασε τις οικονομικές ελίτ πλαισιώθηκε υπό την περιγραφή της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Η Payton (2021: 71-84) κάνει ένα «ταξίδι» στην ιστορία ανοικοδόμησης της Αϊτής μετά τον σεισμό των 7 ρίχτερ που έπληξε τη χώρα της Καραϊβικής το 2010 και είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεταξύ 100.000 και 316.000 ανθρώπων. Ξεφεύγοντας από το αφήγημα ότι ο σεισμός αποκλειστικά ευθύνεται για τον θάνατο τόσων ανθρώπων, υποστηρίζει ότι οι κατασκευές της χώρας είχαν πραγματοποιηθεί σε ένα πλαίσιο που το ονομάζει «κλεπτοκρατία του τσιμέντου». Ο χαρακτηρισμός πηγάζει από την ιστορική ανάλυση, πως η χώρα ανοικοδομήθηκε σε ένα πλαίσιο αυταρχικής διακυβέρνησης, διαφθοράς, εκμετάλλευσης και κυριαρχίας του μονοπωλίου του τσιμέντου. Ο συνδυασμός αυτός είχε ως αποτέλεσμα η ανοικοδόμηση της χώρας να γίνει από εργολάβους που δεν είχαν την κατασκευαστική γνώση, με υποκατάστατα ή ελλιπή υλικά εξαιτίας της ασυδοσίας του μονοπωλίου τσιμέντου και κατ' επέκταση της μη οικονομικής δυνατότητας των πολιτών να διαθέσουν τα απαραίτητα ποσά για την κατάλληλη και σωστή κατασκευή. Οι κατασκευές κατέρρευσαν όπως το αφήγημα της φυσικότητας της καταστροφής.

Ο Clark-Ginsberg (2021: 85-96) με αφορμή μια ταμπέλα που αναγράφει «κρατήστε τα αποχωρητήρια καθαρά» στην παραγκούπολη Γκρού Μπέι στη Σρι Λάνκα αποδομεί τις εργαλιοποιημένες πολιτικές για την μείωση των κινδύνων που εκκινούν από τη βάση της κοινωνίας. Υποστηρίζοντας πως οι άθλιες συνθήκες υγιεινής που επικρατούν στη συγκεκριμένη παραγκούπολη είναι αποτέλεσμα παραγόντων που πηγάζουν και προέρχονται έξω από αυτή, η προσέγγιση της ατομικής ευθύνης ή έστω της κοινοτικής ευθύνης για την αντιμετώπιση των κινδύνων εκτός του ότι είναι ειρωνική, αποσκοπεί στην μετατόπιση των ευθυνών από τους πραγματικούς υπευθύνους στα ίδια τα θύματα. Οι κίνδυνοι στη συγκεκριμένη περιοχή πηγάζουν από τις αποτυχίες της διοίκησης στη διαχείριση των αποβλήτων, από την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων για μεγάλα επιχειρηματικά προγράμματα που αυξάνουν τους φυσικούς κινδύνους όπως τις πλημμύρες, αλλά και από την γενικότερη αποτυχία της κυβέρνησης να διαχειριστεί και να μετριάσει τους κινδύνους που ενέχει η κλιματική αλλαγή. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η διαχείριση των κινδύνων από την κοινότητα-θύμα, μια πολιτική που τείνει να γίνει κυρίαρχη παγκοσμίως, εξυπηρετεί πολιτικές ατζέντες και οικονομικά συμφέροντα, βγάζει από το κάδρο των ευθυνών τους πραγματικούς υπεύθυνους για την αντιμετώπιση των κινδύνων και στο τέλος της ημέρας δεν ελαχιστοποιεί τους κινδύνους που ελλοχεύουν για αυτούς τους ευάλωτους πληθυσμούς.

Ο Diwakar (2021: 97-115) εξετάζει πως η νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση της Ινδίας στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με στόχο την ανάπλαση και τον εκσυγχρονισμό των αστικών κέντρων, παρουσίαζε της φτωχογειτονίες της πόλης Τσενάι στην Ινδία ως επικίνδυνες και τους κατοίκους που ζουν σε αυτές ως ευάλωτους στους φυσικούς κινδύνους με σκοπό την μετεγκατάστασή τους από τον κεντρικό ιστό της πόλης στα προάστια της. Ο Diwakar εξηγεί ότι τα πολιτικά κόμματα στην πόλη εξαιτίας της εξάρτησής τους σε μεγάλο βαθμό από τις ψήφους των φτωχογειτονιών καθιστούσε τη μετεγκατάσταση ένα δύσκολο εγχείρημα για να συνδυαστεί η εφαρμογή της νεοφιλελεύθερης πολιτικής εξυγίανσης της πόλης με την ελαχιστοποίηση του πολιτικού κόστους. Για το λόγο αυτό, παρουσίαζαν τις φτωχογειτονίες αυτές ως πηγές περιβαλλοντικής ρύπανσης και καταστροφής και ευάλωτες στους φυσικούς κινδύνους με στόχο να πείσουν τους κατοίκους ότι η μετεγκατάσταση αποσκοπούσε στην ευημερία τους. Ωστόσο, η μετεγκατάσταση πραγματοποιήθηκε με τους προηγούμενους όρους διαβίωσης των κατοίκων. Οι συνθήκες διαβίωσης τους ήταν το ίδιο υποβαθμισμένες ενώ παρέμειναν και το ίδιο ευάλωτοι στους φυσικούς κινδύνους των έντονων βροχοπτώσεων και των επακόλουθων πλημμυρών. Το συμπέρασμα ήταν πως στο όνομα της προστασίας και της μείωσης των περιβαλλοντικών κινδύνων και καταστροφών που προκαλούσαν αλλά και

δέχονταν οι φτωχογειτονιές, εξυπηρετήθηκαν τόσο οι πολιτικές σκοπιμότητες της ψηφοθηρίας αλλά και της εξυπηρέτησης των απαιτήσεων των αστικών τάξεων της πόλης και των real estate επιχειρήσεων για το «ξέπλυμα» της πόλης, με αποτέλεσμα το ξεδίπλωμα των ευκαιριών για τους τελευταίους και της παραμικρής βελτίωσης της ζωής των περιθωριοποιημένων ανθρώπων ή της ελαχιστοποίησης των συνεπειών των κινδύνων με τους οποίους έρχονταν αντιμέτωποι.

Η Cato Institute, η οποία είναι μια νεοφιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στις ΗΠΑ, δημοσίευσε μια αναφορά στην οποία αναφερόταν στην αποτυχία του Εθνικού Προγράμματος Ασφάλισης Πλημμυρών (NFIT) των ΗΠΑ να αντιμετωπίσει τους κινδύνους των πλημμυρών και να αποζημιώσει τους πολίτες από τις καταστροφές αλλά και στην ανάγκη διαχείρισης των καταστροφών από ιδιωτικές εταιρείες. Η Elliot (2021: 116-129) «απαντάει» σε αυτή την αναφορά υποστηρίζοντας πως το NFIT δεν ήταν ποτέ αμιγώς δημόσιο. Ανατρέχοντας στην ιστορία του NFIT παρατηρεί κατά τη διάρκεια των ετών πως είχε γνωρίσει πολλές και διαφορετικές μορφές λειτουργίας αλλά πάντοτε αποτελούσε μια σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Στην ουσία η ομοσπονδιακή κυβέρνηση χρηματοδοτούσε το πρόγραμμα και αναλάμβανε τις εκάστοτε ευθύνες ενώ ο ιδιωτικός τομέας αναλάμβανε την διαχείριση και οργάνωση του προγράμματος. Το διακύβευμα σε αυτή την περίπτωση δεν είναι η αξιολόγηση του προγράμματος, καθώς και η Elliot αλλά και η δεξαμενή σκέψης συμφωνούν ότι είναι αποτυχημένο διότι δεν κατόρθωσε ούτε να μειώσει τις συνέπειες των φυσικών κινδύνων αλλά και ούτε να αποζημιώσει τους κατοίκους. Η διαμάχη λοιπόν έγκειται στο ποιος είναι ο υπεύθυνος. Η Elliot υποστηρίζει πως η δαιμονοποίηση του κράτους αποσκοπεί στο να ασκηθούν οι κατάλληλες πιέσεις έτσι ώστε ο ιδιωτικός τομέας να αναλάβει εξ' ολοκλήρου τη διαχείριση των καταστροφών με το πρόσχημα ότι είναι η αποτελεσματικότερη και ασφαλή λύση. Όμως, ο ιδιωτικός τομέας, όπως συνέβη και με το NFIT, λειτουργεί με γνώμονα την οικονομική σκέψη του κέρδους-κόστους, γεγονός που καθιστά το επιχειρείν ex ante αναποτελεσματικό, διότι για παράδειγμα δε θα αναλάμβανε την ασφάλιση ή αποζημίωση από καταστροφές σε περιοχές υψηλού κινδύνου. Μόνο υπό ένα Ομοσπονδιακό Πρόγραμμα κανένας κίνδυνος δε θα ήταν τόσο μεγάλος έτσι ώστε να μην αντιμετωπιστεί.

Η Parrish (2021: 133-148) αναφέρεται στην επικοινωνιακή διάσταση των καταστροφών και αναδεικνύει τα μυθιστορήματα ως μια υποεκτιμημένη πηγή ενημέρωσης των ανθρώπων για την κατανόηση των καταστροφών. Προσπαθεί να περιγράψει πως τα μυθιστορήματα αποτελούν μια σημαντική πηγή γνώσης για την αντίληψη των καταστροφών, καθώς ως επικοινωνιακό είδος ζητά από τους αναγνώστες να αντιμετωπίσουν έναν φαντασιακό κόσμο, σε ένα συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο, ως εάν ήταν αληθινό. Η σημασία του

μυθιστορήματος έγκειται στη δυναμική του ως μιας εναλλακτικής μορφής «ενημέρωσης» απέναντι στη κυρίαρχη μιντιακή κάλυψη των καταστροφών, η οποία είναι και μονοδιάστατη, αλλά και στη δυνατότητα του να επικοινωνήσει μια καταστροφή από τη βάση της κοινωνίας. Το μυθιστόρημα αποτελεί ένα εναλλακτικό επικοινωνιακό είδος το οποίο βοηθά να αντιληφθούμε πως προσλαμβάνει η βάση της κοινωνίας τις συνέπειες των καταστροφών. Οι τεχνοκρατικές αναλύσεις των καταστροφών αδυνατούν να κατανοήσουν τους πολύπλευρους παράγοντες που πλαισιώνουν τις καταστροφές με αποτέλεσμα το έλλειμα γνώσης για αυτές. Τουναντίον, τα μυθιστορήματα περιγράφοντας το ιστορικό, ψυχολογικό και κοινωνικό πλαίσιο των θυμάτων των καταστροφών, καθίστανται ένα κοινωνικό και πολιτικό είδος επικοινωνίας, ικανά για να βοηθήσουν τους κριτικούς μελετητές των καταστροφών να καταλάβουν τι είναι η καταστροφή.

Ο Smith (2021: 149-164) αναφέρεται στις ρυθμιστικές ενέργειες της Ιαπωνικής κυβέρνησης για την πρόληψη και πρόβλεψη των σεισμών στο Τοκαί. Η πολιτική της Ιαπωνίας να επενδύσει και να επικεντρωθεί στο μετριασμό και στην προετοιμασία του λαού από την αναπόφευκτη επανεμφάνιση φυσικών κινδύνων στις περιοχές του Τοκαί, είχε ως αποτέλεσμα οι κάτοικοι σε περιοχές που δυνητικά θα πλήττονταν στο μέλλον με μαθηματική ακρίβεια να ζουν υπό ένα καθεστώς φόβου, με συχνές ασκήσεις για την προστασία από αναπόφευκτους σεισμούς, ενώ ταυτόχρονα οι υπόλοιπες περιοχές της χώρας να πληγούν από μεγάλης κλίμακας φυσικούς κινδύνους δίχως καμία πρόβλεψη και διαχείριση. Ο σεισμός στο Τοκαί το 1978 και οι οδυνηρές συνέπειές του οδήγησαν μια σειρά τεχνοκρατών να κάνουν υπολογισμούς και στρατηγικές διαχείρισης μελλοντικών δυνητικά καταστροφών με εργαλεία και τεχνογνωσία που δε διέθεταν. Η συμπεριφορά αυτή εξέθεσε τη χώρα σε άλλους μη υπολογίσιμους κινδύνους για το λόγο ότι η εκτελεστική εξουσία δεν έλαβε υπόψη τις ιστορικές και χωροχρονικές παραμέτρους καθώς και τις συνθήκες ευαλωτότητας ολόκληρης της χώρας.

Η Watanabe (2021: 165-183) αναδεικνύει πως οι προκλήσεις της εκπαίδευσης για την πρόληψη απέναντι στους φυσικούς κινδύνους συμβάλουν στην καλύτερη και βαθύτερη κατανόηση των καταστροφών. Λαμβάνοντας ως παράδειγμα το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ιαπωνίας το οποίο προσφέρθηκε για μελέτη στη Χιλή, στο πλαίσιο της διαχρονικής συνεργασίας των δύο χωρών, για την εξέταση των καταστροφών, το οποίο διδάσκεται σε μαθητές ηλικίας 9-11 ετών, τόνισε πως οι πολιτισμικές διαφορές των δύο κρατών λειτούργησαν με τρόπο καινοτόμο για την καταλληλότερη κατανόηση των καταστροφών. Οι διαφορετικές τεχνολογικές αφετηρίες, οι διαφορετικές κουλτούρες, η δυσκολία της μετάφρασης λειτούργησαν προς όφελος των Χιλιανών μαθητών καθώς οι εκπαιδευτικοί τους

στην προσπάθειά τους να περιγράψουν όσο το δυνατόν πιο παραστατικά το πρόγραμμα, πήραν την πρωτοβουλία να αυτοσχεδιάσουν, κάνοντας την εκπαίδευση διαδραστική, με αποτέλεσμα την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου από τα παιδιά. Η ιστορία αυτή στοχεύει στην ανάδειξη της ιδέας της πολυπαραγοντικότητας αλλά και της γνώσης ως κινητήριους παράγοντες ερμηνείας των καταστροφών, η οποία ερμηνεία είναι βασική για την πρόληψη, μετρίαση και αντιμετώπιση μελλοντικών κινδύνων.

Στο τελευταίο κεφάλαιο ο Hewitt (2021: 184-192) αναφέρεται σε τρία είδη καταστροφών: τους λιμούς, τα τεράστια «ατυχήματα» και τους πολέμους, τα οποία μέχρι πρότινος δεν συμπεριλαμβάνονταν προς εξέταση στο πεδίο της μελέτης των καταστροφών εξαιτίας της κυριαρχίας της αναπαράστασής τους ως φυσικά ή μεταφυσικά γεγονότα. Υποστηρίζει ότι οι λιμοί αποτελούσαν αρχικά μια φυσική καταστροφή, απόρροιας των φυσικών φαινομένων, έως ότου στη συνέχεια παρατηρήθηκε ότι τα αποθέματα πρώτων υλών ήταν παραπάνω από επαρκή για τον παγκόσμιο πληθυσμό και ότι η πρόκληση των λιμών ήταν απόρροια συνειδητών και εσκεμμένων πολιτικών επιλογών. Τα τεράστια ατυχήματα αντιμετωπίζονταν ως μια φυσική ακολουθία των περίπλοκων τεχνολογικών συστημάτων τα οποία στην ουσία ήταν αναπόφευκτα, μέχρι που έγινε αντιληπτό ότι τα ατυχήματα διέπονταν από επαναληψιμότητα, γεγονός που οδήγησε στο συμπέρασμα ότι η ερμηνεία των ατυχημάτων ως μεμονωμένων, πρωτοφανών και ατυχών συμβάντων δεν υφίσταται και ότι υπάρχει τρόπος διόρθωσής τους, ενώ οι πόλεμοι αντιμετωπίζονταν ως συμφορές, οι οποίοι όμως αποτελούν αιματηρές προδιαγεγραμμένες και συνειδητές καταστροφές. Η Κριτική Μελέτη των Καταστροφών, σε αντίθεση με την κλασική βιβλιογραφία, λαμβάνει υπόψη σοβαρά αυτά τα είδη καταστροφών και υποστηρίζει emphaticά ότι δεν συνιστούν σε καμία των περιπτώσεων φυσικές καταστροφές αλλά είναι φύση και πράξη πολιτικές και ιδεολογικές επιλογές.

Εκτός του συλλογικού τόμου, το Πανεπιστήμιο του Τενεσί εξέδωσε πρόσφατα ένα καινούριο περιοδικό με τίτλο «Κριτική Μελέτη των Καταστροφών», το οποίο σύμφωνα με το τμήμα ανθρωπολογίας του τμήματος αποτελεί τη ναυαρχίδα του καινούριου προγράμματος του με τίτλο «Καταστροφές, Εκτοπισμοί και Ανθρώπινα Δικαιώματα». Το περιοδικό αυτό αποτελείται, προς ώρας, από ένα ερευνητικό άρθρο και μια βιβλιοκριτική.

Οι Sorensen και Koch (2022) εξετάζουν τις πολιτικές που ακολούθησε η κυβέρνηση των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19, η οποία ανακηρύχθηκε επίσημα ως καταστροφή τον Μάρτιο του 2020. Υποστηρίζουν πως οι πολιτικές αποφάσεις που ελήφθησαν σχεδιάστηκαν με σκοπό να ανακουφίσουν και να προστατέψουν την ευνοούμενη μεσαία τάξη

των ΗΠΑ καθώς και τις ελίτ αλλά και για να κανονικοποιήσουν και να επιδεινώσουν τις ενυπάρχουσες ανισότητες, τις οποίες οι περιθωριοποιημένοι πληθυσμοί βιώνουν καθημερινά. Η καταστροφή από την πανδημία προκάλεσε τριγμούς στη λειτουργία του συστήματος, καθώς αυτός σταμάτησε να λειτουργεί υπό τους όρους της κανονικότητας. Η επαναφορά στην κανονικότητα που στο τέλος της ημέρας λειτουργεί προς όφελος λιγότερο για τις μεσαίες και εργατικές τάξεις και περισσότερο για τις οικονομικές ελίτ αποτελούσε το κεντρικό ζητούμενο για την αμερικανική πολιτική, η οποία αδιαφόρησε παντελώς για τα κατώτερα στρώματα της κοινωνίας, τα οποία ωστόσο ήταν τα πιο εκτεθειμένα και ευάλωτα στον κίνδυνο του κορονοϊού. Όπως υποστηρίχθηκε από τους συγγραφείς, η κατεύθυνση των πολιτικών απέβλεπε στον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας στις τάξεις εκείνες που τροφοδοτούν την αναπαραγωγή του συστήματος, αν και αυτό έγινε χωρίς να το αντιληφθούν οι ίδιες. Η συγκεκριμένη κατεύθυνση των πολιτικών οφείλεται εν πολλοίς και στην ευρεία αποδοχή της κανονικότητας της φτώχειας από την πλειονότητα της κοινωνίας. Έτσι, κλείνουν οι συγγραφείς, οι μεσαίες τάξεις ωφελήθηκαν από τα μέτρα ανακούφισης, για τους επιχειρηματίες, η πανδημία αποτέλεσε ευκαιρία για περαιτέρω ανάπτυξη και για τους φτωχούς ήταν «μια ακόμα Παρασκευή».

Ο Murphy (2022) πραγματοποιεί μια κριτική στο βιβλίο της Sodero (2022), το οποίο προσεγγίζει το ζήτημα των μεταφορών στο πλαίσιο της κλιματικής κρίσης. Η Sodero συγκρίνοντας γνωστές καταστροφές μεγάλων τυφώνων αναφέρεται στο γεγονός πως ενώ όλοι πλέον γνωρίζουν πως τα μέσα μεταφοράς, όπως τα αυτοκίνητα, τα αεροπλάνα και τα πλοία παράγουν την πλειονότητα των ζημιωγόνων ρύπων στην ατμόσφαιρα και συντελούν στην κλιματική κρίση, οι αναλυτές αποφεύγουν να αναφερθούν σε αυτά ως ριζικά προβλήματα. Τονίζει το παράδοξο γεγονός, πως όταν οι φυσικοί κίνδυνοι πλήττουν τις υποδομές, όπως οι τυφώνες, καθιστώντας έτσι αχρείαστη την αξιοποίηση των καθημερινών μέσων μεταφοράς, η κοινωνία αντιδρά με αντανακλαστικά ανθεκτικότητας και αυτοσχεδιασμού επιστρατεύοντας εναλλακτικά μέσα μεταφοράς για την εξυπηρέτησή τους. Η βιβλιοκριτική του Murphy έγκειται α) στην επιδοκιμασία των εναλλακτικών μέσων, που προτείνει η Sodero, για την κινητικότητα των πληθυσμών που βασίζονται στην απανθρακοποίηση των μέσων μεταφοράς και στην αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά και β) στην απορία της μη εφαρμογής αυτών των «ονειρικών λύσεων». Ισχυρίζεται ότι, στον Καναδά, από όπου κατάγονται και οι δύο συγγραφείς και που αποτελεί μια από τις χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές ρύπων, ενώ υπάρχει πληθώρα ευφάνταστων λύσεων απουσιάζει από το διάλογο η συζήτηση για την εφαρμογή τους.

Ευαλωτότητα, Ανθεκτικότητα και Νεοφιλελευθερισμός

Καταλυτικό ρόλο στην εξέταση των καταστροφών διαδραματίζουν οι έννοιες της ευαλωτότητας και της ανθεκτικότητας. Η ευαλωτότητα αναφέρεται στο μέτρο στο οποίο μια κοινωνία είναι επιρρεπής ή ανθεκτική στην επίδραση των φυσικών κινδύνων μέσα σε ένα κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο ενώ η ανθεκτικότητα ως το αντιστάθμισμα της ευαλωτότητας, η οποία είναι εφικτή όταν η κοινωνία ανταποκρίνεται στους κινδύνους με κοινωνική συνοχή, ελαστικότητα και οργάνωση, δηλαδή ως μια «από τα κάτω» απάντηση στις προκλήσεις των φυσικών κινδύνων. Στον πυρήνα της ΚΜΚ εντάσσεται η κριτική προσέγγιση και η επανεξέταση αυτών των εννοιών καθώς δύνανται να πλαισιωθούν καταχρηστικά. Η επίκληση της ευαλωτότητας μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την περαιτέρω περιθωριοποίηση ευάλωτων κοινωνιών ενώ η ανθεκτικότητα για τη διατήρηση του συστήματος που κατασκευάζει ευάλωτες κοινωνίες αντί να μειώνει τους κινδύνους των καταστροφών. Μέσα στο πολιτικό πλαίσιο η ευαλωτότητα τείνει να καταστεί μια αμετάβλητη συνθήκη και η ανθεκτικότητα ως ένα προνόμιο, το οποίο όταν δεν υπάρχει χρησιμοποιείται για να ενοχοποιήσει τα θύματα των καταστροφών. Στην καταχρηστική πλαισίωση αυτών των εννοιών λανθάνουν οι πολιτικές και ιδεολογικές σκοπιμότητες που διαφεύγουν της εξέτασης των κλασικών μελετητών αλλά είναι καίριοι για τους Κριτικούς Μελετητές των Καταστροφών (Oliver Smith, 2022: 30-31,35). Εξαιτίας της πολιτικής διάστασης των καταστροφών η ανάλυση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο. Με πολιτισμικούς όρους ο νεοφιλελευθερισμός αποτελεί μια ιδεολογία η οποία διαπερνά στο τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι εξηγούν και ερμηνεύουν την καθημερινές καταστάσεις τους. Ως ιδεολογία προτάσσει την ατομοκεντρικότητα και τον ανταγωνισμό ως αξίες, οι οποίες διαπερνούν την δημόσια σφαίρα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο νεοφιλελευθερισμός έχει αλλάξει τις σχέσεις μεταξύ κεφαλαίου, εργασίας και κράτους. Το κράτος πλέον είναι ένας ισχυρός μηχανισμός, ο οποίος παρεμβαίνει μόνο για να στηρίξει σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο τις επιθυμίες του κεφαλαίου με αποτέλεσμα να υπονομεύεται η εργασία, η οποία μέχρι τουλάχιστον τη δεκαετία του '70, όταν και άρχισε να κυριαρχεί ο νεοφιλελευθερισμός, ήταν υπό την προστασία του κράτους πρόνοιας. Η αλλαγή αυτή που προκλήθηκε υπήρξε αναποτελεσματική, ασυνεχής και βίαιη απέναντι τόσο στην πλειοψηφία των πολιτών αλλά και στο περιβάλλον. Η ΚΜΚ αντιλαμβάνεται τον δυσμενή ρόλο που έχει διαδραματίσει ο νεοφιλελευθερισμός στην πρόκληση των καταστροφών, εξαιτίας της εκμετάλλευσης των

φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος για το οικονομικό συμφέρον του κεφαλαίου, αλλά και στην αντιμετώπισή τους, καθώς οι καταστροφές γίνονται αντιληπτές και λειτουργούν ως μια νέα ευκαιρία για μεγιστοποίηση των κερδών και όχι ως προβλήματα που χρίζουν διαχείρισης και καταπολέμησης. Ο ρόλος των κυβερνήσεων στη δημιουργία και στον διαμοιρασμό κινδύνου, άρα και στην εκμετάλλευση και την ευκαιρία, συνάδει με το ρόλο της να αναπαράγει νεοφιλελεύθερες οικονομικές πολιτικές (Oliver-Smith, 2022: 31-35).

Η προβληματική αντίληψη και εξέταση των καταστροφών

Συνοπτικά, η ΚΜΚ προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει αφενός τον τρόπο αντίληψης των καταστροφών και αφετέρου να θέσει τις βάσεις για μια νέα προσέγγιση για την εξέτάσή τους. Αφετηρία του επαναπροσδιορισμού είναι η ανάδειξη των καταστροφών ως μια κατασκευασμένη και ερμηνευτική έννοια. Επιχειρηματολογεί υπέρ αυτού υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν δυσμενή γεγονότα για την ανθρωπότητα, όπως οι λιμοί και οι πόλεμοι, που δεν χαρακτηρίζονται εν γένει ως καταστροφές αλλά και γεγονότα που άλλοτε συνιστούν καταστροφή και άλλοτε όχι. Το πρώτο κριτήριο που απαιτείται για τον χαρακτηρισμό ενός γεγονότος ως καταστροφή είναι η αναγωγή του σε κίνδυνο για τον άνθρωπο, η οποία υφίσταται μόνο στην επαφή του με αυτόν. Μια ατομική βόμβα ή ένας τεράστιος τυφώνας στη μέση του Ειρηνικού δεν αποτελούν καταστροφή. Το δεύτερο κριτήριο είναι σχετικό, διότι ποικίλει ανάλογα με τις περιστάσεις. Επειδή η επίκληση του όρου της καταστροφής έχει παρεμβατικές συνεπαγωγές, αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μεροληπτικές, ιδεολογικές και κατά συνέπεια πολιτικές σκοπιμότητες. Και εδώ εντάσσεται η πολιτική διάσταση της καταστροφής. Όμως το πολιτικό δεν περιορίζεται μόνο στην ερμηνεία και στην κατασκευή των καταστροφών, αλλά είναι και υπόλογο για την πρόκληση των καταστροφών. Το κυρίαρχο ιδεολογικοπολιτικό μοντέλο του νεοφιλελευθερισμού και ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής είναι υπαίτιοι για την αύξηση της ευαλωτότητας των κοινωνιών απέναντι στους κινδύνους εξαιτίας της εκμετάλλευσης τόσο της πλειονότητας της κοινωνίας όσο και του περιβάλλοντος, στο βωμό του κέρδους του κεφαλαίου. Στην ουσία, η ΚΜΚ αντιπαραβάλλεται στην κυρίαρχη αντίληψη για την φυσική διάσταση των καταστροφών, μια αντίληψη που έγκειται τόσο στην απόδοση ευθύνης στους φυσικούς κινδύνους που έρχονται σε επαφή με τον άνθρωπο όσο και στη φυσικότητα της ένδειας και της ευαλωτότητας μερίδας των ανθρώπων. Σύμφωνα όμως με την ΚΜΚ οι πολιτικοιδεολογικές αποφάσεις είναι καθοριστικές για την ένταση αυτών φυσικών κινδύνων και για τις συνέπειες που προκαλούν στους ανθρώπους. Μέσα σε αυτό το

πλαίσιο, θέτει επί τάπητος μια νέα προσέγγιση εξέτασης αυτών των καταστροφών που θα πραγματοποιείται υπό το πρίσμα μιας ιστορικής, πολυπαραγοντικής και πολύπλευρης διάστασης για την πλήρη κατανόησή τους. Και αυτή η προσέγγιση, όπως και αναφέραμε, στηρίζεται στην ερμηνευτική διάσταση της έννοιας της καταστροφής και κατ' επέκταση των εννοιών του κινδύνου, της ευαλωτότητας και της ανθεκτικότητας, έννοιες οι οποίες στελεχώνουν μια καταστροφή.

Η κλιματική αλλαγή ως καταστροφή

Μια εκδοχή για την απόδοση των καταστροφών ως φυσικών αποτελεί η κυριαρχία της συσχέτισης από την ακαδημαϊκή κοινότητα, και όχι μόνο, των καταστροφών με τους φυσικούς κινδύνους. Όπως αναφέραμε, απουσιάζει σχεδόν εξ' ολοκλήρου από τη βιβλιογραφία η εξέταση καταστροφών που σχετίζονται με τους λιμούς ή τους πολέμους για τον λόγο ότι δεν έγιναν ποτέ αντιληπτοί ως τέτοιοι. Πλέον, η κλιματική κρίση είναι φαινόμενο παγκόσμιο, αισθητό και επιτεινόμενο (Ταστσόγλου, κ.α, 2022: 2). Εξαιτίας αυτής, οι φυσικοί κίνδυνοι έχουν αυξηθεί τόσο σε συχνότητα, όσο και σε ένταση με αποτέλεσμα οι πληθυσμοί που έρχονται αντιμέτωποι με αυτούς τους κινδύνους να επηρεάζονται με απώλειες υλικές και μη, καθώς και με διατάραξη της κοινωνικής συνοχής, πολλαπλά περισσότερες φορές από ότι στο παρελθόν. Εν ολίγοις, αποτελεί παράγοντα συχνότερων και εντεινόμενων καταστροφών. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια να αποδίδονται οι σύγχρονες καταστροφές ως καταστροφές της κλιματικής αλλαγής. Οι Grand, Tamason και Jensen (2015) το ονομάζουν «κλιματοποίηση» (climatization) και αποτελεί ένα συλλογιστικό φαινόμενο. Ο συλλογισμός αυτός έχει δύο συνεπαγωγές: α) δημιουργεί ευκαιρίες για λήψη ασφαλειοκεντρικών μέτρων διότι υφίσταται ζήτημα υπαρξιακό και έτσι δικαιολογεί δράσεις που εντάσσονται εκτός των συνηθισμένων πολιτικών διαδικασιών και β) δικαιολογεί την απραξία ή χρησιμοποιείται για να μετατοπιστούν οι ευθύνες των συνεπειών και να αποφευχθεί η πολιτική λογοδοσία (Grand, Tamason και Jensen, 2015: 28). Η «κλιματοποίηση», δηλαδή η απόδοση της ευθύνης των καταστροφών στην κλιματική αλλαγή, τα τελευταία χρόνια κερδίζει όλο και περισσότερο χώρο στην πολιτική σφαίρα και επικαλείται όλο και συχνότερα (Hore, κ.α, 2018: 148). Η κλιματική αλλαγή δεν είναι ένα επουσιώδες ζήτημα, συμβάλλει στη δημιουργία μιας καταστροφής, όμως είθισται να παραλείπεται από το δημόσιο διάλογο η ανάδειξη του παράγοντα που συμβάλει στην κλιματική αλλαγή, και δεν είναι άλλη από την ανθρώπινη δράση και πλέον αδράνεια, αλλά και η αναφορά στη δεύτερη συμβαλλόμενη μεταβλητή για την «επίτευξη» της

καταστροφής που είναι η κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, η κλιματική αλλαγή λειτουργεί ως αποδιοπομπαίος τράγος (Hore, κ.α, 2018: 152, Gaillard, 2014: 15). Η λειτουργία αυτή επιτυγχάνεται πέρα από τις παραλείψεις στους υπόλοιπους παράγοντες, οι οποίοι σημειωτέον είναι και οι πλέον σημαντικοί για την ολοκλήρωση του πάζλ, αλλά και από το γεγονός πως η κλιματική κρίση, πλέον, λόγω της παγκόσμιας διάστασής της γίνεται αντιληπτή ως μια εξωγενή, εξωπραγματική και πρωτοφανή συνθήκη (Gaillard, 2014: 14-15).

Η αναγωγή της κλιματικής κρίσης ως αποδιοπομπαίου τράγου είναι απόρροια της αποπολιτικοποίησης των καταστροφών, η απαρχή της οποίας έγκειται ακριβώς στη φυσικότητα που αποδίδεται στις καταστροφές. Ως αποπολιτικοποίηση ορίζεται η διαδικασία με την οποία ένα πολιτικό ζήτημα μετατίθεται από το επίπεδο διακυβέρνησης σε υποδεέστερες κλίμακες για την επίλυσή του με σκοπό ο λαός να πειστεί ότι η πολιτική εξουσία δε είναι υπόλογη για το ζήτημα και έτσι να αποποιηθεί τις ευθύνες (Flinders και Buller, 2006: 298-299). Σε επικοινωνιακό επίπεδο, η αποπολιτικοποίηση επιτυγχάνεται όταν η διαμάχη για ένα επίμαχο θέμα αντιμετωπίζεται με όρους τεχνοκρατικούς και διοικητικούς και επιδέχεται μια μοναδική ερμηνεία απορρίπτοντας τις οποιεσδήποτε εναλλακτικές, με εξέχοντα ρόλο να διαδραματίζει η εκφορά του λόγου (Wood και Flinders, 2014: 161, 165).

Υπό το πρίσμα αυτό, οι κριτικοί μελετητές των καταστροφών διαπιστώνουν εύλογα πως οι καταστροφές που συνδυάζονται με ακραίους φυσικούς κινδύνους λόγω της κλιματικής κρίσης δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά όταν τίθεται στο επίκεντρο μια υποδεέστερη διάσταση της καταστροφής, αυτή του φυσικού κινδύνου. Εξού, και η επιστημονική μεταστροφή προς την βασισμένη στην κοινωνία και στην ευαλωτότητα εξέταση των καταστροφών από τη βασισμένη στους κινδύνους εξέταση, η οποία κυριαρχούσε μέχρι πολύ πρόσφατα. Έτσι, προκειμένου να ανταπεξέλθει η ανθρωπότητα αποτελεσματικά στις καταστροφές αυτές, τίθεται ως πρόταγμα η ανάδειξη των καίριων συνιστωσών, οι οποίες θα ανακατευθύνουν και τις πολιτικές δράσεις στην αντίστοιχη κατεύθυνση. Καταλυτικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια διαδραματίζει η γνώση. Με γκραμσιανούς όρους, η εγκαθιδρυμένη γνώση για τις καταστροφές αντικατοπτρίζει τις πολιτικές σκοπιμότητες μιας ηγεμονούσας τάξης, η οποία έχει εκμιαεύσει την καθολική συναίνεση τόσο για την αντίληψη των καταστροφών και της κλιματικής κρίσης όσο και την κατεύθυνση των πολιτικών δράσεων. Τα ΜΜΕ κατέχουν εξέχοντα ρόλο στην παραγωγή και στη διάδοση γνώσης, η οποία στηρίζεται στην κοσμοαντίληψη αυτών που κατέχουν την εξουσία (Gaillard, 2019: 11-12).

Ο ρόλος των ΜΜΕ και η πλαισίωση των καταστροφών

Τα ΜΜΕ συνιστούν το χώρο όπου τίθενται σε διάλογο οι επιπτώσεις και οι δυνητικές επιλογές αντιμετώπισης των καταστροφών (Ταστσόγλου, κ.α, 2022: 2). Ο χώρος αυτός έχει βαρύνουσα σημασία, διότι η πλειονότητα του κόσμου μαθαίνει για τις καταστροφές από μια μεσοποιημένη διαδικασία (Gould, Garcia και Remes, 2016: 97). Τα ΜΜΕ έχουν την τάση να επικεντρώνονται και να αναδεικνύουν συγκεκριμένες διαστάσεις μιας καταστροφής και να τις διαδίδουν στον κόσμο, με αποτέλεσμα να νοηματοδοτούν τις καταστροφές (McKinzie, 2017: 7). Συγκεκριμένα, είθισται να προβάλλουν σε περιπτώσεις καταστροφών, «βίαια» καιρικά φαινόμενα και εξατομικευμένες ιστορίες και εμπειρίες, περιστατικά τα οποία όμως δεν είναι αντιπροσωπευτικά της πραγματικότητας (Lundgren και McMakin, 2004: 276-279). Η επιλεκτική δημοσιογραφική κάλυψη συγκεκριμένων εκφάνσεων των καταστροφών, και εν γένει γεγονότων, αλλά και η ανάδειξη και αποσιώπηση κάποιων άλλων, αποτελεί, όπως ονομάζεται από τους ακαδημαϊκούς, πλαισίωση. Η πλαισίωση περιλαμβάνει, εκτός της επιλογής και της ανάδειξης εκφάνσεων της πραγματικότητας, τον ορισμό των προβλημάτων, την υπόδειξη των αιτιών των προβλημάτων, την παράθεση αξιολογικών κρίσεων αλλά και λύσεων για την αντιμετώπισή τους (Entman, 1993: 53). Η πλαισίωση χαρακτηρίζεται πέρα από τις πληροφορίες που επιλέγονται και αναδεικνύονται και από τις πληροφορίες που παραλείπονται (Entman, 1993: 54). Ο «πατέρας» της θεωρίας των πλαισίων Erving Goffman (1974) όρισε τα πλαίσια ως ερμηνευτικά σχήματα, δηλαδή ως έναν τρόπο ερμηνείας των προσωπικών εμπειριών έτσι ώστε να γίνονται εύκολα κατανοητές. Ο Gitlin (1980: 7) στο ίδιο μοτίβο με τον Goffman, υποστήριξε πως η πλαισίωση αποτελεί μια υπεραπλούστευση της τεράστιας πληροφορίας που διαθέτουν οι δημοσιογράφοι με σκοπό να τη μεταδώσουν στον κόσμο.

Η λειτουργία της πλαισίωσης εξυπηρετεί τα συμφέροντα της πολιτικής εξουσίας, στο πλαίσιο της πολιτικής επικοινωνίας (Entman, 1993: 55) ή και της οικονομικής ελίτ. Και αυτό επιτυγχάνεται διότι είθισται η μιντιακή κάλυψη των καταστροφών να επιδρά στον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντιληπτές από το κοινό οι καταστροφές (Dispensa και Brulle, 2003: 80. Ford και King, 2015: 137). Βέβαια, έχει αναδειχθεί το γεγονός πως η πλειονότητα των ερευνητικών μελετών τείνει να μην παραπέμπει σε σχετικές μελέτες που να αποδεικνύουν τις ενδεχόμενες επιδράσεις των ΜΜΕ στο κοινό, θεωρώντας τις δεδομένες, κάτι όμως που δεν είναι (Olausson, 2011: 282). Εξάλλου και ο ίδιος ο Entman (1993: 53) σημειώνει ότι δεν είναι εγγυημένο ότι η πλαισίωση θα έχει επιδράσεις στο κοινό. Ωστόσο, υποστηρίζεται ότι η

επίδραση των ΜΜΕ στο κοινό αλλά και στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, όταν υφίσταται, πηγάζει από την ψευδαίσθηση ότι τα ΜΜΕ αντανάκλουν την πραγματικότητα (Dunn, 2005: 221). Όμως, τα ΜΜΕ τείνουν να αναπαράγουν μύθους, στερεότυπα και ιδέες, οι οποίες έχουν αποδειχθεί επιστημονικά ότι είναι λανθασμένες και το γεγονός αυτό συνιστά μείζον ζήτημα για την σωστή και κατάλληλη αντιμετώπιση των καταστροφών (Tierney, κ.α, 2006: 59-60). Εν ολίγοις, η δημοσιογραφική πληροφόρηση για τις καταστροφές είναι προβληματική, διότι α) η δημοσιογραφική κάλυψη των καταστροφών και η πλαισίωσή τους καθορίζεται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι η ιδιοκτησία των ΜΜΕ, η διαφήμιση και η λογική της νεοφιλελεύθερης οικονομίας (Ταστσόγλου, κ.α, 2022: 2), αλλά και η προσωπική γνώση, ιδεολογία, στάση και προκατάληψη, με σκοπό τον μετριασμό και αποποίηση των ευθυνών της εκάστοτε πολιτικής και οικονομικής ελίτ και επειδή β) η πλαισίωση των καταστροφών με αυτούς τους όρους δε παρέχει την κατάλληλη γνώση στο κοινό, η οποία θα συμβάλει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση μελλοντικών δυνητικά καταστροφών.

Ερευνητικό πρόβλημα

Λαμβάνοντας υπόψη τις τρεις αρχές της ΚΜΚ, δηλαδή ότι οι καταστροφές είναι α) πολιτικές, β) ερμηνευτικά κατασκευασμένες και γ) διόλου πρωτοφανείς και αναπάντεχες, και οι οποίες βασίζονται στην διαπίστωση ότι δεν υφίστανται φυσικές καταστροφές, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η αντιμετώπιση των καταστροφών ξεκινάει με τη γνωστική διάσταση του προβλήματος (Gaillard, 2019) και δεδομένου ότι τα ΜΜΕ αναπαράγουν και διαδίδουν γνώση και επηρεάζουν τον τρόπο αντίληψης των καταστροφών, θα εξετάσουμε τη δημοσιογραφική κάλυψη της καταστροφής που έλαβε χώρα στη Θεσσαλία κατά τη διάρκεια της κακοκαιρίας Daniel.

Όπως έχουμε αναφέρει, είθισται η δημοσιογραφική κάλυψη ενός ζητήματος να περιλαμβάνει ορισμούς των προβλημάτων, εντοπισμό των αιτιών, αποτύπωση αξιολογικών κρίσεων, ανάδειξη συγκεκριμένων διαστάσεων του προβλήματος και μελλοντικούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων. Υπό το πρίσμα αυτό, εξετάζεται ως μελέτη περίπτωσης η κακοκαιρία Daniel που έπληξε τη χώρα τον Σεπτέμβριο του 2023.

Η Μονάδα ΜΕΤΕΟ του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών δημοσίευσε προβλέψεις αναμενόμενων βροχοπτώσεων με χρονικό ορίζοντα 72 ωρών από 4 υπολογισμούς, μεταξύ 3 και 5 Σεπτεμβρίου 2023. Οι υπολογισμοί βασίζονται στον περιφερειακό δείκτη βροχοπτώσεων (RPI). Η πρώτη ανακοίνωση, που έγινε στις 3 Σεπτεμβρίου στις 12 μ.μ., προέβλεπε βροχόπτωση άνω των 200 mm για μεγάλη περιοχή της Θεσσαλίας, με μέγιστες τιμές άνω των 500 mm στις ορεινές περιοχές και την κατάταξη ως μέγιστο υετό, γεγονός κατηγορίας 5 (ακραία). Στη δεύτερη δημοσίευση στις 4 Σεπτεμβρίου, για τις Περιφερειακές Ενότητες Φθιώτιδας και Μαγνησίας αναμενόταν βροχή πάνω από 500 χιλιοστά. Το γεγονός βροχοπτώσεων παρέμεινε ταξινομημένο ως Κατηγορία 5 (ακραία). Η μέγιστη τιμή που προβλεπόταν για τις ανατολικές πλαγιές της Πίνδου και της ανατολικής Θεσσαλίας ήταν 700 mm μέσα σε 72 ώρες. Τα προγνωστικά στοιχεία που δημοσιεύθηκαν στις 5 Σεπτεμβρίου αναμενόταν ~650-700 mm για το διήμερο της Τρίτης και της Τετάρτης στο Πήλιο, όπου είχαν ήδη σημειωθεί πλημμύρες, και ~550-600 mm για τα νότια της Περιφερειακής Ενότητας Καρδίτσας.

Η κακοκαιρία Daniel, όπως ονομάστηκε από τις μετεωρολογικές υπηρεσίες, ήταν ένα ακραίο καιρικό φαινόμενο με ισχυρές βροχές και καταιγίδες. Η κακοκαιρία έπληξε τέσσερις διαφορετικές χώρες: Ελλάδα, Βουλγαρία, Τουρκία, Λιβύη. Στην Ελλάδα, η κακοκαιρία έφτασε στις 4 Σεπτεμβρίου από το Ιόνιο Πέλαγος, πλήττοντας ως επί το πλείστον τη Θεσσαλία από τις 5 Σεπτεμβρίου και έπειτα. Ο μεγάλος όγκος βροχής είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν πλημμυρικά φαινόμενα τα οποία συνετέλεσαν στην πρόκληση εκτεταμένων καταστροφών.

Στις 5 Σεπτεμβρίου, η Ζαγορά δέχθηκε 1.092 χιλιοστά βροχής, 55 φορές περισσότερες από τις μέσες βροχοπτώσεις της χώρας για τον ίδιο μήνα. Η Πορταριά κατέγραψε επίσης νέο ρεκόρ βροχόπτωσης με 884 χιλιοστά. Δεν ήταν δυνατή η μέτρηση περαιτέρω χιλιοστών βροχοπτώσεων επειδή ο μετεωρολογικός σταθμός στη συνέχεια απέτυχε να δώσει στοιχεία, εξαιτίας βλαβών από τις βροχοπτώσεις. Στις 7 Σεπτεμβρίου ο βασικός αυτοκινητόδρομος μεταξύ Αθήνας και Θεσσαλονίκης έκλεισε και τα δρομολόγια των τρένων μεταξύ των δύο πόλεων αναστάλησαν.

Μερικές από τις περιοχές που επλήγησαν περισσότερο από τη βροχόπτωση ήταν τα χωριά του ανατολικού Πηλίου, ο Βόλος, η Λάρισα, η Καρδίτσα, τα Τρίκαλα, ο Βλόχος, η Μεταμόρφωση, το Μορφοβούνι, τα χωριά του Δήμου Φαρκαδόνας και Πύλης.

Στο Βόλο υπερχειλίσε ο χειμάρρος Κραυσίδωνας. Στη Λάρισα ο Πηνειός ποταμός υπερχειλίσε στις όχθες του, φτάνοντας σε στάθμη 9,5 μέτρων, σε σύγκριση με την κανονική στάθμη των 4

μέτρων. Στη πόλη των Τρικάλων, ο Ληθαίος ποταμός υπερχειλίσε σε διάφορα σημεία. Στην Κοιλιάδα των Τεμπών το ύψος των νερών του Πηνειού ποταμού έφτασε τα 18 μέτρα.

Πολλά χωριά βυθίστηκαν κάτω από το νερό, αρκετά σπίτια κατέρρευσαν, οι κάτοικοι στον Παλαμά ανέβηκαν στις στέγες των σπιτιών τους ή σε ψηλότερα σημεία προκειμένου να προστατευθούν, ενώ γειτονιές πόλεων μετατράπηκαν σε λιμνοθάλασσα. Επίσης κατοικίες, επιχειρήσεις και αυτοκίνητα παρασύρθηκαν από τα νερά του ποταμού. Στην ευρύτερη περιοχή της Λάρισας και ειδικότερα στην ανατολική είσοδο της πόλης σημειώθηκαν μεγάλες ζημιές σε κτίρια, κατοικίες και επιχειρήσεις από την υπερχειλίση του χείμαρρου Γκουσμπασανιώτη. Στο Δήμο Φαρκαδόνας πολλά χώρια βρέθηκαν κάτω από το νερό όπως στο Κεραμίδι και στον Κλοκοτό, ενώ στην έδρα του Δήμου, στην Φαρκαδόνα, η κωμόπολη έλαβε εντολή εκκένωσης προς το υψηλότερο σημείο της περιοχής αφού σε πολλά σημεία η στάθμη του νερού έφτασε και τα τέσσερα μέτρα λόγω της πτώσης τοπικών αναχωμάτων που προστάτευαν τον Δήμο. Στον Δήμο Πύλης τα πεδινά του Δήμου πλημμύρισαν ενώ τα ορεινά χωριά είχαν αποκοπεί από την Πύλη. Ο Πορταϊκός ποταμός στο ύψος του Δημαρχείου Πύλης ήταν έτοιμος να παρασύρει την πόλη. Στην Κοιλιάδα των Τεμπών το ύψος των νερών του Πηνειού ποταμού έφτασε τα 18 μέτρα. Ο νομός Τρικάλων και Καρδίτσας κηρύχθηκαν σε κατάσταση συναγερμού.

Ο απολογισμός για την Ελλάδα είναι 17 άνθρωποι νεκροί, 229.192 πνιγμένα ζώα και πάνω από 700.000 πλημμυρισμένα στρέμματα

Η κακοκαιρία Daniel μετά τη χώρα μας, έπληξε με ιδιαίτερη σφοδρότητα κατά το διάστημα 9-12 Σεπτεμβρίου τη Βόρεια Αφρική και ιδιαίτερα τη Λιβύη όπου έχασαν τη ζωή τους περισσότεροι από 10.000 άνθρωποι, ενώ σε 10.000 ανέρχονται οι τραυματίες και οι αγνοούμενοι, με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για τελικό αριθμό νεκρών κοντά στους 20.000. Οι περισσότεροι νεκροί και τραυματίες καθώς και οι μεγαλύτερες ζημιές εντοπίζονται στην πόλη Δάρνη στη Βορειοανατολική Λιβύη, όπου 2 φράγματα έσπασαν και μεταφέρθηκε το νερό με τεράστια ορμή μέσα στην πόλη, καταστρέφοντας ολοκληρωτικά περισσότερα από 2.000 κτίρια.

Με βάση τα παραπάνω, οι ερευνητικές ερωτήσεις που θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε είναι οι εξής:

Ερευνητική Ερώτηση 1): Πως πλαισιώθηκε στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ η καταστροφή στη Θεσσαλία; Συγκεκριμένα, πως έγινε αντιληπτή η καταστροφή, ποιοι θεωρούνται υπεύθυνοι, ποια ήταν η αιτία και ποιες λύσεις προτάθηκαν; Λαμβάνεται υπόψη στο δημοσιογραφικό λόγο ο παράγοντας της κλιματικής αλλαγής σε σχέση με την καταστροφή; Πως παρουσιάζεται;

Ερευνητική Ερώτηση 2): Υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των εξεταζόμενων μέσων ως προς την ανάδειξη πλαισίων;

Μεθοδολογία έρευνας

Για την απάντηση των ερευνητικών ερωτήσεων θα χρησιμοποιήσω ως μεθοδολογία έρευνας την ανάλυση πλαισίωσης. Η ανάλυση πλαισίωσης μπορεί να πραγματοποιηθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους: μέσω ποιοτικής ανάλυσης, ποσοτικής ή και με έναν συνδυασμό ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης.

Υπέρ της επιστράτευσης της ποιοτικής έρευνας στην ανάλυση των πλαισίων συνηγορούν μια σειρά ακαδημαϊκών όπως οι Wood (2004), Du Plooy (1997), Kelle, Prein, Bird (1995) και Connolly-Ahern και Broadway (2008). Ο De Plooy (1997: 33) εξηγεί πως το ερευνητικό πρόβλημα σε συνδυασμό με τα δεδομένα της εξέτασης είναι που καθορίζουν τη μεθοδολογία έρευνας. Δεδομένης της φύσης των ερευνητικών ερωτημάτων που έχουν τεθεί, η ποσοτική έρευνα, η οποία σημειωτέον μετρά και υπολογίζει μεγάλα σώματα κειμένων με στόχο να εντοπίσει ακολουθίες/μοτίβο σε ένα μακρο-επίπεδο ανάλυσης, δε θα είναι αποτελεσματική για τη διευσδυτική κατανόηση, αποκωδικοποίηση των νοημάτων και ερμηνεία των πλαισίων (Wood, 2004: 69). Τουναντίον, αυτή η εις βάθος εξέταση των δεδομένων μπορεί να υλοποιηθεί με την ποιοτική έρευνα, η οποία επιτελεί αυτόν ακριβώς τον σκοπό (Kelle, Prein και Bird (1995: 3). Οι Connolly-Ahern και Broadway (2008: 369) υποστηρίζουν ότι η ποιοτική ανάλυση πλαισίων εμπεριέχει μια επαναλαμβανόμενη και διεξοδική εξέταση του κειμένου και προσεγγίζει ολιστικά τα δεδομένα προκειμένου να εντοπίσει και να διακρίνει τις πλαισιώσεις.

Ωστόσο, η ποιοτική ανάλυση πλαισίωσης έχει δεχτεί κριτική ως προς την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της (Linström και Marais, 2012: 27). Οι D'Angelo και Kuypers (2010: 46) ισχυρίζονται ότι οι ερευνητές όταν έρχονται αντιμέτωποι με τις ειδησεογραφικές πλαισιώσεις νομίζουν ότι «έχουν ανακαλύψει τον τροχό». Αποδίδουν την κριτική αυτή στην ασάφεια των ορισμών που αποδίδονται στα κωδικοποιημένα πλαίσια, αλλά και στην ίδια την κατηγοριοποίηση των πλαισίων, εξαιτίας ενδεχομένως προσωπικών αντιλήψεων ή και προκαταλήψεων, με αποτέλεσμα την σύγχυση των πλαισίων, την αδυναμία διάκρισης και εντοπισμού τους και κατ' επέκταση την εξαγωγή εσφαλμένων αποτελεσμάτων και διαπιστώσεων.

Οι Margaret Linström και Willemien Marais (2012: 29) παραθέτουν επτά βήματα, τα οποία απαιτούνται για μια ολοκληρωμένη ποιοτική ανάλυση πλαισίων:

- 1) Επιλογή Μέσου/θέματος
- 2) Ορισμός ενός χρονικού διαστήματος
- 3) Συγκρότηση ενός δείγματος σώματος κειμένου
- 4) Επιλογή μιας μονάδας ανάλυσης (λέξεις/προτάσεις/θέμα/)
- 5) Επιλογή τυπολογίας (παραγωγική/επαγωγική)
- 6) Λειτουργικοί ορισμοί
- 7) Εντοπισμός των πλαισίων

(Βήμα 1) Στη παρούσα έρευνα επέλεξα να εξετάσω άρθρα από έξι διαφορετικές ειδησεογραφικές ιστοσελίδες από τις στήλες γνώμης/ άποψης των εκάστοτε μέσων. Τα μέσα που επιλέχθηκαν ήταν τα εξής: Liberal.gr, in.gr, kathimerini.gr, efsyn.gr, documento.gr, avgi.gr. Η επιλογή των μέσων ενημέρωσης έγινε με κριτήριο την πολιτική και ιδεολογική στάση των μέσων αυτών. Τα τρία πρώτα μέσα ενημέρωσης (Liberal, in, kathimerini) τοποθετούνται στα δεξιά του πολιτικού άξονα και είναι φίλα προσκείμενα στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Το Liberal.gr, ανήκει στον εκδότη Θανάση Μαυρίδη και αυτοχαρακτηρίζεται «Φιλελεύθερο», το in.gr, το οποίο το τελευταίο διάστημα έχει παρατηρηθεί να τοποθετείται κριτικά απέναντι στην κυβέρνηση χωρίς να ξέρουμε βέβαια με ασφάλεια τους λόγους αυτής της «παρέκκλισης», ανήκει στον μεγαλύτερο Όμιλο ΜΜΕ της χώρας, Alter Ego, ιδιοκτησίας Βαγγέλη Μαρινάκη, ενώ η kathimerini.gr, η οποία αποτελεί την ψηφιακή μορφή της ιστορικής εφημερίδας «Η Καθημερινή», ανήκει στην οικογένεια Αλαφούζου και συγκεκριμένα στον Θεμιστοκλή Αλαφούζο. Τα υπόλοιπα τρία μέσα (efsyn, documento, avgi) τοποθετούνται αριστερά του ιδεολογικού άξονα. Η avgi.gr, που είναι η ψηφιακή έκδοση της ιστορικής εφημερίδας της Αριστεράς, «Η Αυγή», αποτελεί κομματικό μέσο του ΣΥ.ΡΙΖ.Α Π.Σ., το Documento.gr, ανήκει στον εκδότη και δημοσιογράφο Κώστα Βαξεβάνη, και στηρίζει το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, ενώ η efsyn.gr αποτελεί μια συνεταιριστική εφημερίδα με αριστερό ιδεολογικά πρόσημο, η οποία συστάθηκε από πρώην δημοσιογράφους της Ελευθεροτυπίας.

Προϋπόθεση για την επιλογή των προς εξέταση μέσων ήταν η ύπαρξη στήλης με ενυπόγραφα άρθρα γνώμης αλλά και η δημοφιλία των μέσων. Οι ειδησεογραφικές ιστοσελίδες είχαν ενεργές στήλες με άρθρα γνώμης και ποικίλους αρθρογράφους, ο αριθμός των οποίων διέφερε ανά μέσο. Η επιλογή των μέσων ως προς τη δημοφιλία/αναγνωσιμότητά τους έγινε εμπειρικά.

Βήμα 2) Το σώμα κειμένων, ως προς τον χρονικό ορίζοντα, συγκροτήθηκε με βάση τη χρονολογική εμφάνιση της κακοκαιρίας Daniel στη χώρα (4/9) και μέχρι τη μη εμφάνιση περαιτέρω άρθρων σχετικά με την καταστροφή στη Θεσσαλία. Γενικότερα, παρατηρήθηκε μια απότομη αλλαγή θεματολογίας εξαιτίας των εσωκομματικών εκλογών του ΣΥ.ΡΙΖ.Α Π.Σ. (17/9), η οποία κρίθηκε σημαντική για την μελλοντική πορεία του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης καθώς ο πρώην Πρόεδρος του ΣΥ.ΡΙΖ.Α Π.Σ., Αλέξης Τσίπρας, είχε προσφάτως παραιτηθεί μετά από 15 χρόνια ηγεσίας στο κόμμα. Το τελικό σώμα κειμένων που συγκροτήθηκε ξεκινάει με ημερομηνία δημοσίευσης των άρθρων στις 5/9 και ολοκληρώνεται στις 20/9. Μετά τις 20/9 σταματάνε σε όλα τα μέσα, στις στήλες των άρθρων γνώμης, η αναπαραγωγή άρθρων με θέμα την καταστροφή στη Θεσσαλία. Βέβαια, στο άμεσο μέλλον θα ξαναεμφανιστεί το ζήτημα εξαιτίας των προβλημάτων που συνέχιζαν να ταλανίζουν τους κατοίκους των πληγείσων περιοχών.

(Βήμα 3) Η επιλογή των άρθρων μέσα σε αυτό τον χρονικό ορίζοντα (5/9-20/9) έγινε με συστηματικό τρόπο και με προϋπόθεση ορισμένα κριτήρια που έθεσα για την επιλογή τους προς εξέταση. Τα κριτήρια που έθεσα αφορούσαν τη θεματολογία των άρθρων και αρκούσε η εμφάνιση έστω και ενός κριτηρίου για να ληφθεί υπόψη:

- 1) Αναφορά για την καταστροφή στη Θεσσαλία (Γεωγραφικό κριτήριο)
- 2) Αναφορά στα αίτια και τους παράγοντες της καταστροφής
- 3) Αναφορά στην περιγραφή της καταστροφής
- 4) Αναφορά σε λύσεις/προτάσεις για την αντιμετώπιση/περιορισμό/μετριασμό ανάλογης καταστροφής.

(Βήμα 4) Από την efsyn.gr, τα άρθρα που συγκέντρωσα προήλθαν από την κατηγορία «Στήλες», η οποία αποτελείται από 11 υποκατηγορίες, οι οποίες περιλαμβάνουν όλες ενυπόγραφα άρθρα. Εξ' αυτών των υποκατηγοριών, εντοπίστηκαν άρθρα που πληρούσαν τα κριτήρια από τις υποκατηγορίες: «Υπογράφουν», «Απόψεις», «Τρίτη Ματιά», «Άνω Κάτω», «Χρονογράφημα», «Επιλεκτικά» και από την κατηγορία «Πολιτική», η υποκατηγορία «Η άποψη της Εφ. Συν.». Συγκεντρωτικά υπογράφουν 39 διαφορετικοί αρθρογράφοι σε σύνολο 57 άρθρων. Εκ των 39 αρθρογράφων μόλις οι 9 αρθρογράφοι εμφανίζονται με πάνω από 1 άρθρο στο προς εξέταση σώμα κειμένων. Η efsyn.gr, μεταξύ των εξεταζόμενων μέσων, αποτελεί το μέσο με τα περισσότερα σε αριθμό ενυπόγραφα άρθρα αλλά και με τη μεγαλύτερη πολυφωνία. Από το documento.gr, συγκεντρώθηκαν 14 άρθρα από 8 διαφορετικούς αρθρογράφους εκ των οποίων οι 3 υπογράφουν πάνω από 1 άρθρο και επιλέχθηκαν από την

κατηγορία «Απόψεις». Από την *avgι.gr*, επιλέχθηκαν 18 άρθρα από 11 διαφορετικούς υπογράφοντες, εκ των οποίων οι 4 εμφανίζουν πάνω από 1 άρθρο στη κατηγορία «ΓΝΩΜΕΣ». Από την *kathimerini.gr*, συλλέχθηκαν 41 άρθρα από 24 διαφορετικούς αρθρογράφους από την κατηγορία «Απόψεις». Από το *liberal.gr*, εντοπίστηκαν 22 άρθρα μεταξύ 6 διαφορετικών αρθρογράφων από την κατηγορία «ΑΠΟΨΕΙΣ». Από το *in.gr*, εξετάστηκαν 16 άρθρα από 10 διαφορετικούς αρθρογράφους, τα οποία αντλήθηκαν από την κατηγορία «Topics» και συγκεκριμένα από την υποκατηγορία «Opinion». Συνολικά, το σώμα κειμένων μου αποτελείται από 168 ενυπόγραφα άρθρα από 98 διαφορετικούς αρθρογράφους.

Βήμα 5) Σύμφωνα με τους Linstrom και Marais (2012: 29-30), η επιλογή των πλαισίων μπορεί να γίνει με δύο τρόπους: επαγωγικά ή παραγωγικά. Η επαγωγική προσέγγιση εντοπίζει τα πλαίσια κατά τη διάρκεια της έρευνας με την συστηματική επανάληψη και εξέταση τόσο του δείγματος όσο και του τελικού σώματος κειμένων που συγκροτείται. Η παραγωγική προσέγγιση πραγματοποιείται όταν η έρευνα καθοδηγείται από προϋπάρχοντα κυρίαρχα πλαίσια που έχουν εντοπιστεί σε προηγούμενες έρευνες (Για τα κυρίαρχα αυτά πλαίσια: Scheufele (1999: 106), Neuman, Just και Crigler, (1992: 64), Semetko και Valkenburg (2000: 95-96), Iyengar (1996: 62), Snow και Benford (2000: 615-618). Και για μια επισκόπηση αυτών των κυρίαρχων πλαισίων: De Vreese (2005: 56)). Τα κυρίαρχα πλαίσια διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: σε «γενικά πλαίσια» (generic frames) και σε πλαίσια σχετικά με ένα ζήτημα (issue-specific frames). Η διαφορά τους είναι ότι τα γενικά πλαίσια μπορούν να αξιοποιηθούν σε έρευνες ανεξαρτήτου θεματολογίας έρευνας (De Vreese, 2005: 55-57).

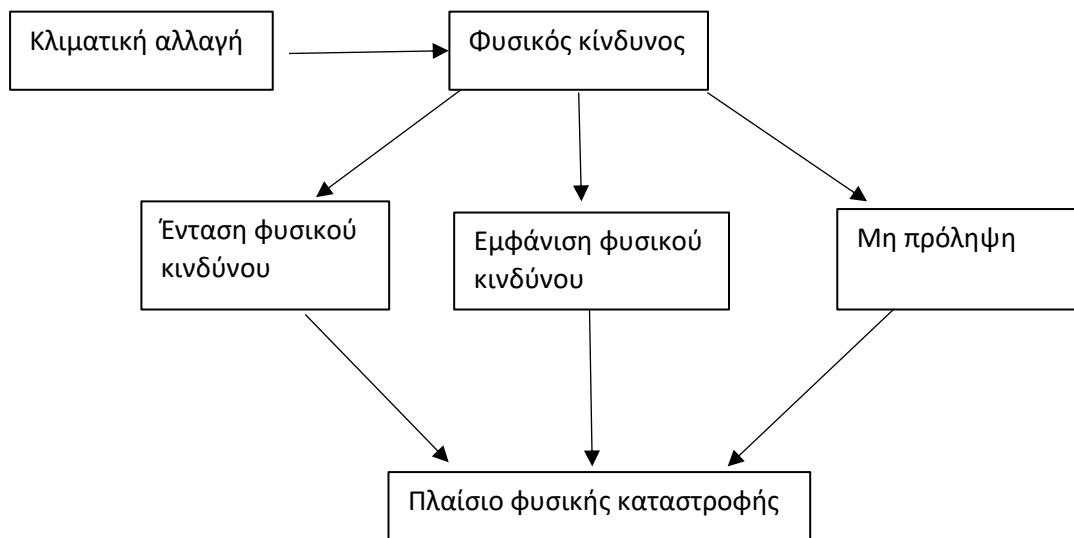
Στην παρούσα έρευνα επέλεξα την επαγωγική προσέγγιση για την ανάλυση των ειδησεογραφικών πλαισιώσεων, θεωρώντας πως η αξιοποίηση των κυρίαρχων μέσων (παραγωγική προσέγγιση) για τον εντοπισμό των πλαισίων θα ήταν αόριστη, παραλείποντας ενδιαφέρουσες πτυχές του τρόπου αναπαράστασης της καταστροφής στη Θεσσαλία. Η ίδια η κατηγοριοποίηση του εκάστοτε άρθρου θα γινόταν πάνω σε ασαφείς βάσεις και τα αποτελέσματα ενδεχομένως να μην αντιπροσωπεύουν τα πραγματικά δεδομένα. Αν και οι Linstrom και Marais (2012: 30) υποστηρίζουν πως εκτός του εντοπισμού των κυρίαρχων πλαισίων (τα οποία είθισται να κατηγοριοποιούν όλο το άρθρο) μπορούν να χρησιμοποιηθούν και υπο-πλαίσια, υποστηρικτικά των κυρίαρχων πλαισίων, θεωρώ πως στην παρούσα περίπτωση η επαγωγική προσέγγιση είναι η πλέον κατάλληλη για να αναδείξει τα σημεία εκείνα των άρθρων που δε γίνονται ευκόλως διακριτά καθώς και τις ποικίλες αναπαραστάσεις μεταξύ των αρθρογράφων τόσο σε σύγκριση με τα υπόλοιπα μέσα, ακόμα και συγγενικά ιδεολογικά, όσο και σε σύγκριση με τους συνάδελφους του ίδιου μέσου. Στο σώμα κειμένων

που εξετάστηκε παρατηρήθηκε η εμφάνιση πολλαπλών πλαισίων εντός των άρθρων, τα οποία καθιστούσαν την κατηγοριοποίηση των εκάστοτε άρθρων αδύνατη εξαιτίας της απουσίας επαναληψιμότητας ενός συγκεκριμένου μοτίβου μεταξύ του σώματος κειμένων. Για το λόγο αυτό, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας θα πραγματοποιηθεί ξεκινώντας με την συνολική παρουσίαση και εξέταση των πλαισίων που εντοπίστηκαν στο σώμα κειμένων και μετέπειτα με την επιμέρους ανάλυση ανά ηλεκτρονική εφημερίδα. Μια συνολική παρουσίαση των δεδομένων θα ήταν παραπλανητική, εξαιτίας α) των άνισων σε αριθμό άρθρων ανά ιστοσελίδα, και β) της σχετικά μεγάλης διαφοροποίησης των πλαισίων ανά ιστοσελίδα.

(Βήμα 6) Τα εντοπισμένα πλαίσια χρειάζονται και λειτουργικούς ορισμούς. Ο Wood (2004: 65) συστήνει εάν υπάρχουν παρεμφερείς έρευνες στις οποίες εμφανίζονται όμοιοι ορισμοί πλαισίων, να χρησιμοποιηθούν εκείνες. Ως λειτουργικός ορισμός νοείται «η ακριβής περιγραφή, η οποία προσδιορίζει το φαινόμενο που μας ενδιαφέρει» (Wood, 2004: 65). Στην βιβλιογραφία δεν εντοπίστηκαν λειτουργικοί ορισμοί προηγούμενων ερευνών που να ταυτίζονται με τους λειτουργικούς ορισμούς που αποδίδω σε αυτή την εργασία, εξαιτίας, θεωρώ, της αξιοποίησης ενός πρόσφατου θεωρητικού υπόβαθρου αλλά και της απουσίας σχετικής ελληνόγλωσσης βιβλιογραφίας, η οποία θα εξέταζε τις ιδιαιτερότητες που διαπερνούν την ελληνική πραγματικότητα. Οι λειτουργικοί ορισμοί προηγούμενων ερευνών που εντοπίστηκαν ενδεχομένως να ήταν κατάλληλοι για αξιοποίηση, αλλά εξαιτίας της γενικής τους φύσης, προτίμησα τη δημιουργία λειτουργικών ορισμών έτσι ώστε να είναι ρητοί και κατατοπιστικοί. Έτσι, οι ορισμοί που ακολουθούν είναι δικής μου έμπνευσης και ακολουθούν συγκεκριμένα κριτήρια:

- 1) **Πλαίσιο φυσικής καταστροφής:** Το πλαίσιο της φυσικής καταστροφής υφίσταται, όταν στο άρθρο υποδηλώνεται ότι η καταστροφή είναι αποτέλεσμα φυσικού κινδύνου και υφίσταται μια σχέση αιτίου-αιτιατού. Θέτω 4 κριτήρια για τον εντοπισμό του πλαισίου φυσικής καταστροφής (απαραίτητη προϋπόθεση για το πλαίσιο αυτό, η εκπλήρωση του τελευταίου κριτηρίου)
 - Ανάδειξη της έντασης του φυσικού κινδύνου
 - Ανάδειξη της εμφάνισης του φυσικού κινδύνου
 - Ανάδειξη της κλιματικής αλλαγής ως παράγοντα επηρεασμού των φυσικών κινδύνων, χωρίς αναφορά στους παράγοντες πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής
 - Καμία αναφορά σε απουσία προληπτικών μέτρων αποτροπής της καταστροφής

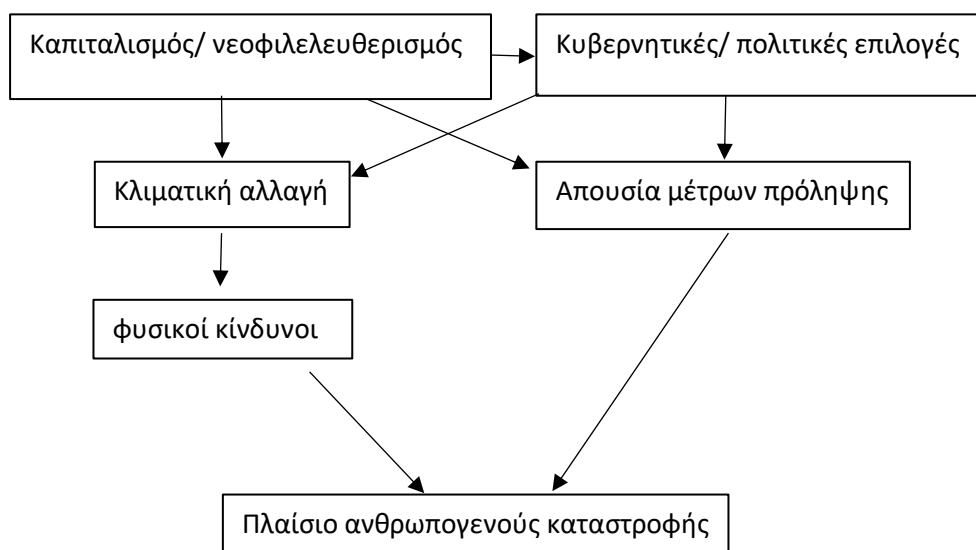
Διάγραμμα 1, Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής

2) **Πλαίσιο ανθρωπογενούς καταστροφής:** Το συγκεκριμένο πλαίσιο διακρίνεται, όταν το άρθρο υποδηλώνει ότι υπάρχει ανθρώπινη υπαιτιότητα στην πρόκληση της καταστροφής. Τα κριτήρια που θέτω για τον εντοπισμό του πλαισίου της ανθρωπογενούς καταστροφής είναι τα εξής:

- Ανάδειξη ανθρώπινων (πολιτικών) παραλείψεων
- Ανάδειξη των αιτιών της κλιματικής αλλαγής

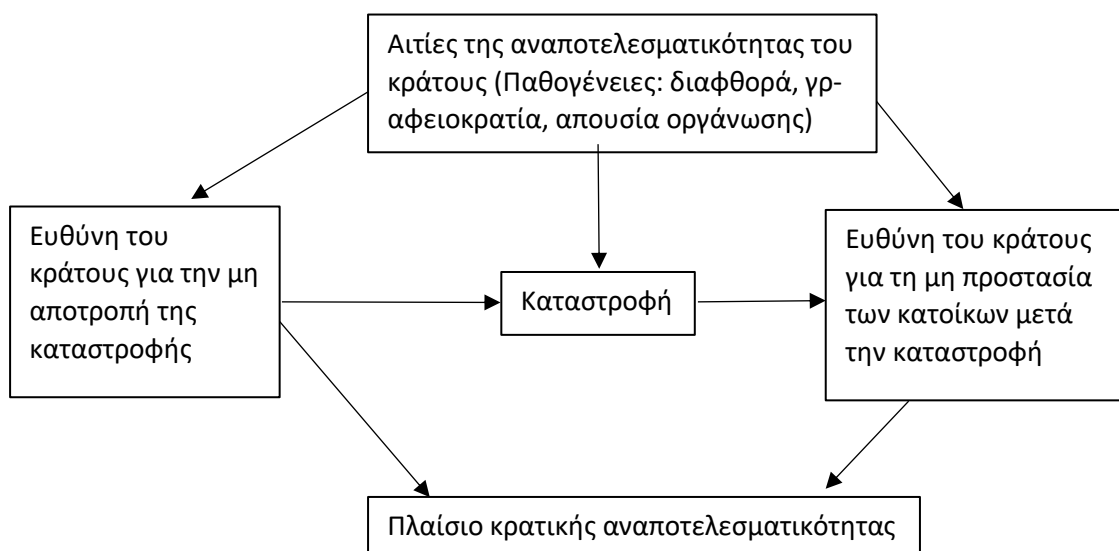
Διάγραμμα 2, Πλαίσιο Ανθρωπογενούς Καταστροφής

3) **Πλαίσιο κρατικής αναποτελεσματικότητας:** Το πλαίσιο αυτό εμφανίζεται όταν το κράτος (δημόσιες υπηρεσίες/υπάλληλοι/αστυνομία/στρατός) εν γένει πιστώνεται μέρος της ευθύνης

- για την απουσία μέτρων πρόληψης και αποτροπής της καταστροφής
- για τη μη προστασία των κατοίκων μετά τη καταστροφή
- για τις αιτίες αυτής της αναποτελεσματικότητας

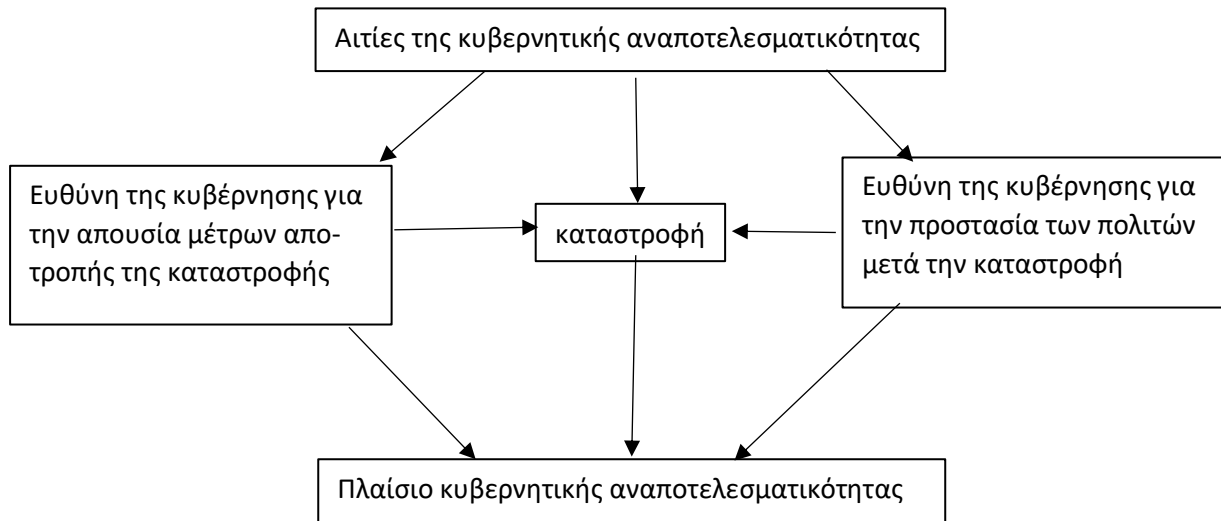
Διάγραμμα 3, Πλαίσιο Κρατικής Αναποτελεσματικότητας

4) **Πλαίσιο κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας:** Το πλαίσιο αυτό εμφανίζεται όταν η κυβέρνηση, ο Πρωθυπουργός ή το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας πιστώνονται μέρος της ευθύνης:

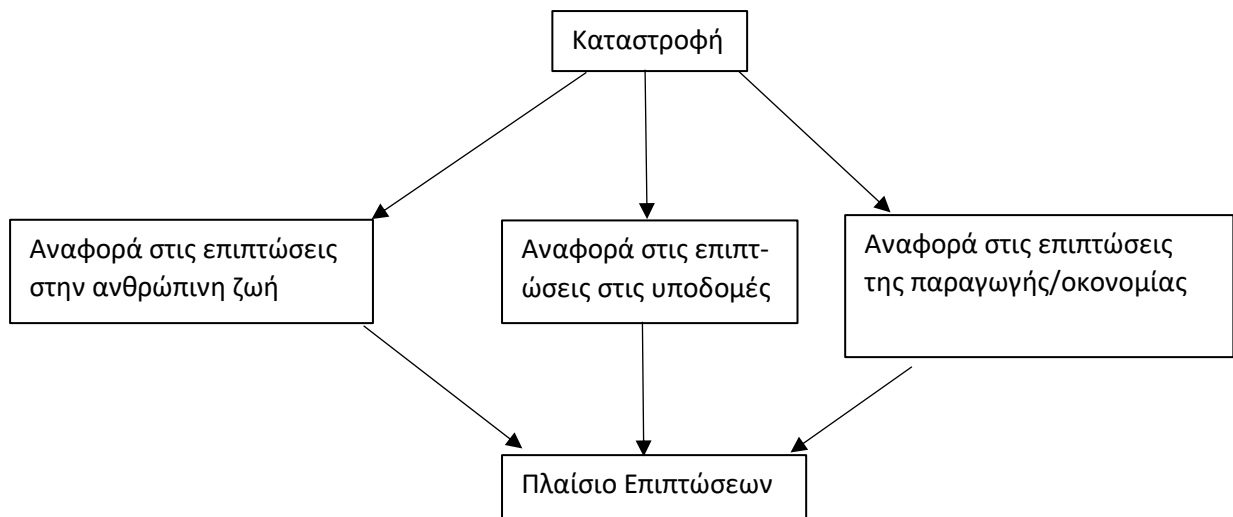
- για τη απουσία λήψης μέτρων αποτροπής της καταστροφής
- για τη μη προστασία των κατοίκων μετά τη καταστροφή
- για τις αιτίες αυτής της αναποτελεσματικότητας.

Διάγραμμα 4, Πλαίσιο Κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας

- 5) **Πλαίσιο Επιπτώσεων:** Ως πλαίσιο επιπτώσεων ορίζεται η περιγραφή από τους αρθρογράφους της ίδιας της καταστροφής. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται οι αναφορές για
- τους ανθρώπους
 - τις υλικές ζημιές
 - την αγροτική παραγωγή και για την ευρύτερη οικονομία

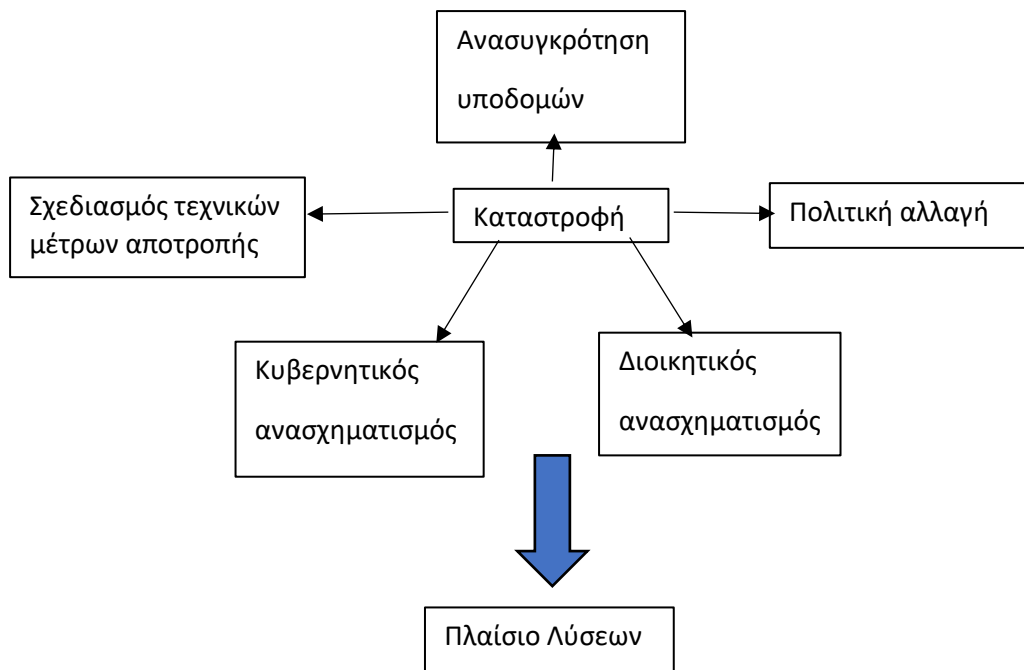
Διάγραμμα 5, Πλαίσιο Επιπτώσεων

6) **Πλαίσιο Λύσεων:** Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται οι αναφορές που αφορούν μελλοντικές λύσεις ως προς την αποτροπή ή μετριασμό μιας ενδεχόμενης καταστροφής:

- τη θωράκιση των υποδομών
- την ανοικοδόμηση
- τη διοικητική μεταρρύθμιση
- την πολιτική αλλαγή

Διάγραμμα 6, Πλαίσιο Λύσεων

(Βήμα 7) Με την ολοκλήρωση των προηγούμενων βημάτων (1-6) μπορεί να ξεκινήσει ο εντοπισμός και η καταγραφή των πλαισίων. Η διαδικασία αυτή, πραγματοποιείται με την αξιοποίηση «ρητορικών» ή και «τεχνικών» εργαλείων ως δεικτών (Linström και Marais, 2012: 31). Ως ρητορικά εργαλεία νοούνται: οι λέξεις κλειδιά αλλά και η απουσία τους, οι στερεοτυπικές εκφράσεις, οι πηγές πληροφόρησης, ολόκληρες προτάσεις (Entman, 1993: 52), οι μεταφορές, τα παραδείγματα, τα «τσιτάτα» (catch-phrases), απεικονίσεις (Gamson and Lasch (1983: 407-408), ενώ ως τεχνικά εργαλεία θεωρούνται τα δομικά στοιχεία που απαρτίζουν ένα άρθρο, όπως ο τίτλος, η εισαγωγή, οι εικόνες, κλπ. (Linström και Marais, 2012: 32). Σε αυτή την έρευνα αξιοποιήθηκαν μόνο τα «ρητορικά εργαλεία», δηλαδή η εκφορά, λόγω της φύσης των ερευνητικών ερωτημάτων που έχουν τεθεί.

Στο [Παράρτημα 2](#) παρατίθεται αναλυτικά η ταξινόμηση που πραγματοποιήσα. Για κάθε μέσο υπάρχουν οι ταξινομήσεις αποσπασμάτων των άρθρων στα επιμέρους πλαίσια που εντοπίζω. Τα άρθρα έχουν επίσης ταξινομηθεί αναλυτικά στο [Παράρτημα 1](#). Η εξέταση του κάθε άρθρου έγινε με χειρόγραφες σημειώσεις και οι ταξινομήσεις των αποσπασμάτων γινόντουσαν με βάση τα κριτήρια που έθεσα. Κάθε απόσπασμα που πληρούσε τα κριτήρια ενός πλαισίου κατηγοριοποιούνταν αναλόγως. Να σημειωθεί πως δεν ελήφθη υπόψη παραπάνω του ενός αποσπάσματος στο εκάστοτε άρθρο που κατηγοριοποιούνταν στο ίδιο πλαίσιο. Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι στα άρθρα εκείνα που αντιστοιχούσαν με το πλαίσιο φυσικής καταστροφής, εξαιτίας της φύσης των κριτηρίων που έθεσα, δε μπορούσε να αντιστοιχηθεί με το πλαίσιο της

ανθρωπογενούς καταστροφής, αλλά και το ανάποδο. Εν ολίγοις, μεταξύ αυτών των δύο πλαισίων υπάρχει «ασυμβίβαστο». Με την ολοκλήρωση των ταξινομήσεων ποσοτικοποίησα τις εμφανίσεις των αποσπασμάτων στα κριτήρια σε σχέση με το σύνολο των εμφανίσεων που ταξινομούνται στο εκάστοτε πλαίσιο, αλλά και τα ίδια τα πλαίσια σε σύγκριση όμως με το σύνολο των εξεταζόμενων άρθρων ανά μέσο. Η ποσοτικοποίηση των πλαισίων έγινε εξαιτίας των άνισων σε αριθμό άρθρων ανά μέσο και η ποσοτικοποίηση των κριτηρίων για την ανάδειξη πιο ενδεδειγμένων διαφοροποιήσεων στα εκάστοτε μέσα. Για παράδειγμα, η απόδοση ευθυνών στην κυβέρνηση θα αποτελούσε μια παράμετρος της ανάλυσης, αλλά οι αιτίες της απόδοσης ευθυνών αποτελεί μια διαφορετική παράμετρος που αναδεικνύει τον τρόπο προσέγγισης της καταστροφής. Όσον αφορά την επιλογή αυτών των πλαισίων, αυτή έγινε με βάση τη θεωρία που αξιοποιήθηκε. Η ΚΜΚ προσπαθεί να αναδείξει την πολιτική διάσταση των καταστροφών. Να έρθει σε αντιπαράθεση με την κυριαρχία της αποπολιτικοποιημένης ερμηνείας των καταστροφών και των τεχνοκρατικών λύσεων, της μη εναλλακτικής πρότασης στην αντιμετώπιση των ζητημάτων. Για το λόγο αυτό, κάνω διάκριση μεταξύ της φυσικής καταστροφής και της ανθρωπογενούς, μεταξύ κράτους και κυβέρνησης, μεταξύ ανθρώπων και υλικών πραγμάτων, μεταξύ πολιτικών λύσεων και τεχνοκρατικών. Τα κυρίαρχα πλαίσια διακρίνονται από γενικά χαρακτηριστικά έτσι ώστε να είναι εύχρηστα και σε υπόλοιπες έρευνες. Η αξιοποίησή τους όμως σε αυτή τη περίπτωση, δε θα εντόπιζε τις εκάστοτε ερμηνείες της καταστροφής. Ενδεχομένως θα επαληθευόταν ότι τα φιλοκυβερνητικά μέσα τείνουν να μετατοπίζουν τις ευθύνες από την κυβέρνηση και τα αντιπολιτευτικά το ανάποδο. Ο σκοπός όμως ήταν να αναδειχθεί πως οι αρθρογράφοι των κυρίαρχων μέσων αντιλαμβάνονται μια καταστροφή και πως την ερμηνεύουν υπό το πρίσμα μιας νέας προσέγγισης, αντίληψης και ερμηνείας των καταστροφών.

Ανάλυση

Απάντηση στην ερευνητική ερώτηση 1): Πως πλαισιώθηκε στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ η καταστροφή στη Θεσσαλία; Συγκεκριμένα, πως έγινε αντιληπτή η καταστροφή, ποιοι θεωρούνται υπεύθυνοι, ποια ήταν η αιτία και ποιες λύσεις προτάθηκαν; Λαμβάνεται υπόψη στο δημοσιογραφικό λόγο ο παράγοντας της κλιματικής αλλαγής σε σχέση με την καταστροφή; Πως παρουσιάζεται;

Ο Πίνακας 1 που ακολουθεί, αντλεί τα δεδομένα από την ταξινόμηση που παρατίθεται στο Παράρτημα 2. Από τον συγκεντρωτικό αυτό πίνακα διακρίνονται τα εξής:

- 1) Στο επίπεδο των αιτιών της καταστροφής, το πλαίσιο της φυσικής καταστροφής (39,3%) υπερτερεί του πλαισίου της ανθρωπογενούς καταστροφής (30,1%). Αυτό σημαίνει πως στο σώμα κειμένων επικρατεί η αντίληψη της φυσικότητας της καταστροφής που συνεπάγεται ότι η κακοκαιρία Daniel συνιστούσε μια ασυνήθιστη και έντονη κακοκαιρία, οι επιπτώσεις της οποίας δεν ήταν δυνατόν να αποτραπούν.
- 2) Στο επίπεδο των ευθυνών παρατηρείται το πλαίσιο της κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας (52,4%) να υπερτερεί της κρατικής αναποτελεσματικότητας (36,9%) και να σημειώνει το μεγαλύτερο σε αριθμό εμφανίσεων μεταξύ των πλαισίων.
- 3) Το πλαίσιο των επιπτώσεων, το οποίο απεικονίζει τις αναφορές των αρθρογράφων σχετικά με τις συνέπειες της καταστροφής, εμφανίζεται σε αρκετά μεγάλο ποσοστό (46,4%) σε σύγκριση με τα υπόλοιπα πλαίσια, ενώ το πλαίσιο των λύσεων, το οποίο περιλαμβάνει τις λύσεις που προτείνουν οι αρθρογράφοι για την αντιμετώπιση των καταστροφών, λαμβάνει το τρίτο μεγαλύτερο ποσοστό εμφανίσεων (44%).

Συνολικά, αυτό που παρατηρείται, με βάση τον αριθμό των εμφανίσεων, είναι η επικέντρωση των αρθρογράφων στην απόδοση ευθυνών στην κυβέρνηση (52,4%) και στο κράτος (36,9%), στις συνέπειες της καταστροφής (46,4%) αλλά και στις προτάσεις για την αντιμετώπιση των καταστροφών (44%). Απεναντίας, οι αιτίες (πλαίσιο φυσικής καταστροφής (39,3%) & ανθρωπογενούς καταστροφής (43,8%)) λαμβάνουν αισθητά λιγότερη προσοχή στο εξεταζόμενο σώμα κειμένων.

Πίνακας 1, Εμφανίσεις πλαισίων ανά μέσο

	Φ.Κ	Α.Κ	Κρατ. Av.	Κυβερ. Av.	Επιπτώσεις	Λύσεις
Liberal.gr	17/22= 77,2%	0/22= 0	9/22= 40,9%	0/22= 0	8/22= 36,3%	15/22= 68,1%
In.gr	4/16= 25%	8/16= 50%	0/16= 0	7/16=43,7%	11/16= 68,7%	9/16= 56,2%
Kathimerini.gr	27/41= 68,3%	5/41= 12,2%	23/41= 56,1%	13/41= 31,7%	14/41= 34,1%	25/41= 61%
Documento.gr	4/14= 28,5%	7/14= 50%	11/14= 78,5%	11/14= 78,5%	9/14= 64,3%	4/14= 28,5%
Avgi.gr	3/18= 16,6%	7/18= 38,9%	0/18= 0	16/18= 88,9%	10/18= 55,5%	5/18= 27,7%
Efsyn.gr	11/57= 19,3%	25/57= 43,8%	16/57= 28%	41/57= 72%	26/57= 45,6%	16/57= 28%
Σύνολο	66/168= 39,3%	52/168= 30,1%	62/168= 36,9%	88/168= 52,4%	78/168= 46,4%	74/168= 44%

Τα παραπάνω στοιχεία εμπλουτίζονται από τα κριτήρια που έχουμε θέσει για την αντιστοίχιση με το εκάστοτε πλαίσιο. Η απόδοση ευθυνών στο κράτος ή στην κυβέρνηση ενδεχομένως να πηγάζουν από το ιδεολογικό υπόβαθρο των εκάστοτε μέσων ή ακόμα και των αρθρογράφων. Οι λόγοι όμως απόδοσης των ευθυνών σκιαγραφούν και τον τρόπο αντίληψης των

καταστροφών. Σύμφωνα με τον Πίνακα 2, παρατηρείται ότι η απόδοση ευθυνών στο κράτος συνδέεται με το ζήτημα της προστασίας (59,7% vs 14,5%) ενώ η απόδοση ευθυνών στη κυβέρνηση σχετίζεται περισσότερο με το ζήτημα της πρόληψης ή αποτροπής της καταστροφής (34,1% vs 20,45%). Το ενδιαφέρον είναι πως ανεξάρτητα από την κατεύθυνση της απόδοσης ευθυνών, το κριτήριο της προστασίας είναι αυτό που επικρατεί απέναντι σε αυτό της πρόληψης (36,67% vs 26%).

Πίνακας 2, Το κριτήριο της πρόληψης και της προστασίας

	Πρόληψη	Προστασία
Κρατική Αναποτ.	9/62= 14,5%	37/62= 59,7%
Κυβερνητική Αναποτ.	30/88= 34,1%	18/88= 20,45%
Σύνολο	39/150= 26%	55/150= 36,67%

Όσον αφορά το πλαίσιο των επιπτώσεων και σύμφωνα με τον Πίνακα 3, οι αρθρογράφοι φαίνεται να επικεντρώνονται ως επι το πλείστον στις συνέπειες που αφορούσαν την ανθρώπινη ζωή (65%), με την καταστροφή των υποδομών να ακολουθεί (39,7%) και οι επιπτώσεις στην αγροτική παραγωγή και στην οικονομία ευρύτερα να εμφανίζονται σε λιγότερο από το 1/3 του σώματος κειμένων. Είναι χαρακτηριστικό πως μόλις ένα μέσο (liberal.gr) εστιάζει περισσότερο στις υλικές και οικονομικές ζημιές παρά στην ανθρώπινη ζωή.

Πίνακας 3, Πλαίσιο επιπτώσεων

	Άνθρωποι	Παραγωγή	Υποδομές
Liberal.gr	2/8= 25%	3/8= 37,5%	4/8= 50%
In.gr	5/11= 45,4%	5/11=45,4%	4/11= 36,3%
Kathimerini.gr	11/14= 78,5%	2/14= 14,3%	7/14= 50%
Documento.gr	8/14= 57,1%	3/14= 21,4%	5/14= 35,7%
Avgi.gr	9/10= 90%	3/10= 30%	2/10= 20%
Efsyn.gr	19/26= 73%	11/26= 42,3%	9/26= 34,6%
Σύνολο	54/83= 65%	25/83= 30%	33/83= 39,7%

Η ταξινόμηση του πλαισίου λύσεων αποτυπώνει ως κυρίαρχη λύση τη διοικητική μεταρρύθμιση (45,7%) για την αντιμετώπιση της καταστροφής, σύμφωνα με τον Πίνακα 4. Η αλλαγή των πολιτικών επιλογών ακολουθεί με 18,5%, ο τρόπος ανοικοδόμησης των υποδομών με 15,7%, η ανασυγκρότηση της παραγωγικής δραστηριότητας με 7,14% και η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με 5,7%.

Πίνακας 4, Πλαίσιο λύσεων

	Πολιτική Αλλαγή	Υποδομές	Παραγωγή	Διοίκηση	Κλιματική Αλλαγή
Liberal.gr	-	6/15= 40%	1/15= 6,7%	6/15=40	-
In.gr	2/9= 22,2%	1/9= 11,1%	4/9= 44,4%	2/9= 22,2%	1/9= 11,1%
Kathimerini.gr	-	6/21=28,5%	-	17/21= 80,9%	1/21=4,7%
Documento.gr	4/4= 100%	-	-	-	-
Avgi.gr	1/5=20%	2/5= 40%	-	-	2/5= 40%
Efsyn.gr	6/16= 37,5%	3/16= 18,7%	-	7/16= 43,7%	-
Σύνολο	13/70= 18,5%	18/70= 15,7%	5/70= 7,14%	32/70= 45,7%	4/70= 5,7%

Οι λύσεις που προτείνονται για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής καταλαμβάνουν ένα πολύ μικρό ποσοστό στα δεδομένα που εξετάστηκαν. Το γεγονός αυτό είναι σε άμεση συνάρτηση με την περιορισμένη ανάδειξη των αιτιών που προκαλούν την κλιματική αλλαγή, καθώς και των μέτρων εκείνων που θα απέτρεπαν τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 5, η ανάδειξη και εξέταση των αιτιών που συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή εμφανίζεται σε ποσοστό μόλις 11,9%, ενώ η ανάδειξη της ελλειπών μέτρων για την αποτροπή των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής εμφανίζεται μόλις 7,2%. Γενικότερα, η επίκληση της κλιματικής αλλαγής εμφανίζεται στο σύνολο των δεδομένων σε ποσοστό 29,2%. Μάλιστα, σε 17 άρθρα η επίκληση του φαινομένου αξιοποιήθηκε ως ένα ακόμα τεκμήριο για την ενίσχυση του επιχειρήματος περί σφοδρότητας των καιρικών φαινομένων, άρα και της αδυναμίας αποτροπής ή αντιμετώπισης των συνεπειών τους. Το γεγονός ότι σχεδόν το 50% των άρθρων που επικαλούνται την κλιματική αλλαγή αξιοποιούν το φαινόμενο για την ισχυροποίηση της φυσικότητας της καταστροφής, αναδεικνύει την υποτίμηση της σχέσης του φαινομένου με την καταστροφή.

Πίνακας 5, Η εμφάνιση της κλιματικής αλλαγής

	Κλιμ. Αλλαγή ως επιδείνωση καιρικών φαινομένων	Κλιμ. Αλλαγή + Απουσία Μέτρων Πρόληψης	Κλιματική Αλλαγή+ Αιτίες
Liberal.gr	3/17= 17,6%	-	-
In.gr	2/4= 50%	3/8= 37,5%	3/8 37,5%
Kathimerini.gr	11/28= 39,3%	-	4/5= 80%
Documento.gr	-	1/7= 14,3%	2/7= 28,5%
Avgi.gr	-	3/7= 42,8%	3/7= 42,8%
Efsyn.gr	1/11= 9%	5/25= 20%	8/25= 32%
Σύνολο	17/168= 10,1%	12/168= 7,2%	20/168= 11,9%

Από την ταξινόμηση των πλαισίων μπορούμε να διακρίνουμε την ακολουθία δύο διαφορετικών μοτίβων μεταξύ των εκάστοτε μέσων. Στο πρώτο μοτίβο, παρατηρούμαι ότι στην περίπτωση επικράτησης του πλαισίου της φυσικής καταστροφής, φαίνεται να εμφανίζονται μεγάλα ποσοστά τόσο στο πλαίσιο της κρατικής αναποτελεσματικότητας όσο και των λύσεων (Βλ. Liberal.gr & kathimerini.gr, Πίνακας 1). Το πλαίσιο της φυσικής καταστροφής, όπως έχουμε αναφέρει, επικεντρώνεται στην ανάδειξη των χαρακτηριστικών της κακοκαιρίας (ένταση & εμφάνιση) και στην αδυναμία αποτροπής των συνεπειών της. Δεδομένου ότι η απόδοση ευθυνών στο κράτος συσχετίζεται με την αδυναμία του να προστατέψει τους πολίτες και οι λύσεις που προκρίνονται αφορούν κατά κύριο λόγο την αναδιοργάνωση των κρατικών μηχανισμών και της διοίκησης (πολιτική προστασία, στρατός, κλπ) μπορούμε να συμπεράνουμε ότι υφίσταται μια λογική αφηγηματική ακολουθία που έχει ως αφετηρία τα αίτια της καταστροφής, τα οποία εν προκειμένω είναι φυσικά. Την ίδια λογική ακολουθεί και το δεύτερο μοτίβο. Στο δεύτερο μοτίβο παρατηρούμε ότι όταν επικρατεί το πλαίσιο της ανθρωπογενούς καταστροφής, εμφανίζονται μεγάλα ποσοστά στο πλαίσιο της κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας και των επιπτώσεων (Βλ. In.gr, documento.gr, avg1.gr, efsyn.gr). Οι αρθρογράφοι, οι οποίοι εκκινούν με το αξίωμα πως οι καταστροφές δύνανται να αποφευχθούν και να αποτραπούν, θέτουν στο επίκεντρο των ευθυνών τις κυβερνητικές πολιτικές που δεν κατόρθωσαν να αντιμετωπίσουν τους φυσικούς κινδύνους και να αποτρέψουν την καταστροφή. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, το πλαίσιο της κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας συσχετίζεται ποσοστιαία με την αδυναμία της κυβέρνησης να λάβει μέτρα πρόληψης από τους φυσικούς κινδύνους. Έπειτα, ακολουθεί η εμφάνιση μεγάλων ποσοστών του πλαισίου επιπτώσεων, στο οποίο όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, κυριαρχεί η εμφάνιση του κριτηρίου της ανθρώπινης ευαλωτότητας.

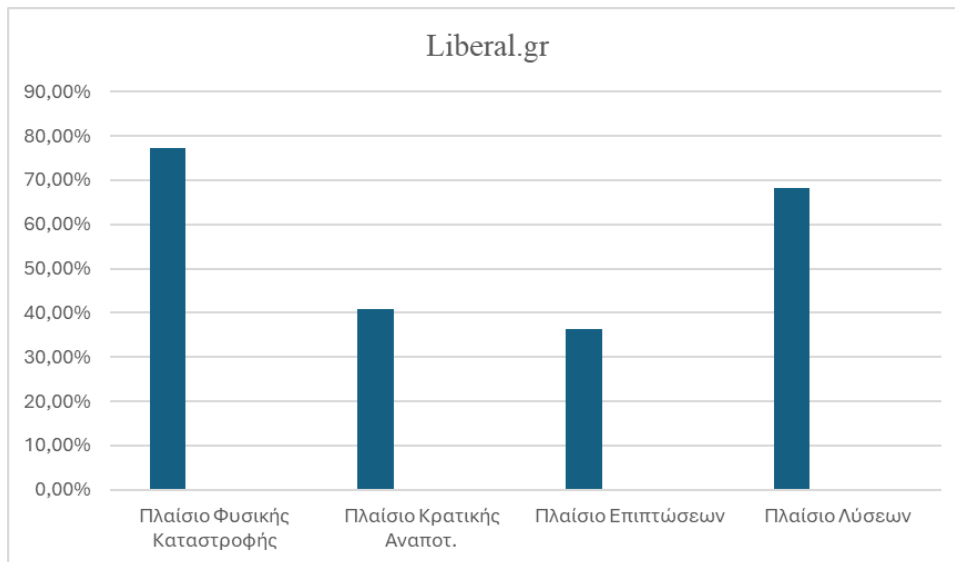
Εκτός των παραπάνω στοιχείων που απορρέουν από την συνολική εξέταση των δεδομένων, θεωρείται σημαντική και μια επιμέρους ανάλυση, ανά μέσο, για να αναδειχθούν στοιχεία τα οποία απορρέουν από τον πολιτικό και ιδεολογικό προσανατολισμό των μέσων. Μέσω της επιμέρους ανάλυσης θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στην ερευνητική ερώτηση 2.

Απάντηση στην ερευνητική Ερώτηση 2): Υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των εξεταζόμενων μέσων ως προς την ανάδειξη πλαισίων;

Liberal.gr

Οι αρθρογράφοι του liberal.gr παρατηρήθηκε να αντιμετωπίζουν την καταστροφή στη Θεσσαλία ως ένα αποτέλεσμα έντονων φυσικών καιρικών συνθηκών που ήταν αδύνατο να αποτραπεί από οποιοδήποτε έργο πρόληψης ή αποτροπής (T.L1). Το πρωτοφανές της κακοκαιρίας και η έντασή της καθιστούσε τις αντιπολιτευτικές κριτικές «άδικες, χαιρέκακες και ευκαιριακές» καθώς δεν υφίστατο ζήτημα πολιτικής ή κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας. Το πρόβλημα έγκειτο στην αδυναμία των κρατικών μηχανισμών να προστατεύσουν τους πολίτες ακριβώς μετά το πέρασμα της κακοκαιρίας. Και για αυτό οφείλεται η ανεπάρκεια του «ελληνικού δημοσίου» (T.L2), το οποίο δυσλειτουργεί διαχρονικά. Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός πως παρά την επικέντρωση στον φυσικό κίνδυνο, απουσιάζει δυσανάλογα ο παράγοντας της κλιματικής αλλαγής. Η «κλιματική αλλαγή» εμφανίζεται μόλις τρεις φορές από δύο διαφορετικούς αρθρογράφους, οι οποίοι κάνουν επίκληση του φαινομένου για να αιτιολογήσουν την σφοδρότητα του φυσικού κινδύνου (T.L1). Ως προς τις επιπτώσεις αυτής της καταστροφής, το ενδιαφέρον των αρθρογράφων επικεντρώνεται γύρω από τις οικονομικές συνέπειες της καταστροφής της γεωργικής παραγωγής στη Θεσσαλία (T.L3). Μειονεκτούν οι επιπτώσεις που είχε η καταστροφή στην ανθρώπινη ζωή (ανθρώπινες απώλειες). Τέλος, το πλαίσιο των λύσεων καταγράφει μεγάλο ποσοστό εμφάνισης. Κυριαρχούν οι τεχνοκρατικές λύσεις που αφορούν το διοικητικό μηχανισμό και τον σχεδιασμό της αποκατάστασης των υποδομών (T.L4). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ανάγκη «μεταρρύθμισης» του τρόπου λειτουργίας της Πολιτικής Προστασίας. Τέτοιου είδους λύσεις υποδηλώνουν το ανέφικτο της αποτροπής κάνοντας αποδεκτή μια νέα κανονικότητα πλαισιωμένη από κινδύνους, τους οποίους δε δύναται να τους αποφύγουμε.

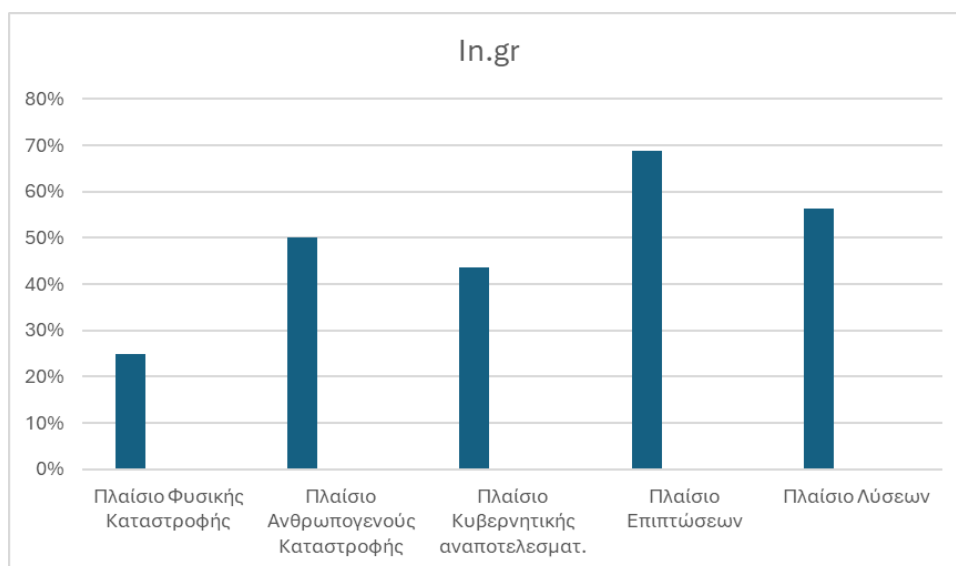
Γράφημα 1, Liberal.gr

In.gr

Στο in.gr, αν και θεωρείται φιλοκυβερνητικό, εμφανίζει μια διαφορετική εικόνα ως προς τον τρόπο ερμηνείας της καταστροφής. Η εμφάνιση του πλαισίου της ανθρωπογενούς καταστροφής (50%) είναι διπλάσιο από αυτό της φυσικής καταστροφής (25%) και η κλιματική αλλαγή φαίνεται να έχει καίριο ρόλο στην ερμηνεία της καταστροφής (T. In1 & T. In2). Οι αρθρογράφοι του μέσου αναδεικνύουν την απουσία αντιπλημμυρικών έργων ως έναν από τους κυριότερους παράγοντες πρόκλησης της καταστροφής και την κυβέρνηση ως υπόλογο για την απουσία αυτών των έργων. Επίσης, εμφανίζεται και σε τρεις περιπτώσεις η ανάδειξη των αιτιών της κλιματικής αλλαγής, που επίσης δεν θίχτηκαν στο προηγούμενο μέσο. Σε αντίθεση με το liberal.gr, οι κρατικοί μηχανισμοί δεν εκλαμβάνονται ως αυτόνομα όργανα, αλλά ως προέκταση πολιτικών επιλογών για αυτό και η απουσία του πλαισίου της κρατικής αναποτελεσματικότητας. Οι επιπτώσεις της καταστροφής εμφανίστηκαν σε μεγάλο ποσοστό (68,7%) παρουσιάζοντας τις ψυχολογικές συνέπειες που προκάλεσε η καταστροφή, όπως ο φόβος, το τραύμα, κλπ. (T.In3). Στα ίδια ποσοστά παρουσιάστηκαν και οι ζημιές που προκλήθηκαν σε υποδομές (σπίτια, επιχειρήσεις) αλλά και στην αγροτική παραγωγή. Παραπάνω από τα μισά άρθρα (56,2%) πρότειναν λύσεις για την επόμενη μέρα της καταστροφής με επίκεντρο κυρίως την παραγωγική ανασυγκρότηση (T. In5). Παρατηρείται συνεπώς πως το μέσο αναδεικνύει την σοβαρότητα της κλιματικής αλλαγής, αλλά το «κέντρο βάρους» μετατοπίζεται σε μια οικονομοκεντρική διάσταση.

Γράφημα 2, in.gr

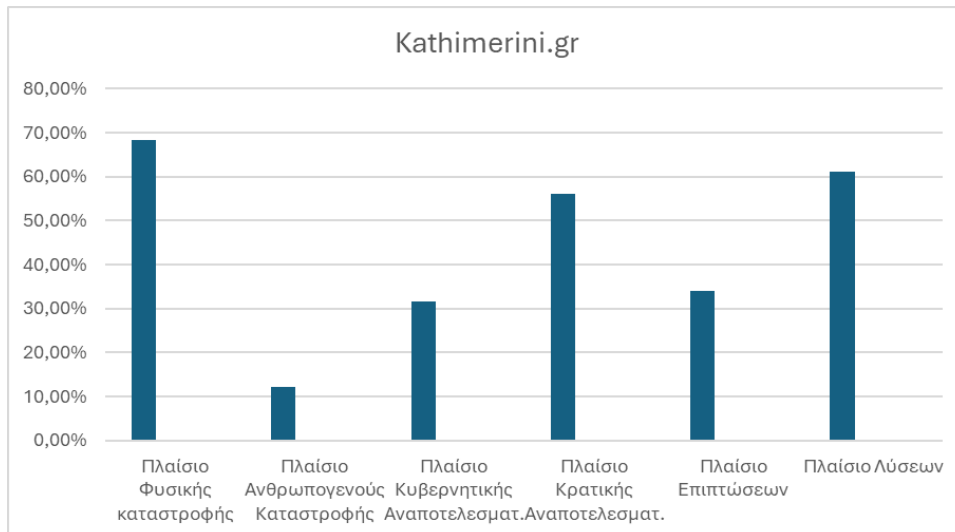

Kathimerini.gr

Στην kathimerini.gr παρατηρείται η κυριαρχία του πλαισίου της φυσικής καταστροφής (68,3%) έναντι της ανθρωπογενούς καταστροφής (12,2%, Τ. Κ1 & Τ. Κ2). Γίνεται φανερό πως η καταστροφή αποδίδεται στον φυσικό κίνδυνο, η σφοδρότητα (34,1%) του οποίου είχε ως συνέπεια τις ανθρώπινες απώλειες (78,5%), την καταστροφή των περιουσιών (50%) αλλά και της παραγωγής (14,3%, Τ. Κ5). Το κράτος λαμβάνει τη μερίδα του λέοντος (56,1%) ως προς την απόδοση ευθυνών για τις διαχρονικές παθογένειές του (47,8%) για την καθυστέρηση και την ανεπάρκεια στην προσφορά βοήθειας στους πληγέντες (43,5%), για τη μη λήψη προληπτικών μέτρων (26%) μετριασμού της καταστροφής καθώς και για τα στοιχεία διαφθοράς (21,7%) που διακατέχουν τις δημόσιες υπηρεσίες και που έχουν ως συνέπεια την απουσία σχετικών δομών μετριασμού της καταστροφής (Τ.Κ4). Η κυβέρνηση θεωρείται και αυτή υπόλογη για την καταστροφή (31,7%) κυρίως για τη δομή και λειτουργία της κυβέρνησης και των πολιτικών προσώπων σε θέση ευθύνης (76,9%, Τ.Κ3). Οι λύσεις που προτείνονται (56,2%) αφορούν ως επί το πλείστον αλλαγές στην διοικητική οργάνωση των κρατικών υπηρεσιών, αλλά και στα πρόσωπα που στελεχώνουν τις κυβερνητικές θέσεις (80%, Τ. Κ6). Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής εμφανίζεται σε 15 άρθρα αλλά η επίκλησή του λειτουργεί κυρίως (11/15) για την αιτιολόγηση των έντονων και πρωτοφανών φυσικών κινδύνων δίχως να γίνεται λόγος για τις αιτίες πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής πόσο

μάλλον για τον τρόπο αντιμετώπισης του φαινομένου. Μόλις 4/15 άρθρα αναφέρονται στους ανθρωπογενείς παράγοντες πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής αλλά κανένα στους τρόπους αντιμετώπισής του.

Γράφημα 3, kathimerini.gr

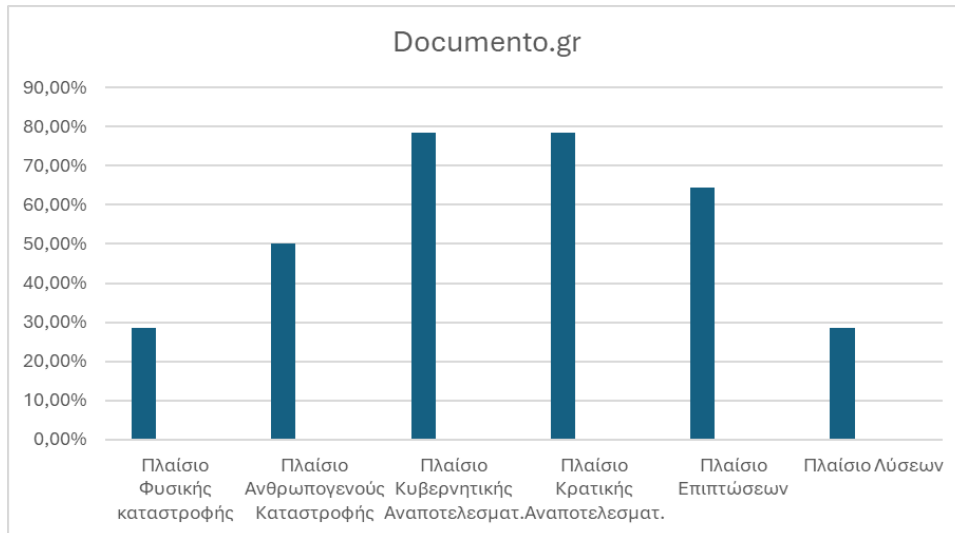

Documento.gr

Στο *documento.gr* παρατηρείται να υπερισχύει το πλαίσιο της ανθρωπογενούς καταστροφής (50%) έναντι του πλαισίου της φυσικής καταστροφής (28,5%). Κυριαρχεί το επιχείρημα πως η καταστροφή θα είχε αποφευχθεί αν υπήρχαν τα προβλεπόμενα αντιπλημμυρικά έργα (57,1%, T.D1 & T.D2). Η πλειονότητα όμως των άρθρων φαίνεται να αναλώνεται στην κριτική απέναντι τόσο στην κυβέρνηση όσο και στους κρατικούς μηχανισμούς (78,5%, T.D3 & T.D4). Είναι σημαντικό να σημειώσουμε πως κυριαρχεί η απόδοση ευθυνών στην κυβέρνηση υπό τη μορφή μιας ευρύτερης κριτικής, που αποτελείται από αρνητικές προσωποποιημένες αρνητικές αξιολογήσεις. Είναι πλείστες οι αναφορές στο πρόσωπο του Πρωθυπουργού αλλά και του πρώην αρχηγού ΓΕΕΘΑ, Κωνσταντίνου Φλώρου. Ο δεύτερος δέχτηκε μεγάλη κριτική διότι το *documento.gr* αποκάλυψε την πλημμύρα του στρατοπέδου της πολεμικής αεροπορίας στην Αγχίαλο και την καθήλωση των εναέριων μέσων διάσωσης στο νερό. Ως εκ τούτου, η κριτική που ασκείται στον κρατικό μηχανισμό αφορά την αδυναμία συνδρομής στην διάσωση των πληγέντων μετά το πέρας της κακοκαιρίας (91%). Οι αναφορές στις συνέπειες της καταστροφής (64,3%) καταλαμβάνουν εξέχουσα θέση στα άρθρα, με τις συνέπειες στους ανθρώπους να κυριαρχούν (88,9%, T.D5). Μόλις 4 άρθρα (28,5%) αναφέρονται σε δυνητικές

αλλαγές και όλες αφορούν την ανάγκη μιας διαφορετικής πολιτικής προσέγγισης της οικονομίας και της κοινωνίας (100%, T.D6).

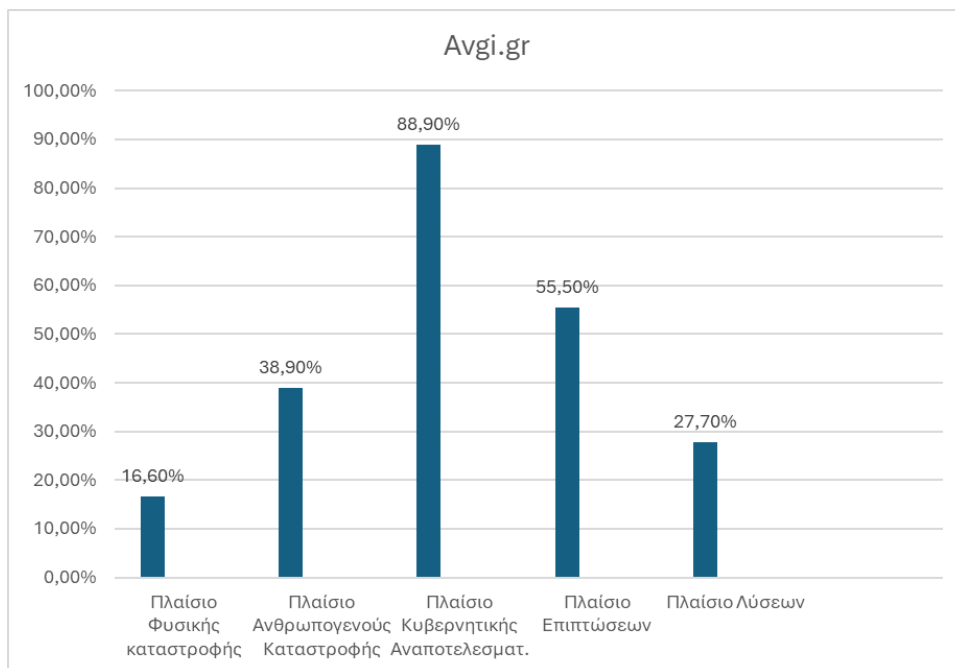
Γράφημα 4, documento.gr

Avgi.gr

Στην avgi.gr το πλαίσιο της ανθρωπογενούς καταστροφής (38,9%) υπερτερεί του πλαισίου της φυσικής καταστροφής (16,6), το οποίο εμφανίζεται μόλις σε 3 περιπτώσεις (T.A1 & T.A2). Είναι ενδεικτικό σε αυτό το μέσο πως δεν υπάρχει καταλογισμός ευθύνης στους κρατικούς μηχανισμούς, όπως παρατηρήθηκε και στο in.gr. Αυτό συμβαίνει διότι το κράτος επικαλείται με τον όρο «επιτελικό» κράτος, με σκοπό να λαιδορήσει την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Αυτό που κυριαρχεί σε αυτό το μέσο είναι η απόδοσή ευθυνών στην κυβέρνηση (88,9%, T.A3). Και σε αυτό το μέσο η προσωποκεντρική κριτική λαμβάνει μεγάλο ποσοστό (68,7%) ενώ ακολουθεί η απόδοση ευθύνης για την απουσία αντιπλημμυρικών έργων (50%) καθώς και για την αναποτελεσματικότητα και αργοπορία στη διάσωση των πληγέντων (31,2%). Οι αναφορές στις επιπτώσεις που είχε η καταστροφή εμφανίζεται σε παραπάνω από τα μισά άρθρα και αφορούν κυρίως τις ανθρώπινες απώλειες (90%, T.A4). Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό σε αυτό το μέσο είναι ότι αναδεικνύεται σε ένα άρθρο (A17) η κλιματική αλλαγή ως ένα ανθρωπογενές φαινόμενο, απόρροιας συγκεκριμένων πολιτικών επιλογών και μάλιστα προτείνεται ο τερματισμός της εξόρυξης ορυκτών καυσίμων.

Γράφημα 5, avgi.gr

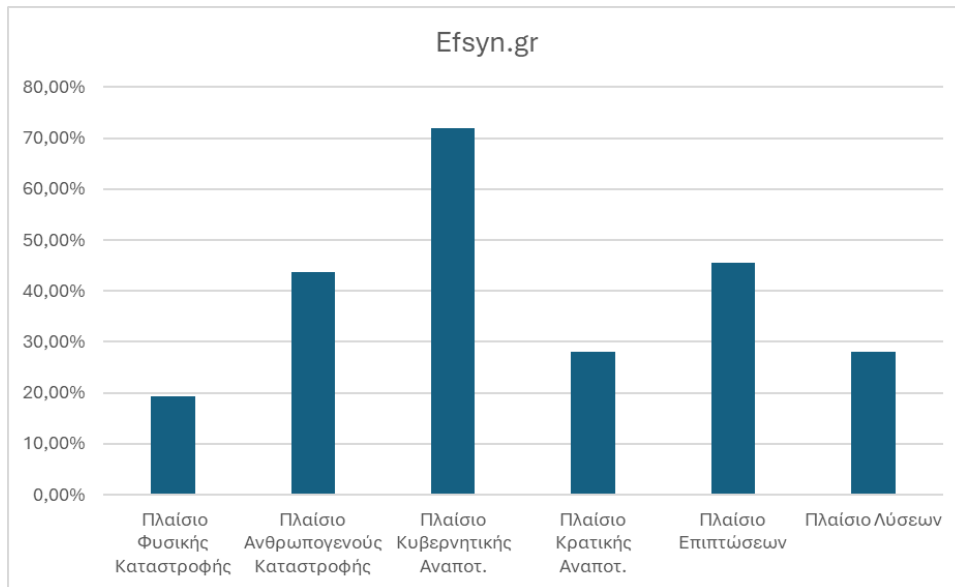

Efsyn.gr

Στην efsyn.gr το πλαίσιο της ανθρωπογενούς καταστροφής (43,8%) ως αιτία της καταστροφής υπερτερεί της φυσικής καταστροφής (19,33%) (T.E1 & T.E2). Αυτό που το διακρίνει από τα υπόλοιπα μέσα είναι ότι υπερτερεί στην ανάδειξη των αιτιών που προκαλούν την κλιματική αλλαγή (32%), τονίζοντας την κερδοσκοπική σχέση μεταξύ συστήματος και περιβάλλοντος (T.E2). Η απουσία έργων αποτροπής της καταστροφής ως σημαντικός παράγοντας για την καταστροφή θεωρείται ο πιο σημαντικός (18 άρθρα). Την ευθύνη για αυτές τις αιτίες επωμίζεται περισσότερο η κυβέρνηση (72%) και λιγότερο το κράτος (28%) (T.E3 & T.E4). Η κυβέρνηση φαίνεται να πιστώνεται ευθύνες τόσο για την απουσία πρόληψης όσο και για την ελλιπή προστασία των πληγέντων και να δέχεται μια ευρύτερη κριτική για μια σειρά πεπραγμένων κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησής της. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως αποτελεί το μοναδικό μέσο (πλύν μιας περίπτωσης στην avgι.gr, A2) που πιστώνει ευθύνες στην κυβέρνηση για το ιδεολογικό της πρόσημο αλλά και το οικονομικό σύστημα που ασπάζεται ως βασικές συνιστώσες πρόκλησης καταστροφών και παράλληλα αποδίδει ευθύνες σε δύο περιπτώσεις (E8, E30) στους «εργολάβους» που ήταν υπεύθυνοι για την υλοποίηση αντιπλημμυρικών έργων. Όσον αφορά τις επιπτώσεις της καταστροφής, γίνεται αναφορά σε λιγότερα από τα μισά άρθρα (45,6%) του σώματος κειμένων εκ των οποίων οι συνέπειες στους

ανθρώπους να καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό (73,1%, Τ.Ε5). Οι λύσεις που προτείνονται εμφανίζονται σε περιορισμένο αριθμό άρθρων (28%) και επικεντρώνονται ως επί το πλείστον στην ανάγκη αλλαγής των πολιτικών κατευθύνσεων (37,5%) αλλά και στην ανάγκη διοικητικών μεταρρυθμίσεων (43,7%, Τ.Ε6).

Γράφημα 6, efsyn.gr

Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα καταλήγει σε πέντε συμπεράσματα:

- 1) Η καταστροφή γίνεται αντιληπτή περισσότερο ως φυσική

Η επίκληση του όρου «φυσική καταστροφή» και η αντίληψη της καταστροφής ως ένα αποτέλεσμα εμφάνισης ακραίων φυσικών καιρικών φαινομένων επικράτησε στην εξέταση του σώματος κειμένων απέναντι στην σύλληψη της καταστροφής ως ένα αποτέλεσμα ανθρώπινων παρεμβάσεων στη φύση και πολιτικών επιλογών που διαμορφώνουν τους όρους ευαλωτότητας των κοινωνιών. Αυτό γίνεται αντιληπτό, μέσα στην έρευνα, από την ανάδειξη μιας σχέσης αιτίου-αιτιατού μεταξύ φυσικού κινδύνου και καταστροφής. Η αιτιακή αυτή σχέση αναδιπλώνεται μέσα στο σώμα κειμένων από τρεις διαφορετικές διαστάσεις. Η πρώτη διάσταση αφορά την περιορισμένη αναφορά στους παράγοντες πρόκλησης έντονων καιρικών

φαινομένων η οποία σχετίζεται άμεσα και με την περιορισμένη επίκληση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής. Η δεύτερη διάσταση αφορά την ανάδειξη του προβλήματος. Στην έρευνα ως κεντρικό πρόβλημα αναδείχθηκε η αδυναμία του κρατικού μηχανισμού και της κυβέρνησης να παράσχει βοήθεια και προστασία στους πληγέντες της Θεσσαλίας μετά το πέρας του «Daniel» και όχι η απουσία των κατάλληλων έργων αποτροπής του φυσικού κινδύνου, υπονοώντας έτσι πως η αποτροπή μιας καταστροφής από τους φυσικούς κινδύνους είναι αδύνατη, καθιστώντας έτσι τις πολιτικές αποφάσεις άμοιρες ευθυνών. Η τρίτη διάσταση αφορά τις λύσεις που προτάθηκαν. Η πλειονότητα των λύσεων που προτάθηκαν αφορούσαν τεχνοκρατικά και διοικητικά ζητήματα λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών αλλά και τρόπους ανοικοδόμησης της αγροτικής παραγωγής στη Θεσσαλία, με τις αναφορές σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και την αλλαγή πολιτικών επιλογών να αποτελούν μερικές εξαιρέσεις. Η ερμηνεία της καταστροφής με αυτό τον τρόπο επισκιάζει ή και αποκρύπτει την πολιτική διάσταση της καταστροφής.

2) Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής είτε δεν υφίσταται είτε κανονικοποιείται

Δυσανάλογα της σοβαρότητά της αναδεικνύεται η κλιματική αλλαγή στο εξεταζόμενο σώμα κειμένων. Μάλιστα, στο liberal.gr, εμφανίζεται ως όρος μόλις σε τρεις περιπτώσεις. Στα υπόλοιπα μέσα η εμφάνιση του όρου λειτουργεί περισσότερο ως ένα πρόσθετο τεκμήριο υποστήριξης του επιχειρήματος πως ο φυσικός κίνδυνος είναι ο απόλυτος υπαίτιος της καταστροφής. Απουσιάζει φανερά η ανάδειξη του προβλήματος, της σημασίας του και των αιτιών του. Παρατηρείται εν ολίγοις να κυριαρχεί η πλαισίωση της «κλιματοποίησης», δηλαδή της κλιματικής αλλαγής ως ένας «μπαμπούλας» αδύνατος να δαμαστεί αλλά και ως αποδιοπομπαίος τράγος, θέτοντας τις πολιτικές επιλογές εκτός του κάδρου των ευθυνών.

3) Κυβέρνηση vs Κράτος

Αυτό που διακρίνεται στην έρευνα είναι η διχοτόμηση της απόδοσης ευθυνών από τη μια στην κυβέρνηση και από την άλλη στο κράτος. Οι επικρίσεις ενάντια στην κυβέρνηση προσδίδουν πολιτική διάσταση στο ζήτημα καθώς τίθενται προς κριτική οι κυβερνητικές πολιτικές και επιλογές, οι οποίες συνδέονται κυρίως με αυτό που αποκαλώ «πλαίσιο πρόληψης», δηλαδή την αδυναμία των κυβερνητικών πολιτικών να αποτρέψουν την καταστροφή από τον φυσικό κίνδυνο. Η συσχέτιση αυτή προϋποθέτει την αποδοχή του αξιώματος πως μια τέτοια καταστροφή μπορούσε να αποφευχθεί με ανάλογες πολιτικές πρωτοβουλίες. Απεναντίας, οι επικρίσεις απέναντι στους κρατικούς μηχανισμούς ακολουθούν το μοτίβο της φυσικής καταστροφής, δηλαδή της αδυναμίας αποτροπής της καταστροφής και συνεπώς της ευθύνης

των δημοσίων υπηρεσιών να συνδράμουν τους πληγέντες μετά το πέρας της κακοκαιρίας. Το δεύτερο μοτίβο σκέψης, το οποίο και υπερισχύει στην έρευνα, αποτελείται από μια αποπολιτικοποιημένη ερμηνεία της καταστροφής και κανονικοποιεί αυτού του είδους καταστροφές, συσκοτίζοντας την ασφάλεια όχι με την πρόληψη, αλλά με την άμεση ανταπόκριση μετά το τέλος του συμβάντος. Η ασφάλεια δεν σχετίστηκε με την αποτροπή αλλά με τα γρήγορα αντανακλαστικά. Η απόδοση ευθυνών στην κυβέρνηση υπερίσχυσε στα αντιπολιτευτικά μέσα και αντίστοιχα στο κράτος από τα φιλοκυβερνητικά. Ενδιαφέρον αποτελεί όμως η σχεδόν μηδενική αναφορά στις ανάδοχες εταιρείες για την εκτέλεση των αντιπλημμυρικών έργων, τα οποία εκ του αποτελέσματος δεν επιτέλεσαν το έργο τους, αλλά και των εταιρειών δραστηριοποίησης στον ενεργειακό τομέα. Σε ένα σύστημα στο οποίο το επιχειρείν και ο ιδιωτικός τομέας αποτελούν συστατικό πυρήνα του και συνιστούν καίριοι παράγοντες διαμόρφωσης της πραγματικότητας και εν προκειμένω της κλιματικής κρίσης, η απουσία συσχέτισής τους με τέτοιου είδους καταστροφές, αναδεικνύει αφενός την ουσία των σχέσεων ιδιοκτησίας των ελληνικών ΜΜΕ και αφετέρου τη δυναμική του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος να αυτοσυντηρείται.

4) Ανάδειξη της ανθρώπινης ευαλωτότητας μετά την καταστροφή

Στο πλαίσιο των συνεπειών παρατηρήθηκε συνολικά να κυριαρχεί η ανάδειξη των συνεπειών της καταστροφής στον άνθρωπο και να ακολουθούν οι επιπτώσεις στις υποδομές και στην παραγωγή. Με βάση όμως την πολιτική κατεύθυνση του εκάστοτε μέσου διαπιστώθηκε πως τα αντιπολιτευτικά μέσα αναδεικνύουν τις επιπτώσεις της καταστροφής σε πολύ μεγαλύτερα ποσοστά από τα αντίστοιχα φιλοκυβερνητικά. Το ζήτημα είναι πως σχεδόν απουσιάζει από το σώμα κειμένων η ανάδειξη της ανθρώπινης ευαλωτότητας πριν την έλευση της καταστροφής. Δηλαδή, δεν αναδείχθηκε στο σώμα κειμένων το δημογραφικό, κοινωνικό, οικονομικό προφίλ των πληγέντων ανθρώπων, δηλαδή τα χαρακτηριστικά εκείνα που οι μελετητές της ΚΜΚ θεωρούν ότι είναι τα καταλυτικότερα για την εξέταση των καταστροφών.

5) Τεχνοκρατικές λύσεις απέναντι σε πολιτικές

Στο πλαίσιο των λύσεων παρατηρήθηκε πως οι φιλοκυβερνητικές ιστοσελίδες εμφάνιζαν μελλοντικές προτάσεις σε διπλάσιο σχεδόν ποσοστό από τις αντίστοιχες αντιπολιτευτικές. Οι προτάσεις των φιλοκυβερνητικών μέσων άπτονταν κατά κύριο λόγο σε διοικητικά και τεχνοκρατικά ζητήματα, όπως τη σύσταση συντονιστικού φορέα, η επικοινωνία μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, η καλύτερη οργάνωση κλπ, ενώ οι αντιπολιτευτικές προτάσεις αφορούσαν ως επί το πλείστον την αλλαγή της κυβερνητικής πολιτικής χωρίς ωστόσο να

περιγράφεται ακριβώς ποια είναι η εναλλακτική κυβερνητική πολιτική. Τέλος, ελάχιστες έως μηδαμινές ήταν οι λύσεις που προτάθηκαν όσον αφορά την κλιματική αλλαγή.

Συνοπτικά, παρατηρείται το φαινόμενο με το οποίο προσπαθεί να αντιπαρατεθεί η ΚΜΚ για την εξέταση των καταστροφών. Κυριαρχεί η αφήγηση, ανεξαρτήτως της ιδεολογικόπολιτικής τοποθέτησης των μέσων, της φυσικής διάστασης των καταστροφών. Η διαφοροποίηση της απόδοσης των ευθυνών δεν αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η καταστροφή σε σχέση με τους φυσικούς κινδύνους. Προάγεται εν ολίγοις μια αποπολιτικοποιημένη και τεχνοκρατική αφήγηση πλήρως εναρμονισμένη με το πρόταγμα του νεοφιλελευθερισμού, θέτοντας εκτός «κάδρου» την διάσταση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, ως προς τους κινδύνους που προκαλεί και τις συνθήκες ευαλωτότητας που επιβάλλει. Υπό το πρίσμα της ΚΜΚ, το ζήτημα της ασφάλειας των πολιτών τίθεται εν αμφιβόλω εξαιτίας της αδυναμίας κατανόησης της φύσης της καταστροφής και κατ' επέκταση των μέσων αποτροπής των ενδεχόμενων καταστροφών.

Βιβλιογραφία

- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: Sage.
- Benford, R. D. και Snow, D. A. (2000). Framing processes and social movements: An overview and assessment. *Annual review of sociology*, 26(1), σ. 611-639.
- Brookfield, H. (1999). Environmental damage: Distinguishing human from geophysical causes. *Global Environmental Change Part B: Environmental Hazards* 1(1), σ. 3–11.
- Burton, I., Kates, R., και White, G. (1978). *The Environment As Hazard*. New York: Oxford University Press.
- Chmutina, K. και von Melding, J. (2019). A Dilemma of Language: “Natural Disasters” in Academic Literature. *International Journal of Disaster Risk Science*, 10, σ. 283–92.
- Clark-Ginsberg, A. (2021). Risk Technopolitics in Freetown Slums: Why Community-Based Disaster Management Is No Silver Bullet. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 85-96). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Connolly-Ahern, C. και Broadway, S.C. (2008). “To Booze or No to Booze?” Newspaper Coverage of Foetal Alcohol Spectrum Disorders. *Science Communication* 2008, σ. 366-370.
- D’Angelo, P. και Kuypers, J.A. (2010). *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. New York: Routledge.
- De Vreese, C.H. (2005). News Framing: Theory and Typology. *Information Design Journal & Document Design*, (13)1, σ. 51-62.
- Dispensa, M. J., και Brulle, R.J. (2003). Media’s social construction of environmental issues: Focus on global warming – a comparative study. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 23 (10), σ. 74-105.
- Diwakar, P. (2021). Spaces at Risk: Urban Politics and Slum Relocation in Chennai, India.

- Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 97-115). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Dunn, A. (2005). Television news as narrative. Στο H. Fulton κ.α (επιμ.) *Narrative and Media*. New York: Cambridge University Press.
- Du Plooy, G.M. (1997). *Introduction to Communication*. Cape Town: Juta and Company Ltd.
- Elliot, R. (2021). Plan B: The Collapse of Public-Private Risk Sharing in the US National Flood Insurance Program. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 116-129). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), σ. 51-58.
- Flinders, M. και Buller, J. (2006). Depoliticisation: Principles, Tactics and Tools. *British Politics*, 1, σ. 293–318.
- Ford, J. D. και King, D. (2015). Coverage and framing of climate change adaptation in the media: A review of influential North American newspapers during 1993-2013. *Environmental Science & Policy*, 48, σ. 137-146.
- Fritz, C. E. (1961). Disaster. Στο R. Merton και R. Nesbit (επιμ.), *Contemporary social problems* (σ. 651–694). New York: Harcourt Publishers.
- Gailard, J. C., Glantz, M., Kelman, I., Wisner, B., Delica-Willison, Z., και Keim, M. (2014). Taking the naturalness out of natural disasters (again). *Natural Hazards Observer*, 38 (3), σ. 1-23.
- Gaillard, J. C. (2019). Disaster studies inside out. *Disasters*, 43, σ. 7-17.
- Gamson, W. A. και Lasch, K. E. (1983). The political culture of social welfare policy. Στο S. E. Spiro και E. Yuchtman-Yaar (επιμ.) *Evaluating the welfare state: Social and Political perspectives* (σ. 1-33). San Diego, CA: Academic Press.
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching: Mass media in the making and unmaking of*

- the New Left*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. New York: Harper & Row.
- Gould, A. K., Garcia, M. M. και Remes, J. A. (2016). Beyond "natural-disasters-are-not-natural": the work of state and nature after the 2010 earthquake in Chile. *Journal of Political Ecology*, 23(1), σ. 93-114.
- Grant, S., Tamason, C. C., και Jensen, P. K. M. (2015). Climatization: A critical perspective of framing disasters as climate change events. *Climate Risk Management*, 10, σ. 27-34.
- Hagen, R. (2021). Acts of God, Man, and System: Knowledge, Technology, and the Construction of Disaster. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 32-50). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Hewitt, K. (2021). "Acts of Men": Disasters Neglected, Preventable, and Moral. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 184-192). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Hore, K., Kelman, I., Mercer, J. και Gaillard, J. C. (2018). Στο H. Rodriguez, W. Donner και J. E. Trainor (επιμ.), *Handbook of Disaster Research* (σ. 145-159). New York: Springer.
- Horowitz, A. και Remes, J. A. (2021). Introducing Critical Disaster Studies. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 1-8). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Iyengar, S. (1996). Framing responsibility for political issues. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 546(1), σ. 59-70.
- Kelle, U., Prein, G. και Bird, K. (1995). *Computer-aided qualitative data analysis: theory, methods and practice*. London: Sage
- Knowles, S. G και Loeb, Z. (2021). The Voyage of the Paragon: Disaster as a method. Στο

- A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 11-31). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Linström, M. και Marais, W. (2012). Qualitative News Frame Analysis: A Methodology. *Communitas*, 17, σ. 21-38.
- Lundren, R. E. και McMakin H. A. (2004). *Risk Communication: A Handbook for Communicating Environmental, Safety, and Health Risks*. Columbus: Battelle Press
- McKinzie, A. E. (2017). Deconstruction of destruction stories: narrative, inequality, and disasters. *Disasters*, 41(1), 3-22.
- Murphy, R. (2022). Book Review: Under the Weather: Reimagining Mobility in the Climate Crisis. *Critical Disaster Studies*, 1(1).
- Neuman, W.R., Just, M.R., Crigler, A.N. (1992). *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. Chicago: University of Chicago Press.
- Olausson, U. (2011). “We're the ones to blame”: Citizens' representations of climate change and the role of the media. *Environmental Communication*, 5(3), σ. 281-299.
- O' Keefe, P., Westgate, K. και Wisner, B. (1976). Taking the naturalness out of natural disasters. *Nature*, 260(5552), σ. 566-567.
- Oliver-Smith, A. (2020). “What Is a Disaster?”: Anthropological Perspectives on a Persistent Question. Στο A. Oliver Smith και S. M. Hoffman (επιμ.), *The Angry Earth: Disaster in Anthropological Perspective* (σ. 29-41). New York: Routledge.
- Oliver-Smith, A. (2022). Critical Disaster Studies: The Evolution of a Paradigm. Στο S. Uekusa, S. Matthewman και B. C. Glavovic (επιμ.), *A Decade of Disaster Experiences in Ōtautahi Christchurch: Critical Disaster Studies Perspectives* (σ. 27-53). Singapore: Palgrave Macmillan.
- Parrish, S. S. (2021). Mediating Disaster, or A History of the Novel. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 133-148). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.

- Payton, C. A. (2021). Concrete Kleptocracy and Haiti's Culture of Building: Toward a New Temporality of Disaster. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 71-84). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Perrow, C. (1984). *Normal accidents: Living with high risk technologies*. New York: Basic Books.
- Perry, R. W. (2018). Defining Disaster: An Evolving Concept. Στο H. Rodriguez, W. Donner και J. E. Trainor (επιμ.), *Handbook of Disaster Research* (σ. 3-22). New York: Springer.
- Quarantelli, E. L. (2000). Disaster research. Στο E. Borgatta και R. Montgomery (επιμ.), *Encyclopedia of sociology* (σ. 682–688). New York: Palgrave Macmillan.
- Quarantelli, E. L. (2005). A social science research agenda for the disasters of the 21st century. Στο R. W. Perry και E. L. Quarantelli (επιμ.), *What is a disaster: New answers to old questions* (σ. 325–396). Philadelphia: Xlibris Publishers.
- Σαπουντζάκη, Κ. και Δανδουλάκη, Μ. (2016). *Κίνδυνοι και Καταστροφές*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Semetko, H.A. και Valkenburg, P.M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), σ. 93 – 109.
- Scheufele, D.A. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication*, 49(1), σ. 103 - 122.
- Smith, K. (2021). The Tokai Earthquake and Changing Lexicons of Risk. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 149-164). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Sodero, S. (2022). *Under the Weather: Reimagining Mobility in the Climate Crisis*. Montreal: McGill-Queens University Press.
- Sorensen, A. και Koch, S. (2022). For the Poor, It was Just Friday: The Implicit Focus on

- Middle-class Habitus in Conceptualizing Disaster. *Critical Disaster Studies*, 1(1).
- Strolovitch, D. Z. (2021). When Does a Crisis Begin? Race, Gender, and the Subprime Noncrisis of the Late 1990s. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 51-67). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Τασσόγλου Μ., Αβράμη Λ., Πουλακιδάκος Σ., και Δεμερτζής Ν. (2022). Η κλιματική κρίση στις ειδησεογραφικές ιστοσελίδες: Κυρίαρχες τάσεις της περιόδου 2009-2020. *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 3(3).
- Tierney, K., Bevc, C. και Kuligowski, E. (2006). Metaphors matter: disaster myths, media frames, and their consequences in Hurricane Katrina. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 604(1), σ. 57-81.
- UNISDR (United Nations International Strategy for Disaster Reduction). (2018). Terminology. Διαθέσιμο στο: <https://www.unisdr.org/we/inform/terminology#letter-d>.
- Watanabe, C. (2021). Translating Disaster Knowledge from Japan to Chile: A Proposal for Incompleteness. Στο A. Horowitz και J. A. Remes (επιμ.), *Critical Disaster Studies* (σ. 165-183). Philadelphia, Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Wood, J.T. (2004). *Communication Theories in Action: An Introduction*. (3rd edition). Canada: Thomson Wadsworth.
- Wood, M. και Flinders, M. (2014). Rethinking depoliticisation: Beyond the governmental. *Policy & Politics*, 42(2), σ. 151-170.

Παράρτημα 1

liberal.gr	kathimerini.gr	in.gr	documento.gr	avgι.gr	efsyn.gr
N= 22	N= 40	N=16	N=14	N=18	N=
Σ. Μουμτζής, 6/9/2023: [Πολίτης, αυτός ο «ανεύθυνος άρχων»] (L1)	Μ. Τσιντσίνης, 7/9/2023: [Αγγιλέας Μπέος: Πόρτες] (K1)	Δ. Ν. Μανιάτης, 8/9/2023 [Το Πολιτικό και το Απρόβλεπτο] (I1)	Documentonews.gr, 5/9/2023 [Ο Μητσοτάκης κρύβει ότι η Πολιτική Προστασία ξεκινάει πολύ πριν το 112] (D1)	Θ. Καρτερός, 8/9/2023 [Ο δρόμος των σταυρών] (A1)	Π. Μανταίος, 6/9/2023 [Προστασία και προτεκτοράτο] (E1)
Μ. Παπαδημητρίου, 7/9/2023: [Τι άλλο θα μας βρει, Θεέ μου;] (L2)	Κ. Ιορδανίδης, 7/9/2023: [Εκλογικά ανεπίκαιρα] (K2)	Ν. Φιλιππίδης, 9/9/2023 [Σκίζουμε τους προϋπολογισμούς] (I2)	Documentonews.gr, 7/9/2023 [Πλημμύρα από προπαγάνδα αλλά σταγόνες πολιτικής προστασίας] (D2)	Κ. Μπρέγιαννη, 9/9/2023 [Βουλιάζουμε] (A2)	Δ. Τερζής, 6/9/2023 [Σιωπηλή χώρα] (E2)
Μ. Παπαδημητρίου, 8/9/2023: [Οι πολίτες περιμένουν τον λογαριασμό] (L3)	Τ. Καραϊσκάκη, 8/9/2023: [Και ενήμεροι και απροετοίμαστοι] (K3)	Α. Θ. Χαραλαμπίδου, 11/9/2023 [Δίγο να συνεννοηθούμε παιδιά ποιους δέρνουμε] (I3)	Documentonews.gr, 8/9/2023 [Πλημμύρες: Επικοινωνιακά κόλπα Μητσοτάκη ακόμη και στην καταστροφή] (D3)	Π. Σκουρολιάκος, 9/9/2023 [Υδωρ ζωής και ύδωρ φονικό] (A3)	Γ. Σιώτος, 6/9/2023 [Κλιματική αλλαγή: όταν η εξαίρεση γίνεται κανόνας] (E3)
Δ. Καμπουράκης, 8/9/2023: [Αυτά τα άτιμα τα «αλλά...», «όμως...», «πλην...»] (L4)	Β. Ζήρας, 8/9/2023 [Ενα κράτος που καμώνεται...] (K4)	Ν. Μ. Πασχαλίδου, 11/9/2023 [Πού είναι οι υπηρέτες του λαού;] (I4)	Κ. Βαξεβάνης, 9/9/2023 [Οι γελοίοι με το...σεσουάρ. Τώρα τα ελικόπτερα δεν ήταν παροπλισμένα, είχαν βυθιστεί, αλλά στέγνωσαν] (D4)	Γ. Σχίζας, 9/9/2023 [«Υγρότοποι των πόλεων»] (A4)	Π. Μανταίος 7/9/2023 [Πλημμυρίσαμε στα «πρωτοφανή»] (E4)
Σ. Μουμτζής, 8/9/2023: [Η δίκαιη και η άδικη κριτική προς τον Κυριάκο] (L5)	Κύριο Άρθρο, 8/9/2023 [«Στρατηγός» για το κλίμα] (K5)	Ν. Φιλιππίδης, 12/9/2023 [Πληθωρισμός Vs κλιματικής αλλαγής] (I5)	Δ. Παπαθανασίου, 10/9/2023 [Η Θεσσαλία τετέλεστη] (D5)	Α. Ραυτόπουλος, 9/9/2023 [Το κακό παρόν, το χειρότερο μέλλον και ολίγη από ελπίδα] (A5)	Ε. Νικολαΐδου, 7/9/2023 [Τα φουσκωτά, τα μαγιά και η...λασποθεραπεία] (E5)
Α. Πορτοσάλτε, 8/9/2023: [Ο Κυρ. Μητσοτάκης δεν πρέπει να ηττηθεί από το Κράτος] (L6)	Ν. Βατόπουλος, 9/9/2023 [Μετέωροι πολίτες] (K6)	Ε. Ευαγγελοδήμου, 12/9/2023 [Από την αρχή] (I6)	Κ. Βαξεβάνης, 10/9/2023 [Πιάσαμε πάτο και πνιγόμαστε] (D6)	Α. Τσέκερης, 10/9/2023 [Επισημάνσεις] (A6)	Τ. Παππάς, 8/9/2023 [Το μπουλούκι που υποδύεται την κυβέρνηση] (E6)

Θ. Μαυρίδης, 11/9/2023: [Να μην κρυφτούμε, πάλι, πίσω από το δάκτυλό μας!] (L7)	Π. Λάμπιας, 9/9/2023 [Υπουργοί και... κλαρινογαμπροί] (K7)	Α. Καρπετόπουλος, 12/9/2023 [Προσεχός χειρότερα] (I7)	Β. Δεληπέτρος, 11/9/2023 [Η κυβέρνηση τα έχει γαμένα και το ξέρουν και οι ίδιοι] (D7)	Θ. Καρτερός, 10/9/2023 [Και είναι ακόμα πρωθυπουργός!] (A7)	Π. Μανταίος, 8/9/2023 [Κραυσίδονας και κλαυσίδονας] (E7)
Α. Πορτοσάλτε, 11/9/2023: [Στις πλάτες του Μητσοτάκη η «μεταπολεμική» Ανασυγκρότηση] (L8)	Μ. Κατσούνακης, 9/9/2023 [Όταν σπάνε τα αναχώματα] (K8)	Π. Ραγκούση, 12/9/2023 [Το πριν και το μετά] (I8)	Δ. Παπαθανασίου 11/9/2023 [Ανίκανος αργηγός] (D8)	Σ. Ραπανάκης, 10/9/2023 [Εθνική καταστροφή, όχι αναποδιά] (A8)	Χ. Κεφαλής, 8/9/2023 [Και μετά τον Ντάνιελ τι.] (E8)
Δ. Καμπουράκης, 11/9/2023: [Οι διατομές, οι χρόνοι, τα έργα, ο κακός μας ο καιρός] (L9)	Π. Μανδραβέλης, 9/9/2023 [Το αντιεπιτελικό κράτος] (K9)	Δ. Κ. Ψυχγιός, 13/9/2023 [Καθημερινότητα και Χίλιετίες] (I9)	Documentonews.gr, 12/9/2023 [Ψίγουλα πήρε ο Μητσοτάκης από τη «φίλη» Ούρσουλα] (D9)	Δ. Χρήστου, 13/9/2023 [Τα βογγητά από τη Θεσσαλία...] (A9)	Δ. Κανελλόπουλος, 8/9/2023 [Μπα: Τώρα το βλέπετε:] (E9)
Δ. Τριανταφυλλίδης, 11/9/2023: [Όταν όλοι πολεμούν και κάποιοι υπονομεύουν] (L10)	Τ. Θεοδωρόπουλος, 9/9/2023 [Ο κ. Κικίλιας ως ρόλος] (K10)	Α. Θ. Χαραλαμπίδης, 13/9/2023 [Οι ηγέτες κρίνονται στα δύσκολα] (I10)	Δ. Καλτσώνης, 15/9/2023 [Η ελπίδα ενάντια στον δεσποτισμό] (D10)	Α. Πετρόπουλος, 14/9/2023 [Ο Ντάλτον, ο Ράμπο και η Αττική] (A10)	Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.», 8/9/2023 [Η κυβέρνηση της λάσπης] (E10)
Μ. Παπαδημητρίου, 11/9/2023: [Ωρα για ...rotation] (L11)	Κύριο Άρθρο, 9/9/2023 [Ακόμη δεν μαθαίνουμε] (K11)	Ν. Φιλίπιδης, 14/9/2023 [Οι δύο επιλογές των πληγέντων] (I11)	Δ. Παπαθανασίου, 17/9/2023 [Θεσσαλία: Ολέθρια συμμαχία] (D11)	Θ. Καρτερός, 14/9/2023 [Αμετανόητοι, αμετακίνητοι, αναμάρτητοι] (A11)	Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.», 9/9/2023 [Η συλλογική ευθύνη των πολιτών] (E11)
Σ. Μουτζής, 11/9/2023: [Η λάσπη και η «λάσπη»] (L12)	Α. Σπάνου, 10/9/2023 [Κατακλυσμός απανθρωπιάς] (K12)	Ν. Φιλίπιδης, 15/9/2023 [Το πρόβλημα μας αφορά όλους] (I12)	Κ. Μελάς, 20/9/2023 [Στείρος οικονομισμός] (D12)	Θ. Καρτερός, 15/9/2023 [Πρόσωπα της λάσπης] (A12)	Κ. Μαρούντας, 9/9/2023 [Από τους καύσωνες στις πλημμύρες: μία κλιματική κρίση (κακοφτιαγμένος) δρόμος...] (E12)
Μ. Παπαδημητρίου, 12/9/2023: [Υποχρεωτική ασφάλιση, με κρατική αρωγή, τώρα] (L13)	Α. Δοξιάδης, 10/9/2023 [Επιστήμη και πράξη για την κλιματική αλλαγή] (K13)	Δ. Στεργίου, 16/9/2023 [Θεομηνίες: πάντα επιμηθείς με τέλη, εισφορές και... συμφορές] (I13)	Ε. Γεωργόπουλος, 16/9/2023 [«Κόλο με κόλο, ωρέ Έλληνες»] (D13)	Κ. Μπρέγιαννη, 16/9/2023 [Να πας και χωρίς pass] (A13)	Θ. Βασιλείου, 16/9/2023 [Φερτά υλικά, πλαστά χωριά] (E13)

A. Πορτοσάλτε, 12/9/2023: [Το τιτάνιο πρότζεκτ «Θεσσαλία»] (L14)	K. Καλλίτσης, 10/9/2023 [Η μεγάλη πλημμύρα] (K14)	Λ. Θ. Χαραλαμπίδου, 17/9/2023 [Πάρτε αναπνευστήρα, κάντε ιδιωτική ασφάλιση και βουλευτείτε με την επενδυτική βαθμίδα] (I14)	Σ. Κομηνέα, 20/9/2023 [Πρωτοφανής ανεπάρκεια!.. Τραγική καταστροφή!] (D14)	A. Τσέκερης, 16/9/2023 [Το επιτελικό κράτος βούλιαξε στις λάσπες της Καρδίτσας] (A14)	Π. Κολέλης, 9/9/2023 [Η ζωή συνεχίζεται!] (E14)
M. Παπαδημητρίου, 13/9/2023: [Ευκαιρία αναδιοργάνωσης του Κάμπου] (L15)	M. Κατσουνάκης, 10/9/2023 [Ακίνητοι μετά την καταστροφή] (K15)	I. A. Σουφλήρη, 18/9/2023 [Τι είναι η πατρίδα μας;] (I15)		Γ. Σχίζας, 16/9/2023 [Βρόμικα νερά και βρομές] (A15)	Π. Κολέλης, 11/9/2023 [Πνιγμένα βιβλία!] (E15)
Δ. Καμπουράκης, 13/9/2023: [Οι Τειρεσίες του αγροτοκτηνοτροφικού μας μέλλοντος] (L16)	T. Καραϊσκάκη, 10/9/2023 [Χωρίς αναχώματα στην ορμή των λαθών] (K16)	E. Ευαγγελοδήμου, 19/9/2023 [Το «μπαΐρι»] (I16)		K. Καναβούρης, 17/9/2023 [Η χώρα σαπίζει] (A16)	M. Πιμπλής, 11/9/2023 [Με τη ματιά της λογοτεχνίας] (E16)
Θ. Μαυρίδης, 13/9/2023: [Ο κίνδυνος υπάρχει εντός των τειχών] (L17)	M. Τσιντσίνης, 10/9/2023 [Ανάπτυξη σε ποιο έδαφος;] (K17)			Ο Επιτελικός, 17/9/2023 [Όσο πιο πολύς ο παπάς τόσο πιο μεγάλη η καταστροφή] (A17)	Δ. Γεωργούσης, 11/9/2023 [«I12» μικρά φράγματα αντί για φανφάρες] (E17)
Σ. Μουτζής, 13/9/2023: [Θα παίρναμε την ενίσχυση σε ρούβλια] (L18)	T. Θεοδωρόπουλος, 10/9/2023 [Απ' την Καρδίτσα ως τον Θουκυδίδη] (K18)			A. Τσέκερης, 17/9/2023 [Επισημάνσεις] (A18)	X. Τσιόκας, 11/9/2023 [Ψηφίζουμε... όχι άλλες βιβλικές καταστροφές!] (E18)
M. Παπαδημητρίου, 14/9/2023: [Ευκαιρία να σκεφτούμε πρακτικά] (L19)	A. Παπαχελάς, 10/9/2023 [Η θα σοβαρευτούμε ή θα βουλιάζουμε] (K19)				I. Ιατρού, 11/9/2023 [Εθνικό συλλογικό τραύμα] (E19)
A. Πορτοσάλτε, 15/9/2023: [Οδοιπορικό στον κάμπο του Δομοκού: Τόνοι πέτρας εξαφάνισαν τα χωράφια...] (L20)	Γ. Παπαδόπουλος, 13/9/2023 [Οι ανάγκες της επόμενης μέρας] (K20)				K. Τσουπαρόπουλος, 11/9/2023 [Η αθέατη πλευρά της Θεσσαλίας] (E20)
Θ. Μαυρίδης, 18/9/2023: [Ο Μητσοτάκης]	Σ. Μουτζής, 13/9/2023 [Το εθνικό μας]				Δ. Δαγκλής, 11/9/2023

θα τα καταφέρει και πάλι!] (L21)	αυτομαστίγωμα (K21)				[Καταστροφική σύνδεση] (E21)
Μ. Παπαδημητρίου, 18/9/2023: [Το ραντεβού Μητσοτάκη με την ανασυγκρότηση] (L22)	Π. Μανδραβέλης, 13/9/2023 [Πάμε κι όπου βγει, ξανά...] (K22)				Σ. Τσάμης, 11/9/2023 [Κατανοούμε οι συνένοχοι] (E22)
	Κ. Σώκου, 13/9/2023 [Κλιματική αλλαγή και εθνική ασφάλεια] (K23)				Ν. Φωτόπουλος, 11/9/2023 [Νέμεσις] (E23)
	Κύριο Άρθρο, 13/9/2023 [Τα χρήματα δεν αρκούν] (K24)				Ε. Ντόντης, Σ. Ντάφης, 11/9/2023 [«Επόμενη πλημμύρα το 18.000 μ.Χ.» ή πώς να τα επικοινωνήσεις όλα λάθος] (E24)
	Α. Έλλης, 14/9/2023 [Αναζητώντας άξιους και ικανούς] (K25)				Τ. Παππάς, 11/9/2023 [Το κράτος της Δεξιάς. Τότε και σήμερα] (E24)
	Π. Μανδραβέλης, 14/9/2023 [Εκτελούνται μεταφορές ευθυνών] (K26)				Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΕΦ. ΣΥΝ.», 11/9/2023 [Μέτρα άνευ... αντικρίσματος] (E26)
	Κ. Ιορδανίδης, 14/9/2023 [Η αμείλικτη πραγματικότητα] (K27)				Δ. Κανελλόπουλος, 12/9/2023 [Μέγρι και το Star βγήκε στο μετερίζι του πολέμου] (E27)
	Γ. Επτακοίλη, 15/9/2023 [Μα πώς είναι δυνατόν;] (K28)				Ε. Αυδίκος, 12/9/2023 [Υβρις] (E28)
	Τ. Καραϊσκάκη, 15/9/2023 [Δεν χωράει ο τόπος τα ίδια λάθη] (K29)				Α. Λυκεσάς, 12/9/2023 [Οι τραγωδίες ως παζλ] (E29)
	Ν. Παπαδόπουλος, 15/9/2023 [Ο χρόνος που μετράει] (K30)				Π. Μανταίος, 12/9/2023 [Βάλτωσε ο μέγας κάμπος] (E30)
	Κύριο Άρθρο, 15/9/2023				Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.»,

	[Ασφάλεια για τις καταστροφές] (K31)				12/9/2023 [Ο πρωθυπουργός έχασε την μπάλα...] (E31)
	Π. Λαμνιάς, 16/9/2023 [Να γίνει ένα... θαύμα για να αποκατασταθεί η αξιοπιστία του κράτους] (K32)				Τ. Παππάς, 12/9/2023 [Πρωτοφανή] (E32)
	Α. Αλεξανδρής, 16/9/2023 [Ο φόβος της αλλαγής] (K33)				Η. Καραβόλις, 13/9/2023 [Να συσταθεί Ταμείο Εθνικής Ανασυγκρότησης] (E33)
	Μ. Κατσουνάκη, 16/9/2023 [Μοιραίες κορδέλες] (K34)				Β. Ντισιάκος, 13/9/2023 [Προστατευτικά δάση] (E34)
	Κύριο Άρθρο, 16/9/2023 [Όχι άλλη Κάρλα] (K35)				Γ. Σιώτος, 13/9/2023 [Η λήθη στη διαχείριση των καταστροφών] (E35)
	Δ. Α. Σωτηρόπουλος, 17/9/2023 [Ηρωισμός και ολιγαρία] (K36)				Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.», 13/9/2023 [Φτηνό σόου στο Στρασβούργο] (E36)
	Χ. Τσούκας, 17/9/2023 [Απόσυρση νερών, απο- κάλυψη νοοτροπιών] (K37)				Ν. Χατζηαντωνίου, 13/9/2023 [Το παν είναι οι οδηγίες της Ειρήνης Αγαπηδάκη] (E37)
	Σ. Καλύβας, 17/9/2023 [Τριών λογίων προβλήματα] (K38)				Π. Μανταίος, 13/9/2023 [Η μοναξιά του ενός άνδρος] (E38)
	Ν. Παπαδόπουλος, 17/9/2023 [Κάν' το όπως οι Αμερικανοί] (K39)				Α. Αδραμόπουλος, 14/9/2023 [Υδραίοι στη Λάρισα] (E39)
	Α. Σπανού, 17/9/2023 [Στις λάσπες] (K40)				Γ. Ζ. Πεπόνης, 14/9/2023 [Κοινός απόηχος] (E40)
	Μ. Τσιντσίνης, 17/9/2023 [Κάν' το όπως στην πανδημία] (K41)				Δ. Κουκλουμπέρης, 14/9/2023 [Πλημμύρες και ευθύνες] (E41)
					Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ «ΕΦ.ΣΥΝ.» [Και

					το «πάρτι» συνεγίζεται (E42)
					Τ. Παππάς, 14/9/2023 [Οι ατσίδες με τα κουστούμια] (E43)
					Θ. Βασιλείου, 15/9/2023 [Πνιγμένοι στις ανταπάτες] (E44)
					Τ. Τσακίρογλου, 15/9/2023 [Η καταστροφή σαν θέμα] (E45)
					Π. Κοσμάς, 16/9/2023 [Μεγα- πλημμύρες: δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα;] (E46)
					Κ. Μαρούντας, 16/9/2023 [Ψάχνουν τα σύγχρονα El Dorado τους] (E47)
					ΚΙΜΠΙ, 16/9/2023 [Αγορά αλληλεγγύης] (E48)
					Κ. Γριμάνης, 16/9/2023 [Πλημμύρες, προσαρμογή και αυτοδιοίκηση (ή αλλιώς πώς σκάβουμε τον ίδιο μας τον λάκκο)] (E49)
					Α. Κάτσουρα, 17/9/2023 [Είναι ζαβό το ριζικό;] (E50)
					Μ. Σπηλιώτης, 18/9/2023 [Πρέπει να γίνουν ευρύτερες αναθεωρήσεις σε όλο το φάσμα του σχεδιασμού] (E51)
					Σ. Ματζώρου, 18/9/2023 [Αφού υπάργει κράτος] (E52)
					Ν. Βέργου, 18/9/2023 [Ατομική ευθύνη στα λασπόνερα] (E53)
					Μ. Α. Κωνσταντόπουλο ς, 18/9/2023

					[Είμαστε όλοι Θεσσαλοί] (E54)
					N. Μυλόπουλος, 19/9/2023 [Τα νερά κάτω στον κάμπο] (E55)
					B. Νιτσιάκος, 20/9/2023 [Φυσικές καταστροφές:] (E56)
					B. Τζεβελέκου, 20/9/2023 [Στο έλεος της αδιαφορίας οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας] (E57)

Παράρτημα 2¹

LIBERAL

Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο: 17/22= 77,2%
Ανάδειξη της έντασης του φυσικού κινδύνου	-Πρωτοφανής όγκος βροχής (L1) -Θηρίο της φύσης (L3) -Καταστρεπτική δύναμη (L4) -Σφοδρότητα φαινομένου (L7) -Θεομηνία (L8) -Μάχη με τις πλημμύρες (L12) -Ακραίο φαινόμενο (L13) -Δοκιμασία της φύσης (L15) -Θεομηνία (L20)	9/17= 52,9%

¹ Οι «ρηματικοί δείκτες» αποτελούν τα «ρητορικά εργαλεία», δηλαδή οι γλωσσικές εκείνες εκφράσεις που παραπέμπουν σε κάθε κριτήριο και κατ' επέκταση σε κάθε πλαίσιο.

Ανάδειξη της εμφάνισης του φυσικού κινδύνου	-δε μπορούσε κανείς να προβλέψει (L2) - πρωτοφανή καιρικά φαινόμενα (L5) - απρόβλεπτος κίνδυνος (L11) -κανείς δε περίμενε και πρόβλεψε (L19)	4/17= 23,5%
Αδυναμία αποτροπής των επιπτώσεων του φυσικού κινδύνου	-δε μπορούσε κανείς να αντιμετωπίσει (L7) - κανένα αντιπλημμυρικό έργο δε μπορούσε να το αποτρέψει (L9) -δεν υπάρχουν υποδομές να αντέξουν την επίθεση της φύσης (L17) -ανέφικτη η πρόληψη (L21)	4/17= 23,5%
Κλιματική αλλαγή ως επιδείνωση των φαινομένων	-παρόμοια φαινόμενα θα συμβαίνουν ολοένα και πιο συχνά λόγω της κλιματικής κρίσης (L10) - Γιατί σε αυτό συμποσούται η νόθευση των ισορροπιών που κάνουμε, τα τελευταία διακόσια, τουλάχιστον, χρόνια και ονομάζουμε, σήμερα, κομψά, κλιματική κρίση (L11) -Ένταση καιρικών φαινομένων λόγω κλιματική αλλαγής (L13)	3/17= 17,65%

Ταξινόμηση L.1

Πλαίσιο κρατικής αποδοτικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο εμφανίσεων
Παθογένειες Κράτους	-Ο έκαστοτε Πρωθυπουργός ούτε ευθύνεται με υποκειμενική πολιτική ευθύνη για τις αβελτηρίες των ανώτερων και μεσαίων κλιμακίων της δημόσιας διοίκησης. (L5) - ανικανότητα και ανεπάρκεια του δημόσιου τομέα...Αυτός ο ξεχαρβαλωμένος και χρεοκοπημένος οργανισμός δεν μπορεί να δουλέψει καλύτερα) (L7) - η διαχείριση αυτών των κονδυλίων δε θα γίνει από τυχάρπαστους αυτοδιοικητικούς προύχοντες, αλλά θα τελεί υπό την ασφυκτική εποπτεία των μηχανισμών της Ε. Ε. (L18) - Η γραφειοκρατία, η αδιάφορη πολιτική διαχείριση των προβλημάτων τους φοβίζονται περισσότερο κι από τη σκληρή προσπάθεια που τους περιμένει (L20) - Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο κρατικός μηχανισμός νοσεί. Δεν είναι κάτι νέο, συμβαίνει εδώ και δεκαετίες. (L21) - ασυνάρτητο κράτος (L22)	6/9= 66,6%
Αδυναμία προστασίας του κράτους	-Πλην όμως παρόμοιες καταστροφές, σε συνδυασμό με τις έκτακτες συνθήκες, ξεγυμνώνουν, για μια ακόμη φορά το κράτος.. Το απαράδεκτο είναι πόσο πολύ μάς απογοητεύει αυτό το κράτος. Πόσο μάς τρομοκρατεί η ανικανότητά του. (L2) - Σημαντικός ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας...Είναι απολύτως σαφές ότι ενώ δεν μπορείς να σχεδιάσεις με άνεση ούτε την πρόληψη, ούτε την αποφυγή τόσο ακραίων φαινομένων, αυτό που μπορείς σίγουρα να κάνεις είναι να προειδοποιήσεις τον πληθυσμό για τον πιθανό τεράστιο κίνδυνο. Αυτό φαίνεται ότι δεν έγινε και ο αρμόδιος υπουργός δεν έχει δώσει πειστικές εξηγήσεις. (L11) - ήττα κρατικής μηχανής (L12)	3/9= 33,3%

Ταξινόμηση L2

Πλαίσιο επιπτώσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο εμφανίσεων
Ανθρώπινες συνέπειες	-Ομολογώ ότι κόσμο στα κεραμίδια να περιμένουν ελικόπτερο δεν είχα δει εδώ στην Ελλάδα. (L4) -15 Νεκροί (L12)	2/8= 25%
Συνέπειες στη παραγωγή	η καταστροφή μπορεί να αγγίξει το 25% της πρωτογενούς παραγωγής που καλλιεργείται στον Θεσσαλικό κάμπο και στα χωριά του Πηλίου (L8) - ώρα που ολοκληρώθηκαν οι δορυφορικές μετρήσεις και οι επιτόπιες επαληθεύσεις τους από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, η ζημία είναι πολύ μικρότερη από την αρχικώς εκτιμηθείσα (L12) - Τελικά, τι πρέπει να πιστέψω; Ότι ο κάμπος θα χρειαστεί κατ' ελάχιστον πέντε χρόνια για να ξαναδώσει γεωργικά προϊόντα ή ότι του χρόνου ένα	3/8= 37,5%

	συντριπτικό κομμάτι των σημερινών πλημμυρισμένων εδαφών θα καλλιεργηθεί κανονικά; (L16)	
Συνέπειες στις υποδομές	Μου ανέφεραν περίπτωση ξενοδοχείου στο Πήλιο που υπέστη μεγάλες ζημιές από τη φωτιά και τώρα καταστράφηκε συθέμελα από τα νερά! (L13) - Δεν είναι, προφανώς, σωστό να ξανασηκώσουμε σπιτικά που θα τα παρασύρει η επόμενη πλημμύρα. Δεν είναι σωστό να διατηρούμε ζωοστάσια που οδηγούν στη μαζική εξόντωση των ζώων. Είναι απαράδεκτο να χτίζονται πολυκατοικίες και γραφεία στην ευρύτερη ζώνη πλημμυρίδας ποταμών και χειμάρρων (L15) - πλημμυρίσουν κατοικημένες και βιομηχανικές ζώνες και οδικοί άξονες. (L19) - άσφαλτος σκισμένη, αφήνει κενά που χάσκουν, επικίνδυνα για την οδήγηση, τόπος θαμμένος κάτω από πέτρες. Εδώ, δεν πνίγηκαν από το νερό. Έχασαν τα χωράφια τους. Το εύφορο χώμα είτε παρασύρθηκε, είτε βυθίστηκε κάτω από το πέτρινο «πέλαγος»! (L20)	4/8= 50%

Ταξινόμηση L3

Πλαίσιο Λύσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο εμφανίσεων 15/22= 68,1%
Εκλογές	ο λαός θα έχει σύντομα την «ευκαιρία» να στείλει μήνυμα 112 στην κυβέρνηση (L2)	1/15= 6,67%
Ανασυγκρότηση υποδομών	Ένας τρίτος είναι οι αντιδράσεις στη λήψη και επιβολή των μέτρων που είναι απαραίτητα για να βελτιώσουμε τις αντοχές μας στο νέο περιβάλλον καταστροφών». (L3) - Η Κυβέρνηση έχει σε δεύτερο επίπεδο το καθήκον να «μαζέψει» όλο το πλέγμα Αυτοδιοίκησης και Κράτους σε ότι αφορά στο σκέλος των έργων υποδομής. (L8) - να αποκαταστήσουμε τις παρούσες ζημιές και να προνοήσουμε αρτιότερα για τις επόμενες (L13) - Η κοινωνία περιμένει μια ολική αντιμετώπιση της καταστροφής, η οποία θα ενσωματώσει σε πρώτη φάση την αποκατάσταση των πληγέντων και στη συνέχεια την προστασία και την ανάπτυξη της Θεσσαλίας. (L14) - πρέπει να ξαναφτιάξουμε τις ζωές όλων με ασφάλεια και όχι να ξανασηκώσουμε κατασκευές που δεν αντέχουν τις δοκιμασίες της φύσης που πληγώνουμε. Ας το σκεφτούμε λίγο περισσότερο και με ψυχραιμία., πολεοδομικός αναδασμός (L15) - Τα νέα αντιπλημμυρικά, που δεν είναι αυτά που συζητούσαμε ακόμη και μετά τον Ιανό, πρέπει να γίνουν με νέες προδιαγραφές (L19)	6/15= 40%
Ανασχηματισμός Κυβέρνησης	το rotation στην έκταση που έγινε δεν έφερε αποτελέσματα. Δια ταύτα, το πρόβλημα βρίσκεται στο Μέγαρο Μαξίμου, άρα εκεί βρίσκεται και η λύση του. (L5)	1/15= 6,6%
Διοικητική Ανασυγκρότηση	-ο Κ. Μητσοτάκης ή αναλαμβάνει ο ίδιος «στρατηγός» κι αυτή τη φορά στην ανασυγκρότηση του Κράτους ή αναθέτει τον συντονισμό σε πρόσωπο που θα κρίνει ότι είναι το κατάλληλο να φέρει εις πέρας την δυσκολότερη αποστολή. (L6) - για να αλλάξει χρειάζεται περισσότερη δουλειά από κάτω προς τα πάνω και όχι από πάνω προς τα κάτω, όπως επιχειρήθηκε με το επιτελικό κράτος.(L7) - να ανατρέξει στο πρόσφατο παρελθόν να διαπιστώσει λάθη, προχειρότητα, αβλεψίες, σπατάλη, πιθανή διασπάθιση αλλά και την ατιμωρησία πολιτών στην παραβίαση των νόμων. (L8) - η κύρια ανασυγκρότηση του κράτους που χρειαζόμαστε ξεκινά από τον ανασχηματισμό του επιτελείου στο ανώτατο επίπεδο, πέρα από τη σαρωτική αλλαγή των διαδικασιών κρατικών έργων και καταλήγει στην πειθαρχία των πολιτών (L11) - Από τα πρώτα κονδύλια πρέπει να είναι αυτά που θα επιτρέψουν στους μετεωρολόγους μας να κάνουν καλύτερα την πολύτιμη δουλειά τους. Ακόμη, η ΕΜΥ πρέπει να γίνει υπηρεσία της Πολιτικής Προστασίας (L19) - Η χώρα χρειάζεται επειγόντως ένα άλλο σύστημα πολιτικής προστασίας. Όχι για να «προλαβαίνει» τις φυσικές καταστροφές. Επειδή κάτι τέτοιο είναι ανέφικτο. (L21) - Όταν λοιπόν μιλάμε για ανασυγκρότηση και για να το πω στην καθομιλούμενη και να συνεννοηθούμε για Reform, εννοούμε να ξαναγράψουμε κανονισμούς, διαδικασίες, προτεραιότητες και κόστη (L22)	6/15= 40%

Αντιπολίτευση	Η ΝΔ, λοιπόν, πρέπει να εύχεται την γρήγορη ανασυγκρότηση του ΣΥΡΙΖΑ. (L17)	1/15= 6,6%
Παραγωγική ανασυγκρότηση	Αυτό που απαιτείται σήμερα, με δεδομένο πως όντως λεφτά υπάρχουν, είναι η σύνταξη συγκεκριμένων προγραμμάτων για να αναδιαμορφωθεί όλος ο θεσσαλικός κάμπος (L18)	1/15= 6,6%
Αλληλεγγύη	κρατική ενίσχυση, η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση που έχει ήδη ζητηθεί από τον πρωθυπουργό πιθανότατα να μην αρκεί. Οπότε επιβεβλημένη είναι η συνδρομή των πολιτών. (L8)	1/15= 6,6%

Ταξινόμηση L4

IN.GR

Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο 4/16=25%
Ανάδειξη της έντασης του φυσικού κινδύνου	- μια θεομηνία όπως αυτές τις μέρες, είναι φαινόμενα αρκετά για να καταστρέψουν τους κόπους μιας ζωής (I2) - όλοι αυτοί οι άνθρωποι που έζησαν σκληρές Αποκάλυψης, - Σαν τα παιδιά της πυρκαγιάς στο Μάτι, της Μάνδρας, όλων των φυσικών καταστροφών. - το Σάββατοκύριακο πριν από τη θεομηνία (I8) - Οι χτυπημένοι από τη θεομηνία συμπολίτες μας (I11)	3 /4= 75%
Κλιματική Αλλαγή ως επιδείνωση των φαινομένων	- Διαβάζω όλο και πιο συχνά εκτιμήσεις για τις μεταστροφές που θα επιφέρει στη ζωή μας η κλιματική αλλαγή, για την αύξηση της θερμοκρασίας, για τα ακραία καιρικά φαινόμενα που πλέον θα είναι τόσο συχνά ώστε δεν θα αποτελούν «φαινόμενα» (I8) - Η χώρα αντιμετωπίζει μια χωρίς προηγούμενο φυσική καταστροφή που δεν ήταν απρόβλεπτη και σίγουρα δεν θα είναι η τελευταία, εάν αναλογιστούμε τις κλιμακούμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. (I10)	2/4= 50%

Ταξινόμηση In1

Πλαίσιο ανθρωπογενούς καταστροφή	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο= 8/16= 50%
Κλιματική αλλαγή+ Απουσία μέτρων πρόληψης	- Επισφαλές περιβάλλον λόγω των νέων κλιματικών δεδομένων αλλά και των (οικονομικών) προβλημάτων- ανάγκη ενός νέου κοινωνικού κράτους. (I1) - Όταν ο δημόσιος διάλογος γίνεται γύρω από τη «νέα πραγματικότητα» της κλιματικής κρίσης, είναι αδιανόητο να διαβιούνται ξεπερασμένες πρακτικές. Όσο οι λέξεις «προσαρμοστικότητα» και «ανθεκτικότητα» παραμένουν κενές περιεχομένου, τόσο θα μας ξεπερνά η ακραία – πράγματι – ένταση του κάθε φαινομένου. (I6) - μπροστά στην κλιματική αλλαγή δεν γλιτώνει κανένας και τίποτα- Ακούγονται τρομερά ποσά που δόθηκαν μετά το 2019 για αντιπλημμυρικά έργα. (I7)	3/8= 37,5%
Φυσικός κίνδυνος+ Απουσία μέτρων πρόληψης	- Άνθρωποι που είδαν σπίτια να πλημμυρίζουν και περιουσίες να κατακλύζονται επειδή δεν είχε υπάρξει έγκαιρος σχεδιασμός αντιπλημμυρικής προστασίας (I3) - (πού είναι τα έργα που έπρεπε να γίνουν και δεν έγιναν; (I4) - δεν είναι πρόθυμοι να επομίστουν το κόστος της μετάβασης σε μια λιγότερο ρυπογόνο οικονομία (I5)	2/8= 25%
Κλιματική αλλαγή + Αιτίες της κλιματικής αλλαγής	- Η καθημερινή ληστική εκμετάλλευση της ελληνικής γης στην οποία επιδίδονται, αυτή μεγεθύνει σε βαθμό εξοντωτικό τα ανά χιλιετία φαινόμενα. (I9) - καταστροφικές και ανθρωποβόρες κακοκαιρίες (I13)	3/8= 37,5%

Ταξινόμηση In2

Πλαίσιο Κυβερνητικής Αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο άρθρων 7/16= 43,7%
Προστασία	- Η κυβέρνηση δεν κατανόησε πως ούτε νέα είναι, ούτε άπειρη..αν εκείνη δεν φτιάξει Πολιτική Προστασία (που επιπροσθέτως έχει και	1/7= 14,3%

	την πλειοψηφία δημάρχων και περιφερειαρχών ανά τη χώρα), ποιος θα το κάνει; (11)	
Πρόληψη	- Υπουργοί, Πρωθυπουργοί,, δήμαρχοι...πού είναι οι υπηρέτες των πολιτών; Πού είναι οι νόμοι που τήρησαν εκείνοι όλα αυτά τα χρόνια, προκειμένου να υπηρετήσουν το καλό των πολιτών. Πού είναι τα έργα που έπρεπε να γίνουν και δεν έγιναν; (14) - Η κυβέρνηση μοιάζει να κάνει διαχείριση κρίσεων... οι υπουργοί... απουσία υποδομών (17) - Η επάρκεια των εκάστοτε κυβερνήσεων είναι πάντα αναμφισβήτητη... αν δεν είχε γεμίσει η χώρα αυθαίρετα που απαιτούν πυροπροστασία και αντιπλημμυρικά έργα (19)	3/7= 42,8%
Διαφθορά	-και τα χρήματα που ξοδεύονται γενικά (κι όχι μόνο στον κάμπο...) να ξέρουμε πού πάνε. Και να ελέγχονται. (17) - Η επάρκεια των εκάστοτε κυβερνήσεων είναι πάντα αναμφισβήτητη... αν υπήρχε στοιχειώδης έλεγχος και λογοδοσία, δε θα ήταν οι καταστροφές τόσο μεγάλες (19) - βασιλεύει η αναξιοκρατία, όπου κόμματα εξουσίας ανακυκλώνουν αυτόματα τους ίδιους αναποτελεσματικούς υπουργούς και όπου οι αποτυχημένοι πολιτευτές προωθούνται ή/και διορίζονται σε καίριες θέσεις του κρατικού μηχανισμού χωρίς να έχουν ούτε τα τυπικά προσόντα. Δεκαετίες αστοχιών, παραλείψεων, ωχαδερφισμού και (φως φανάρι) κατασπατάλησης που δημοσίως χρήματος μας έφεραν ως εδώ. (115)	3/7= 42,8
Εκμετάλλευση	-την ανάπτυξη που αποτελεί ληστρική εκμετάλλευση των περιβαλλοντικών και πλουτοπαραγωγικών πόρων με στόχο το γρήγορο και εύκολο χρήμα και τις εύκολες εκλογικές νίκες; ποιος να νοιαστεί για έργα που ξεπερνούν τη θητεία των κυβερνήσεων τη χώρα, τις περιφέρειες, τους νομούς, τους δήμους; (19)	1/7= 14,3%
Κριτική	- Όλα αυτά διαμορφώνουν μια πραγματική πολιτική δοκιμασία για την κυβέρνηση και για τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη... η διαρκής επανάληψη του «κάναμε ό,τι καλύτερο μπορούσαμε» αρχίζει και φαντάζει σχεδόν προσβλητική για όσους μετρούν τώρα απώλειες και ζημιές (110) - Γι' αυτό και θέλω να παραθέσω τι συγκράτησα εγώ και τι ορίζει για εμένα μια βαθύτερη κυβερνητική αμηχανία και την προσπάθεια χειρισμού αυτής. (114)	2/7= 28,5%

Ταξινόμηση In3

Πλαίσιο Επιπτώσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο 11/16= 68,7%
Ανθρώπινες συνέπειες	-επισφαλές περιβάλλον- υποβάθμιση του τρόπου ζωής (11) - Η κατάσταση τρομάζει τους κατοίκους της πόλης (12) - Μπροστά στα εφιαλτικά γεγονότα στον Θεσσαλικό κάμπο με κυρίαρχο την απώλεια της ανθρώπινης ζωής (16) - Αυτοί οι άνθρωποι που έζησαν σκληρές Αποκάλυψης, που έμειναν για ώρες πολλές αποκλεισμένοι στις ταράτσες των σπιτιών τους, που τους απομάκρυναν με ελικόπτερα και που μετακινήθηκαν μέσα στους δρόμους του καμπίσιου χωριού τους με βάρκες (18) - Είναι οι άνθρωποι που χάθηκαν... Είναι η απελπισία στα μάτια των γονέων και μια σχολική χρονιά που δεν λείει να αρχίσει... Κανένα παιδί δεν αξίζει να μεγαλώνει με τέτοια συλλογικά τραύματα! (115)	5/11= 45,4%
Συνέπειες στις υποδομές	- οδικό δίκτυο, γέφυρες (12) - οι υποδομές διαλύθηκαν (17) - ανακατασκευή οικισμών.(18) - οι άνθρωποι που έχασαν τις περιουσίες τους. Είναι οι λασπωμένες πόλεις, τα βυθισμένα χωριά και οι πνιγμένες επιχειρήσεις (115)	4/11= 36,3
Παραγωγικές συνέπειες	- ζημιές στις καλλιέργειες (12) - είδαν σπίτια να πλημμυρίζουν και περιουσίες να κατακλύζονται (13) - καταστροφή ενός μεγάλου μέρους της συνολικής εθνικής αγροτικής παραγωγής (110)	5/11= 45,5%

	<p>- Η χώρα παραμένει κοιμμένη στα δύο μία τουλάχιστον εβδομάδα και για να πάει κάποιος που δεν έχει πληγεί από τις καταστροφές, ένα εμπόρευμα από τον Βορρά στον Νότο ή το ανάποδο, πρέπει να πληρώσει επιπλέον καύσιμο για μια απόσταση περίπου δύο ωρών (I12)</p> <p>- Και ξαφνικά ο κάμπος χάνει μέχρι και τα «δυνατά» χωράφια του αλλά και κρίσιμες παραγωγικές μονάδες. Περίπου μετατρέπεται σε απέραντο «μπαίρι» (χέρσα έκταση) με δραματικές και εθνικών διαστάσεων επιπτώσεις (I16)</p>	
--	--	--

Ταξινόμηση In4

Πλαίσιο Λύσεων	Ρηματικοί Δείκτες	Σύνολο 9/16= 56,2%
Πολιτική ανασυγκρότηση	<p>-Κοινωνικό κράτος ... κοινωνικό συμβόλαιο και Ασφάλεια για την αντιμετώπιση του απρόβλεπτου (I1)</p> <p>- Αυτό που χρειάζεται είναι την αλήθεια και μια ειλικρινή αυτοκριτική, την παραδοχή δηλαδή των λαθών και των ανεπαρκειών για να μην επαναληφθούν. (I10)</p>	2/9= 22,2%
Παραγωγική ανασυγκρότηση	<p>-αυτή τη φορά θα χρειαστεί να βάλουμε λίγο παραπάνω το χέρι στην τσέπη όλοι μας, προφανώς ως φορολογούμενοι. Θα είναι μια επένδυση που θα αξίζει, που θα μας επιστραφεί πολλαπλώς και δεν πρόκειται να τη μετανιώσουμε ποτέ. (I2)</p> <p>-Οι άνθρωποι που χτυπήθηκαν, θα χρειαστούν ένα ξεκάθαρο σχέδιο για το μέλλον τους (I11)</p> <p>- Θα πρέπει να μας πει με ποια κίνητρα θα πείσει τους πληγέντες να μείνουν στον τόπο τους και όλους εμάς τι θα πρέπει να συνεισφέρουμε. (I12)</p> <p>- Εδώ απαιτείται σχέδιο που αγγίζει την ανάγκη αναθεωρήσεων σε ένα ολόκληρο παραγωγικό μοντέλο. Χρειάζεται μια «γλώσσα» που θα είναι ικανή να πείσει χιλιάδες κόσμο να μην κλείσουν οριστικά την πόρτα στον κάμπο. (I16)</p>	4/9= 44,4%
Κλιματική ανασυγκρότηση	<p>Η Ευρωπαϊκή Ένωση ωστόσο δημιουργήθηκε πρωτίστως για να προλαβαίνει και να αντιμετωπίζει στη ρίζα τους τέτοια προβλήματα (κλιματική αλλαγή) όχι να ακολουθεί όπως τώρα. (I5)</p>	1/9= 11,1%
Διοικητική ανασυγκρότηση	<p>-γίνονται ανασχεδιασμοί από την αρχή σε κεντρικό επίπεδο διοίκησης. Το ερώτημα είναι το πώς θα γίνονται πλέον στη χώρα αυτά τα έργα. (I6)</p> <p>- Το τεστ για την κυβέρνηση δεν θα είναι μόνο αν θα αντικαταστήσει ο κύριος Μητσοτάκης οφθαλμοφανώς ακατάλληλους υπουργούς του (I9)</p>	2/9= 22,2%
Υποδομές	<p>Αναζήτηση πόρων για να ξαναχτιστούν περιοχές, αλλά και για να προστατευθεί πιο αποτελεσματικά όλη η χώρα. (I10)</p>	1/9= 11,1%

Ταξινόμηση In5

Kathimerini.gr

Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο: 27/41= 68,3%
Ανάδειξη της έντασης του φυσικού κινδύνου	<p>- Το μέγεθος των φυσικών καταστροφών ξεπερνάει τις σημερινές δυνατότητες του κράτους (K5)</p> <p>- Παρακολουθούμε άναυδοι την καταγιστική συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων (K15)</p> <p>- μία εβδομάδα μετά τον κατακλυσμό που φούσκωσε τα ποτάμια, έσκαψε τη γη και έπνιξε τα σπίτια τους στη λάσπη, στα περισσότερα πλημμυροπαθή μέρη της Μαγνησίας δεν είχαν φτάσει οι εκτιμητές της φυσικής καταστροφής (K20)</p> <p>- Πληγείσες από τις πλημμύρες περιοχές... τέτοια καταστροφή (K22)</p>	11/28= 39,3%

	<ul style="list-style-type: none"> - Και ήρθαν οι μήνες της συμφοράς με πυρκαγιές και πλημμύρες που σάρωσαν απ' άκρου εις άκρον την Ελλάδα (K27) - η νεροποντή που έριξε ο Δανιήλ πάνω στη Θεσσαλία θυμίζει εκείνη που η Κατρίνα κατέβασε το 2005 πάνω στη Νέα Ορλέανη. (K29) - Βαριά σκιά στην ελληνική κοινωνία ρίχνει η χειρότερη πλημμύρα στην ιστορία της χώρας (K30) - Το κόστος των φυσικών καταστροφών (K31) - τα μεγάλα έκτακτα προβλήματα που προκαλούν θεομηνίες (K32) - ο «Daniel» είχε καταστροφική δύναμη που δεν μπορούσε να υπολογιστεί (K34) - κάθε φυσική καταστροφή (K37) 	
Ανάδειξη της εμφάνισης του φυσικού κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> η χώρα δοκιμάζεται από πρωτοφανή φυσικά φαινόμενα (K7) - Παρακολουθούμε άναυδοι την καταγιστική συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων (K15) - ώστε να ξεπεραστεί αυτή η πρωτοφανής καταστροφή (K24) - Είναι προφανές ότι η Ελλάδα, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, αντιμετωπίζει πρωτόγνωρες καταστροφές (K25) - Οι πρωτοφανείς πλημμύρες στη Θεσσαλία ας ελπίσουμε ότι θα μας γίνουν μάθημα. (K39) 	5/28= 17,8%
Αδυναμία αποτροπής των επιπτώσεων του φυσικού κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> -Κανένας δήμαρχος από μόνος του δεν θα μπορούσε να εμποδίσει αυτή τη φυσική καταστροφή. (K1) - Το μέγεθος των φυσικών καταστροφών ξεπερνάει τις σημερινές δυνατότητες του κράτους (K5) - οι φυσικές καταστροφές... η πρόληψη μπορεί να αποσοβήσει την καταστροφή μόνο έως ένα βαθμό (K6) - φυσικά φαινόμενα που δεν είναι εύκολο να αντιμετωπιστούν (K7) - είναι από τις φυσικές καταστροφές που με προληπτικά μέτρα δεν γίνεται να μετριαστούν (K16) - Κανένας μηχανισμός δεν μπορεί να αναμετρηθεί με τέτοιας έντασης φαινόμενα. Καμιά υποδομή δεν έχει σχεδιαστεί για να αντέχει σε τέτοιο καιρικό πλήγμα. (K17) - Δεν μπορούμε να αλλάξουμε τη φύση ή τη γεωγραφία (K19) - Λες και τα όσα δυσάρεστα και αρνητικά συμβαίνουν στην πατρίδα μας δεν συμβαίνουν και σε άλλα κράτη, με πολύ πιο αποτελεσματικούς κρατικούς μηχανισμούς (K21) - μπορούμε με τα κατάλληλα μέτρα να μειώσουμε την έκταση και το κόστος των φυσικών καταστροφών, αλλά μάλλον δεν μπορούμε να το εξαφανίσουμε. Πάντα υπάρχουν καταστροφές που θα μας ξεπερνούν. (K38) 	9/28= 32,1%
Κλιματική αλλαγή ως επιδείνωση των φαινομένων	<ul style="list-style-type: none"> -Ποιος θα αναλάβει να αναμετρηθεί με την κλιματική απειλή; (K1) - έγινε χρήση «επιστημονικών» διατυπώσεων περί «ακραίων φαινομένων», περί των συνεπειών της «κλιματικής αλλαγής» (K2) - Μέσα στα τελευταία 50 χρόνια χάθηκαν δύο εκατ. ζωές από φυσικές καταστροφές. Η συνέχεια έχει δύο ουρές. Ενώ τα φαινόμενα δυναμώνουν και πυκνώνουν εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. (K3) - έχουμε πρωτοφανή φαινόμενα εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής (K4) - κλιματική κατάρρευση άρχισε... Παρακολουθούμε άναυδοι την καταγιστική συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων (K15) - Την εξέγερση του κλίματος η μικρή Ελλάδα δεν μπορεί να την αντιμετωπίσει μόνη της (K18) - ακραία καιρικά φαινόμενα και πρωτοφανείς περιβαλλοντικές καταστροφές ... η σκληρή πραγματικότητα της κλιματικής αλλαγής δοκιμάζει τους πολίτες, τις υποδομές, το κράτος και την οικονομία. (K23) - Κανείς δεν αμφισβητεί ούτε υποβαθμίζει τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης. Είναι προφανές ότι η Ελλάδα, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, αντιμετωπίζει πρωτόγνωρες καταστροφές, σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα φυσικών φαινομένων (K25) - με την κλιματική αλλαγή παρούσα βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα, υπαρξιακής σημασίας, αποκάλυψη... κάθε απροσδόκητη καταστροφή (K33) - θα μας υποχρεώσουν να γίνουμε σοβαρότεροι ως κράτος και ως κοινωνία στην αντιμετώπιση των συνεπειών της κατάρρευσης του κλίματος στον πλανήτη (K39) - παταγώδη αποτυχία στη διαχείριση των φυσικών καταστροφών που συνδέονται με την κλιματική κρίση (K40) 	11/28= 39,3%

Ταξινόμηση K1

Πλαίσιο Ανθρωπογενούς Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 5/41= 12,2%
Κλιματική αλλαγή+ Απουσία μέτρων πρόληψης	-	0
Φυσικός κίνδυνος+ Απουσία μέτρων πρόληψης	-Η χώρα πλήττεται από την ένταση των φαινομένων και τη συστημική ανεπάρκεια που μας βασανίζει εδώ και δεκαετίες. (K28)	1/5= 20%
Κλιματική αλλαγή + Αιτίες της κλιματικής αλλαγής	-το κλίμα «κάνει ταμείο» από τις διαρκείς κακοποιήσεις δεκαετιών. (K8) - η φύση δεν θα μας αφήσει ήσυχους για την καταστροφή που έχουμε προκαλέσει (K12) - Ξέρουμε ότι στη Θεσσαλία έπεσαν και οι γέφυρες που είχαν πέσει και ξαναχτιστεί μετά τον «Γανό». καταδυναστευμένη από το «θερμικήπιο» που ακόμη τροφοδοτούμε. (K17) - η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων ακόμη και πριν από την καταστροφή (K35)	4/5= 80%

Ταξινόμηση K2

Πλαίσιο Κυβερνητικής Αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 13/41= 31,7%
Κριτική	-νέα κυβέρνηση που διαδέχθηκε τον εαυτό της είναι τελικά πλήρως ασύνδετη με το παρελθόν της- οι αρμόδιοι κρύβονται για να μην τσαλακώσουν το γυαλιστερό τους προφίλ και περιμένουν από τον πρωθυπουργό να βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά. Βεβαίως επιλογές του Κυριάκου Μητσοτάκη είναι όλοι αυτοί οι «κλαρινογαμπροί» που κρύβονται στα δύσκολα ή όταν μιλούν καταφεύγουν σε ανοησίες. (K7) - Κι άλλα «αναχώματα» κατέρρευσαν μέσα στο 2023. Όπως το επικοινωνιακό ενός «επιτελικού κράτους» (K8) - Το «επιτελικό κράτος» δεν είναι σαν την «επανάδρυση», ένα ωραίο σύνθημα που έμεινε υπόσχεση. Το πρώτο εφαρμόστηκε, αλλά αποτελεί μια ακόμη βαθμίδα συγκεντρωτισμού, σε ένα υπερσυγκεντρωτικό κράτος (Υπουργοί, περιφερειάρχης, αυτοδιοικητικοί) (K9) - κακή επιλογή υπουργών- γαϊτανάκι ευθυνών (K19) - Καθώς διανύουμε πλέον τον πέμπτο χρόνο διακυβέρνησης από τη Νέα Δημοκρατία, για τα κενά, τις δυσλειτουργίες και, τελικά, τις όποιες αποτυχίες, η κυβέρνηση δεν δύναται να επιρρίπτει την ευθύνη σε κάποιον άλλον. Μέτρο σύγκρισης είναι η ίδια και η αποτελεσματικότητά της. (K25) - Σταδιακά το σύστημα της τελευταίας τετραετίας άρχισε να αναδίδει άρωμα «φοιτητικού εργαστηρίου (K27) - ελλιπή συντονισμό της κυβέρνησης- Πολλά από όσα προσδοκά αυτός ο κόσμος παραμένουν υποσχέσεις. Με την κυβέρνηση Μητσοτάκη να διανύει το πέμπτο έτος στην εξουσία. (K30) - η κυβέρνηση πρέπει να απαλλαγεί άμεσα από τα βαρίδια της. Απαραίτητη προϋπόθεση, βέβαια, είναι να βρει το θάρρος και τη νηφαλιότητα να τα αναγνωρίσει (K33) - η κυβέρνηση κομπορρημονούσε ότι είναι πανέτοιμη (K39) - Παρά την ευνοϊκή συγκυρία, σχηματίστηκε μια κυβέρνηση ογκώδης και δυσκίνητη, που δεν έδειχνε ούτε μεταρρυθμιστική τόλμη ούτε βούληση για ρήξεις. (K40) - Μέχρι στιγμής, τους προσφέρεται ένα θέατρο ανευθυνότητας (K41)	10/13= 76,9%
Διαφθορά	Υπάρχει και άπλετος χώρος για ρουσφέτια (K9)	1/13= 7,7%

Πρόληψη	-Κικιλίας, η κυβέρνηση και ο κ. Μητσοτάκης, προσωπικά, θα πρέπει να ανησυχούν... πώς, και αν, λειτουργήσαν τα αντιπλημμυρικά έργα που έγιναν στην περιοχή μετά το πέρασμα του «Δανού» (K10) - Είναι η γενικευμένη απροθυμία να δούμε το πρόβλημα στις πραγματικές διαστάσεις του και μια ισχυρή ροπή του πολιτικού συστήματος να εθελουφλεί δεν έχουμε καν αρχίσει προετοιμασία για την αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων. (K14)	2/13= 15,3%
Προστασία	Ας πούμε δεν μας λέει γιατί καθυστέρησε να ζητήσει την παρέμβαση του στρατού δύο 24ωρα, αφού η Θεσσαλία είχε ήδη πνιγεί στα νερά. (K10)	1/13= 7,7%

Ταξινόμηση K3

Πλαίσιο Κρατικής Αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί Δείκτες	Σύνολο) 23/41= 56,1%
Προστασία	-Ο Βόλος είχε θαφτεί στη λάσπη. Και η μόνη ορατή εκδοχή του κράτους, ήταν μια «αυθορμητώς» σκηνοθετημένη φιγούρα στα social media, να ωρύεται στους οδηγούς, σαν πορτιέρης της δυστοπίας, έξω από το δημαρχείο. (K1) - οι ειδικοί εξήγησαν στις αρμόδιες αρχές τι δεν πήγε καλά με το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης: τα μηνύματα για τον περιορισμό των μετακινήσεων και η ενεργοποίηση των παραδοσιακών μηχανισμών δεν αρκούσαν, είπαν· (K3) - Παρ' όλα αυτά, η Πολιτική Προστασία ζήτησε τη συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων μόλις την Πέμπτη το πρωί... έχουμε ένα κράτος που δεν μπορεί να προλάβει με κατάλληλες παρεμβάσεις τις επιπτώσεις της (K4) - Μέσα σε αυτή την ανείπωτη καταστροφή έγινε φανερό ένα τεράστιο έλλειμμα του κράτους σε όλες του τις εκδοχές... Το κράτος θα έπρεπε να δώσει τη μάχη της διάσωσης και του περιορισμού των συνεπειών από την καταστροφή σε πραγματικό χρόνο (K7) - Ενώσθην την ανάγκη από κάπου να πιαστούν, να νιώσουν μετά την ισοπέδωση ότι ένα χέρι τους τραβάει έξω από τον βούρκο της αδράνειας. Αυτό το χέρι, όμως, αργούσε να εμφανιστεί. (K20) - Οι θέσεις του κ. Μπέου (χωρίς τα κοσμητικά επίθετα που κατά κανόνα τις ακολουθούν) είναι κοινός τόπος για τη χώρα τού «πάμε κι όπου βγει». Οι προδιαγραφές ασφαλείας είναι ψιλά γράμματα για άρχοντες και αρχομένους (K22) - (να ανταποκριθούν άμεσα και αποτελεσματικά όταν έχουν ήδη προκύψει οι καταστροφές (K25) - ο κρατικός μηχανισμός αποδείχθηκε βραδυφλεγής και απροετοίμαστος στην αντιμετώπιση της κρίσης – στα στοιχειώδη, όχι στα αναπόφευκτα. Το 112 προστατεύει, αλλά δεν επαρκεί. (K34) - η ολιγωρία μπορεί να μην είναι στοιχείο του χαρακτήρα ενός ή μιας υπαλλήλου, αλλά αποτέλεσμα αστοχιών της δομής σταδιοδρομίας και της σχετικής με αυτήν δομής κινήτρων. (K36) - Πολιτική Προστασία, Πυροσβέστες, 112, στρατός, η χώρα αποδείχθηκε ανέτοιμη (K39)	10/23= 43,5%
Κριτική	-δεν είμαστε συντεταγμένο κράτος ή κοινωνία (K2) - κάτι δεν πάει καλά στη χώρα. (K6) - υπάρχει κακή διαχείριση και η ανυπαρξία ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας και τεχνικής στήριξης. Πληρώνουμε τις παθογένειες δεκαετιών σε κάθε κρίση και ακόμη δεν μαθαίνουμε. (K11) - Ξέρουμε –γιατί μας ομολογείται ξανά και ξανά– τι δεν μπορεί να κάνει το κράτος. (K17) - Αποκάλυψε τις παθογένειες του κράτους- Είχε έρθει η ώρα για να συγκρουσθεί με τις δυσπλασίες δεκαετιών που κατατρώνε σαν νεοπλασίες τον κοινωνικό οργανισμό (K18) - ο κρατικός μηχανισμός αδυνατεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων, πόσο μάλλον μεγάλες κρίσεις. (K25)	11/23= 47,8%

	<ul style="list-style-type: none"> - Όλες αυτές τις μέρες, στα λιμνάζοντα νερά των πλημμυρισμένων περιοχών, καθρεφτίζονται η κλιματική κατάρρευση, η ανεπάρκεια, η κακοδιοίκηση, η ανευθυνότητα (K28) - δείχνουν μια κρατική μηχανή κολλημένη στο παρελθόν, κουρασμένη και αναποτελεσματική, κοντά στα πρόθυρα της κατάρρευσης. (K30) - το κράτος ...καίγεται, εκρήγνυται, πλημμυρίζει και δεν γνωρίζει πώς να προστατευθεί. , τα αντανάκλαστικά του αργά, οι διασωστικές του δυνατότητες περιορισμένες, η επιχειρησιακή του ετοιμότητα ανεπαρκής. (K33) - αδυναμίες στη δημόσια πολιτική (π.χ. πλημμελής έλεγχος, γραφειοκρατική καθυστέρηση, διαφθορά, κ.λπ.) (K37) - έχει εδραιωθεί πλέον η συλλογική πεποίθηση ότι το άρρωστο ελληνικό κράτος δεν θεραπεύεται (K40) 	
Διαφθορά	<ul style="list-style-type: none"> Εχει επίσης έλθει η ώρα της μηδενικής ανοχής στη διαφθορά και στην κακοδιαχείριση (K19) - Αφού ασθάνονται ότι τα χρήματα δεν είναι δικά τους, δεν πολυνοιάζονται τι τα κάνει ο αυτοδιοικητικός. Γλεντούν στις φιέστες και τα πανηγύρια, επιβραβεύουν διά της ψήφου τους αυτόν που κάνει τα περισσότερα (K26) - Εχουμε δρόμο μπροστά, σπαρμένο με δυνητικά λάθη: κουτοπονηρίες, απληστίες, στραβοτιμονιές, παρανομίες. (K29) - Από τα ρεπορτάζ διαπιστώνει κανείς ότι τα αναχώματα των ποταμών ενισχύονταν ή γκρεμίζονταν μάλλον σε πανικό, αναλόγως των πολιτικών και πελατειακών πιέσεων. (K34) - αδυναμίες στη δημόσια πολιτική (π.χ. πλημμελής έλεγχος, γραφειοκρατική καθυστέρηση, διαφθορά, κ.λπ.) (K37) 	5/23= 21,7%
Πρόληψη	<ul style="list-style-type: none"> επανελημμένα αδυνατούν να σχεδιάσουν έγκαιρα με προληπτικές δράσεις (K25) - αντί να κάνουν έργα που θα χρειαστούν (K26) - αντιπλημμυρικά του (Κράτους) έργα αποδεικνύονται πλημμελή (K33) - αδυναμίες στη δημόσια πολιτική (π.χ. πλημμελής έλεγχος, γραφειοκρατική καθυστέρηση, διαφθορά, κ.λπ.) (K37) - Ανεπαρκή, όμως, αποδείχθηκαν και τα αντιπλημμυρικά έργα που υποτίθεται πως θωράκισαν τη χώρα μετά τον «Ιανό»- Και μπροστά σε αυτόν τον πρωτοφανή κατακλυσμό η χώρα αποδείχθηκε ανέτοιμη (K39) - η πρόληψη του κακού είναι αδύνατη (K40) 	6/23= 26%

Ταξινόμηση K4

Πλαίσιο Επιπτώσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 14/41= 34,1%
Συνέπειες στις υποδομές	<ul style="list-style-type: none"> -Ποιος θα αναλάβει να σχεδιάσει και να φέρει εις πέρας την αποκατάσταση των υποδομών – των φαγωμένων δρόμων και των πεσμένων γεφυρών; (K1) - Περιουσίες καταστράφηκαν ολοσχερώς. (K2) - Ο φωτογραφικός φακός αποτυπώνει χειμάρρους από λάσπη, τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στη στεριά και στη θάλασσα να χάνεται, αυτοκίνητα και κορμούς δέντρων σε ανεξέλεγκτη πορεία (K15) - Χωριά βυθισμένα στη λάσπη σηματοδοτούν το πέρασμα στην αστασία μιας διαφορετικής εποχής. (K16) - Βλέπεις ένα νωπό χωράφι από ξύλα και χόμα που καταλήγει σε μια καφέ, άρρωστη θάλασσα. (K17) - Ναι, οι εκτάσεις που έχουν πληγεί είναι πολλές. Το πρόβλημα απλώνεται σε μεγάλο μέρος του Θεσσαλικού Κάμπου, δεν περιορίζεται σε ένα χωριό ή μία πόλη (K20) - σπίτια ξεχαρβαλωμένα, περιουσίες και υποδομές διαλυμένες (K28) 	7/14= 50%
Ανθρώπινες συνέπειες	<ul style="list-style-type: none"> -Ανθρωποι κάηκαν στις φωτιές και κάποιοι παρασύρθηκαν από τις πλημμύρες (K2) - Κι ας είναι τρεις ημέρες δεκάδες χωριά αποκομμένα από την υπόλοιπη χώρα, χιλιάδες άνθρωποι, ντόπιοι και τουρίστες, εγκλωβισμένοι, χωρίς ρεύμα, χωρίς νερό, χωρίς τρόφιμα (K4) - πολλοί πολίτες αυτής της χώρας βιώνουν καταστάσεις ψυχικής ανασφάλειας- ο πολίτης νιώθει να βάλλεται (K6) - Άκουσα χτες τον κ. Κικίλια να μιλάει για 10 νεκρούς. Θα όφειλε να προσθέσει «μέχρι στιγμής» (K10) - ανθρώπους σε απόγνωση να μην ξέρουν πώς και τι να προστατέψουν, βάρκες να διασχίζουν λεωφόρους, τα ανθρώπινα σώματα βυθισμένα έως τη μέση, σχεδόν, στο νερό, (K15) 	11/14= 78,5%

	<ul style="list-style-type: none"> - Δεν χρειάζεται να επαναλάβω εδώ το προφανές, τον πόνο των συνανθρώπων μας που χάνουν τα σπίτια τους, τα ζωντανά τους και τα χωράφια τους. (K17) - Η κοινωνική διάσταση της καταστροφής δεν περιορίζεται στους αγνοούμενους, τους άστεγους ή όσους ταλαιπωρούνται ημέρες τώρα αποκλεισμένοι στις στέγες. (K18) - Δεν θέλει πολύ μυαλό για να αντιληφθεί κάποιος ότι ορθώς ανησυχεί η αναπληρώτρια υπουργός Υγείας, Ειρήνη Αγαπηδάκη, για το νερό στις πληγείσες από τις πλημμύρες περιοχές (K20) Ο πολίτης νιώθει να βιάλλεται, βρίσκεται σε επιφυλακή θεωρώντας πως όλα γύρω του γκρεμίζονται (K28) -, δηλητηριάζει την άμεση και την έμμεση υπόσταση, το νερό των δικτύων και την ψυχή των ανθρώπων. (K29) - μετέτρεψε σε λίγες ώρες τον κάμπο της Θεσσαλίας σε μια απέραντη λίμνη, πνίγοντας ανθρώπους και ζώα, καταστρέφοντας περιουσίες και ξεσπιτώνοντας χιλιάδες οικογένειες.- Ο κόσμος αισθάνεται απογοήτευση και οργή (K30) 	
Συνέπειες στην παραγωγή	<ul style="list-style-type: none"> -Με τις πλημμύρες δεν καταστράφηκε η παραγωγή. Καταστράφηκαν οι προϋποθέσεις της παραγωγής, τα ίδια τα χωράφια (K18) - λόγω της καταστροφής της αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής. (23) 	2/14=14,3%

Ταξινόμηση K5

Πλαίσιο Λύσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 25/41= 61%
Διοικητική Ανασυγκρότηση	<ul style="list-style-type: none"> - Για να μπορέσει να αναμετρηθεί κανείς με την κλιματική απειλή, πρέπει τουλάχιστον να μπορεί να την καταλάβει. (K1) - χρειάζεται ένας ισχυρός ενιαίος φορέας, ο οποίος θα έχει επικεφαλής μη πολιτικό με επιχειρησιακή εμπειρία, που θα μπορεί να συντονίζει την Πυροσβεστική, την Ελ.Α.Σ., το Λιμενικό, τις Ενοπλες Δυνάμεις, τις περιφέρειες, το σύνολο του κρατικού μηχανισμού σε συνθήκες κρίσης. (K5) - Προέχει εκ μέρους της κυβέρνησης η ανάταξη της πίστης στη χώρα. Και αυτό επιτελείται μόνο με πράξεις και τολμηρά βήματα, αξιοκρατία και έλεγχο. (K6) - Κυρίως όμως πρέπει να ξαναχτιστεί από την αρχή όλος ο μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας (K7) - Μια μεταρρύθμιση χρειάζεται μόνο το κράτος για να γίνει επιτελικό: την αποκέντρωση δράσεων και κονδυλίων. (K9) - Το κράτος ας δώσει κίνητρα για πολλά πιλοτικά έργα για την προστασία του περιβάλλοντος ή την προσαρμογή μας στις αλλαγές του.(K13) - να δοθούν μεγαλύτερα «περιθώρια στο νερό» και σε αστικές περιοχές, να δημιουργηθούν «σπογγώδεις πολιτείες» (K16) - οι κάτοικοι έχουν ανάγκη από άμεση και συγκροτημένη κρατική υποστήριξη. Οχι μόνο με τη μορφή καταβολής αποζημιώσεων, αλλά με την επιδιόρθωση βασικών υποδομών. Έχουν ανάγκη από ένα όσο το δυνατόν πιο σαφές χρονοδιάγραμμα για την επόμενη μέρα. (K20) - Ζητείται ένας οργανωτικός άθλος προκειμένου το ελληνικό κράτος να υπερβεί τον εαυτό του και να αξιοποιήσει τα μέσα που του δίνονται (K24) - Είναι σαφές ότι πρέπει να γίνουν αλλαγές στον κρατικό μηχανισμό...επιλογή των ικανότερων προσώπων και δεύτερον, καλύτερη συνεργασία υπουργείων, φορέων, υπηρεσιών. (K25) - η κυβέρνηση πρέπει να απαλλαγεί άμεσα από τα βαρίδια της (K33) - Αν η πολιτική δεν ασκηθεί επί του πεδίου οργανωμένα και αποτελεσματικά, τότε ο δρόμος μένει ανοικτός για τους πάσης φύσεως «αυτόκλητους» (K34) 	17/21= 81%

	<ul style="list-style-type: none"> - Αν υπήρχε άλλη «πολιτική προσωπικού», δεν θα διατηρούνταν παθογένειες (K36) - είναι σημαντικό να συναγάγουμε μαθήματα από το πώς διαχειριστήκαμε – τεχνικά, οργανωτικά, διοικητικά, θεσμικά– την κακοκαιρία «Daniel» (K37) - Η πραγματική επανάσταση, που είναι πολύ πιο εύκολη από ό,τι πιστεύουμε, θα έρθει όταν οι Αρχές θα επιλέξουν να εφαρμόσουν με συστηματικό τρόπο τους κανόνες που οι ίδιες έχουν θέσει (K38) - Ας το κάνουμε όπως οι Αμερικανοί. Όσο γρηγορότερα αποκτήσουμε σχέδιο αντίδρασης, διαδικασίες και ανακλαστικά στρατιωτικής επιχείρησης ώστε να ανταποκριθούμε στις ανάγκες των καιρών, τόσο λιγότερα θύματα θα θρηνούμε. (K39) - Κανένα σχέδιο ανασυγκρότησης, όσο γενναία κι αν χρηματοδοτηθεί, όσο εμβριθώς κι αν σχεδιαστεί, δεν πρόκειται να επιτύχει χωρίς τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, που τώρα διακατέχεται μόνο από οργή και απελπισία (K41) 	
Υποδομές	<ul style="list-style-type: none"> Θα έπρεπε να χιζείται ένα άλλο αύριο, με ζωές σε περιβάλλοντα που αντέχουν τις κατεβασιές τ' ουρανού (K3) - Στον επανασχεδιασμό αντιπλημμυρικών και αντιπυρικών έργων (K8) - Να αποφασίσουμε να ξανακτίσουμε τις υποδομές της χώρας μας, ώστε να τις κάνουμε ανθεκτικές στην κλιματική κρίση. (K14) - οι κάτοικοι έχουν ανάγκη από άμεση και συγκροτημένη κρατική υποστήριξη. Οχι μόνο με τη μορφή καταβολής αποζημιώσεων, αλλά με την επιδιόρθωση βασικών υποδομών. Έχουν ανάγκη από ένα όσο το δυνατόν πιο σαφές χρονοδιάγραμμα για την επόμενη μέρα. (K20) - οι μεσογειακές χώρες αντιμετωπίζουν επίσης την άμεση ανάγκη για προσαρμογή στα ακραία φαινόμενα που προκαλεί ήδη η κλιματική αλλαγή (K23) - οφείλουν τώρα να επιταχύνουν την άμεση παρέμβαση για τη στήριξη των πληγέντων αλλά και την αποκατάσταση των στοιχειωδών υποδομών για να ξαναγίνουν βιώσιμες οι πληγείσες περιοχές (K32) 	6/21= 28,5%
Ατομική ευθύνη	<ul style="list-style-type: none"> -Στον επανασχεδιασμό αντιπλημμυρικών και αντιπυρικών έργων, ας συμπεριλάβουμε και τη στερέωση μιας ζώνης κοινωνικής ευθύνης (K8) - κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, ο ψύχραιμος δημόσιος διάλογος φέρνουν συγκλίσεις και οι συγκλίσεις δημιουργούν στηρίγματα. (K15) - Το ζητούμενο είναι να ξυπνήσουμε όλοι, από τον πρωθυπουργό μέχρι τον τελευταίο πολίτη, και να καταλάβουμε ότι αν δεν βγούμε από την αδράνεια και τον κυνικό μας λήθαργο, θα καταλήξουμε ένα «αποτυχημένο κράτος» (K19) - Η ασφάλιση έναντι φυσικών καταστροφών είναι αυτονόητη στην Ευρώπη. (K31) 	4/21= 19%
Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής	<ul style="list-style-type: none"> -ανάγκη για γρήγορη μετάβαση στην οικονομία των μηδενικών εκπομπών ρύπων (K23) 	1/21= 4,7%

Ταξινόμηση K6

DOCUMENTO

Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 4/14= 28,5%
Ένταση του φυσικού κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> - Έπρεπε να φτάσει η τρίτη μέρα της καταιγίδας Daniel για να δούμε τα πρώτα ελικόπτερα διάσωσης και τις πρώτες λέμβους του στρατού στις πλημμυρισμένες περιοχές της Θεσσαλίας. (D2) - Την τρίτη μέρα της θεομηνίας που έπληξε τη Θεσσαλία... καταστροφές από τις πλημμύρες. (D3) - βιβλική καταστροφή από τα λασπόνερα (D5) 	3/4= 75%
Εμφάνιση του φυσικού κινδύνου	-Ορισμένες φορές οι καταστροφές είναι αναπάντεχες και αφηνιάζουν τους πάντες (D7)	1/4= 25%
Αδυναμία πρόληψης	-	
Κλιματική Αλλαγή ως επιδείνωση των φυσικών κινδύνων	-	

Ταξινόμηση D1

Πλαίσιο Ανθρωπογενούς Καταστροφή	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 7/14= 50%
Κλιματική αλλαγή+ Απουσία μέτρων πρόληψης	Αν φταίει η κλιματική αλλαγή, το κράτος και η κυβέρνησή του είναι υπεύθυνα να μας προστατεύσουν (D6)	1/7= 14,3%
Φυσικός κίνδυνος+ Απουσία μέτρων πρόληψης	-Ερχονται ακραίες καταιγίδες; Πριν αρχίσεις το παραμύθι περί ατομικής ευθύνης, έχεις φροντίσει να υπάρχουν αντιπλημμυρικά έργα, να είναι καθαρά τα φρεάτια και -κάτι που ξεχνάμε συχνά- να μην είναι μπαζωμένα ποτάμια και χειμάρροι (D1) - ανάγκες που δημιούργησε η κακοκαιρία και η έλλειψη οποιουδήποτε σχεδιασμού από το κατ' όνομα επιτελικό κράτος Μητσοτάκη. (D9) - Τίποτε δεν σχεδιάστηκε, δεν προβλέφθηκε, δεν υλοποιήθηκε και δεν λειτούργησε σωστά παρά τη θανατηφόρα προειδοποίηση του 2020. (D11) - Μία κακοκαιρία που δεν είναι συνηθισμένη, που συμβαίνει σπάνια. Ωστόσο είναι ένα καιρικό φαινόμενο που είχε προβλεφθεί και δεν αντιμετωπίστηκε στο παραμικρό. (D14)	4/7= 57,1%
Κλιματική αλλαγή + Αιτίες της κλιματικής αλλαγής	Η φύση καταστρέφεται ανελέητα όχι από την κλιματική αλλαγή (αυτός είναι ένας ουδέτερος όρος που κρύβει την αλήθεια), αλλά από την ασυδοσία των ισχυρών συμφερόντων και την άρνηση των κυβερνήσεων να χρηματοδοτήσουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της. (D10) - Αποτελεί ληστική εκμετάλλευση των περιβαλλοντικών και πλουτοπαραγωγικών πόρων με στόχο το γρήγορο και εύκολο χρήμα και τις εύκολες εκλογικές νίκες (D12)	2/7= 28,5%

Ταξινόμηση D2

Πλαίσιο Κρατικής Αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 11/14= 78,5%
Προστασία	-Η Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα αρχίζει και τελειώνει στο 112. Πανδημία; Όλοι μέσα. Πυρκαγιά; Όλοι έξω, εκκενώστε. Πλημμύρα; Όλοι μέσα. Εντάξει, στο τελευταίο αστόχησαν λίγο. (D1) - Έπρεπε να φτάσει η τρίτη μέρα της καταιγίδας Daniel για να δούμε τα πρώτα ελικόπτερα διάσωσης και τις πρώτες λέμβους του στρατού στις πλημμυρισμένες περιοχές της Θεσσαλίας...εκεί δεν υπήρχε κράτος. (D2) - την Πέμπτη το μεσημέρι, εμφανίστηκε το πρώτο ελικόπτερο για να σώσει εγκλωβισμένους. (D3) - Είναι τραγικό να αποτελείς την ηγεσία των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και να εκτίθεται σε συνεχή διασυρμό (Παροπλυμένα ελικόπτερα) (D4) - την ώρα που οι τοπικές κοινωνίες αφημένες στην τύχη τους από την Πολιτεία (D5)	10/14= 91%

	<ul style="list-style-type: none"> - το κράτος και η κυβέρνησή του είναι υπεύθυνα να μας προστατεύσουν... Ο ελληνικός στρατός, ως αναπόσπαστο κομμάτι του κράτους το οποίο είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει τα χειρότερα, πόλεμο και στρατιωτική εισβολή, παρότι έχει τα μέσα να επέμβει, έμεινε για δύο μέρες αμέτοχος (D6) - Να μην υπάρχει με το ξημέρωμα κιόλας ένα ελικόπτερο πάνω από τα σπίτια που σκέπασε το νερό- Δεν είναι εικόνα κανονικής Πολιτείας αυτή (D7) - Η ασφάλεια της χώρας βρίσκεται σε κίνδυνο υπό την ηγεσία ενός ανίκανου αρχηγού (Φλώρος) (D8) - ο ύπατος του στρατεύματος και υπεύθυνος για την ασφάλεια της χώρας από εξωτερικούς κινδύνους Κων. Φλώρος αδυνατεί να προστατεύσει τα όπλα των Ελλήνων... η επικοινωνία των αρμόδιων φορέων (πολιτική προστασία, περιφέρεια, πυροσβεστική, ΕΜΑΚ, στρατός) για τον συντονισμό των επιχειρήσεων απεγκλωβισμού, διάσωσης και περιορισμού των καταστροφών είναι αδύνατη (D13) - απόλυτης αδυναμίας του κρατικού μηχανισμού να κάνει τα αυτονόητα αμέσως μετά (D14) 	
Κριτική	-ανυπαρξία και η παθογένεια του ελληνικού κράτους (D11)	1/11= 9%

Ταξινόμηση D3

Πλαίσιο κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο)
		11/14= 78,5%
Πρόληψη	<p>Πριν αρχίσεις το παραμύθι περί ατομικής ευθύνης, έχεις φροντίσει να υπάρχουν αντιπλημμυρικά έργα, να είναι καθαρά τα φρεάτια (D1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - δεν συμμορφώθηκε σε οδηγία για αντιπλημμυρικά έργα. (D3) - η κυβέρνηση Μητσοτάκη έχει δεχτεί οχλήσεις και νομικές επιπτώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση γιατί δεν υλοποιεί αντιπλημμυρικά έργα. (D6) - έλλειψη οποιουδήποτε σχεδιασμού από το κατ' όνομα επιτελικό κράτος Μητσοτάκη (D9) - ουδείς μπορεί να απαντήσει με σαφήνεια πόσα και ποια έργα σχεδιάστηκαν, ολοκληρώθηκαν ή βρίσκονται υπό κατασκευή στον Θεσσαλικό Κάμπο (D11) 	5/11= 45,4%
Διαφθορά	να μην είναι μπαζωμένα ποτάμια και χείμαρροι επειδή ο κάθε δήμαρχος θέλει ένα πάρκινγκ πάνω στο ρέμα για να μαζέψει ψήφους ή επειδή ο κουμπάρος του μπατζανάκη του ντόπιου κομματάρχη αποφάσισε να χτίσει αυθαίρετο (D1)	1/11= 9%
Κριτική	<ul style="list-style-type: none"> -Θεατής στις καταστροφές ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης κρύβεται πίσω από τα «ακραία φαινόμενα» (D1) - Η κυβέρνηση Μητσοτάκη, από τις πρώτες ώρες της καταστροφής προσπάθησε να «πουλήσει» μέσω των ΜΜΕ μια εικόνα ετοιμότητας και δράσης (D2) - κυβέρνηση άρχισε να αντιστρέφει την πραγματικότητα (D3) - Η για δεύτερη φορά κυβέρνηση Μητσοτάκη συνεχίζει να κινείται με επικοινωνιακούς όρους και με μοναδικό ζητούμενο να αποδώσει τις ευθύνες στο υπερπέραν (D6) - δεν είναι εικόνα κανονικού πρωθυπουργού αυτή του Μητσοτάκη, που μονίμως εξαφανίζεται όταν υπάρχει πρόβλημα και εμφανίζεται κατόπιν καταστροφής, όταν δεν τον παίρνει άλλο να κρύβεται (D7) - Η συμμαχία των ανίκανων που βρίσκονται σε θέσεις ευθύνης με τους ικανούς για όλα που βρίσκονται στην κυβέρνηση αποδεικνύεται ολέθρια για τη χώρα (D11) - Η κυβέρνηση Μητσοτάκη υπερκέρασε όλα τα προηγούμενα στην ίδια κατεύθυνση: η μεγέθυνση της οικονομίας, με όλα τα μέσα, είναι το παν. Η λογική της μεγέθυνσης κυριάρχησε παντού. (D12) - Πώς να φανταστεί ο ποιητής ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης θα κυβερνάει ανεξέλεγκτα ως μονάρχης...η κυβέρνηση να αναδεικνύεται ανεργάτιστη, τραγική και επικίνδυνη, ενώ στην «επικοινωνία» της απόκρυψης, απόσυρσης και μετάθεσης των ευθυνών (D13) - Ωστόσο είναι ένα καιρικό φαινόμενο που είχε προβλεφθεί και δεν αντιμετωπίστηκε στο παραμικρό. Κατά συνέπεια πρωτοφανής είναι μόνο η ανεπάρκεια της κυβέρνησης (D14) 	9/11= 81,8%
Προστασία	<p>Είναι ο πρωθυπουργός που σε δύο μήνες κατάφερε να παραδώσει στις φλόγες και στα λασπόνερα σχεδόν 3.000.000 στρέμματα της χώρας. (D5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αν φταίει η κλιματική αλλαγή, το κράτος και η κυβέρνησή του είναι υπεύθυνα να μας προστατεύσουν (D6) 	2/11= 18,2%

Ταξινόμηση D4

Πλαίσιο Επιπτώσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 9/14= 64,3%
Ανθρώπινες συνέπειες	<p>Την ίδια ώρα που αποκλεισμένοι κάτοικοι σε πλημμυρισμένα χωριά καταγγέλλουν ότι κινδυνεύουν άμεσα, παρακαλάνε για απεγκλωβισμούς ή δεν έχουν πόσιμο νερό (D2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - την ώρα που η καταμέτρηση των νεκρών συνεχίζεται, την ώρα που οι τοπικές κοινωνίες αφημένες στην τύχη τους από την Πολιτεία δίνουν μάχες για να προστατευθούν ανθρώπινες ζωές (D5) - Με τις πλημμύρες ολόκληρα χωριά βρέθηκαν κάτω από το νερό και όσοι βρέθηκαν νεκροί δεν ήταν όλοι από πνιγμό αλλά και από υποθερμία. (D6) - Την ώρα δηλαδή που η χώρα μετρούσε νεκρούς και οι πολίτες πέθαιναν αβοήθητοι (D8) - Απειλείται η ζωή μας σήμερα και κυρίως αύριο. (D10) - Το κόστος των τελευταίων συμβάντων στον Θεσσαλικό Κάμπο είναι τεράστιο. Σε ανθρώπινες ζωές (πόσο εύκολα κατέρρευσε το κυβερνητικό δόγμα των μηδενικών απωλειών) (D12) - η περιφέρειά του αφανίζεται κάτω από εκατομμύρια τόνους νερού, άνθρωποι και ζώα πνίγονται, κάτοικοι αγνοούνται και περιουσίες μιας ζωής εξαφανίζονται σε λίγες ώρες (D13) - Θρηνούμε ανθρώπινες ζωές (D14) 	8/9= 88,9%
Συνέπειες στις υποδομές	<p>Δεν είναι συνηθισμένο φαινόμενο να πλημμυρίζουν στρατιωτικές βάσεις (D4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα ελικόπτερα της βάσης της Αεροπορίας Στρατού στο Στεφανοβίκειο που ήταν επιφορτισμένα με την έρευνα και διάσωση βυθίστηκαν στα λασπόνερα και δεν μπορούσαν να επιχειρήσουν. (D8) - Το κόστος των τελευταίων συμβάντων στον Θεσσαλικό Κάμπο είναι τεράστιο, σε υποδομές (δρόμοι, γέφυρες, σιδηροδρομικό δίκτυο, φράγματα (D12) - τα ελικόπτερα της αεροπορίας στρατού που βούλιαξαν στο ελικοδρόμιο από την καταστροφική πλημμύρα (D13) - ασύλληπτη καταστροφή περιουσιών και υποδομών (D14) 	5/14= 35,7%
Συνέπειες στην παραγωγή	<p>Οι αγρότες που γνωρίζουν καλά τις περιοχές υποστηρίζουν ότι περί τα 1.000.000 στέμματα βυθίστηκαν στα λασπόνερα. Αδιανόητο, ενώ το φαινόμενο είναι ακόμα σε εξέλιξη (D5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι οικονομικές συνέπειες εκτιμάται ότι θα είναι πολυποικίλες για την ελληνική οικονομία όχι μόνο για φέτος αλλά και για τα επόμενα χρόνια (D10) - Το κόστος των τελευταίων συμβάντων στον Θεσσαλικό Κάμπο είναι τεράστιο, σε γεωργικό και κτηνοτροφικό κεφάλαιο, σε επιχειρηματικό κεφάλαιο (D12) 	3/14= 21,4%

Ταξινόμηση D5

Πλαίσιο Λύσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 4/14= 28,5%
Πολιτικής αλλαγής	<ul style="list-style-type: none"> -Χρειάζεται μια πολιτική απελευθέρωσης του λαού (D10) - επιβάλλεται άρδην αλλαγή πλεύσης της χώρας με την εγκατάλειψη του στείου οικονομισμού και της μονόπλευρης οικονομικής μεγέθυνσης. (D12) - η πατρίδα βάλλεται (εκτός από τα φυσικά φαινόμενα) κυρίως από την κυβέρνησή της και οφείλει να αμυνθεί με τη μέθοδο του «δίζιγου πυρ» ή όπως λαϊκότροπα έλεγε ο Κολοκοτρώνης: «Κώλο με κώλο, ωρέ Έλληνες». (D13) - Πρέπει άμεσα να αναθεωρηθεί το ελληνικό σχέδιο με προτεραιότητα στην ένταξη του συνόλου των έργων.... Η κυβέρνηση οφείλει να μελετήσει ένα νέο σχέδιο στήριξης των πληγέντων στο οποίο να υπάρχει πρόβλεψη για σταθερό εισόδημα από την πρώτη μέρα και μέχρι την πλήρη επάνοδο των ανθρώπων στην καθημερινότητά τους. (D14) 	4/4= 100%

Ταξινόμηση D6

ΑΥΓΗ

Πλαίσιο φυσικής καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 3/18= 16,6%
Ένταση φυσικού κινδύνου	- καθένας - καθεμιά κινδυνεύει να καταμετρηθεί ως θλιβερή απώλεια του επόμενου ακραίου φυσικού φαινομένου. (A2) - Αυτό που ξεχωρίζει είναι ότι οι πλημμύρες δεν είναι προβλέψιμες, τόσο από πλευράς χρόνου επέλευσης όσο και από πλευράς έντασης του φαινομένου (A4)	2/3= 66,6%
Εμφάνιση φυσικού κινδύνου	-Αυτό που ξεχωρίζει είναι ότι οι πλημμύρες δεν είναι προβλέψιμες, τόσο από πλευράς χρόνου επέλευσης όσο και από πλευράς έντασης του φαινομένου (A4) - απέναντι σε μια πρωτοφανή και πολύνεκρη καταστροφή- Είναι γεγονός ότι η κυβέρνηση Μητσοτάκη δεν τα έχει πάει καθόλου καλά απέναντι στις φυσικές καταστροφές που αντιμετώπισε (A14)	2/4= 50%
Αδυναμία αποτροπής συνεπειών φυσικού κινδύνου	-	
Κλιματική αλλαγή ως επιδείνωση του φυσικού κινδύνου	-	

Ταξινόμηση A1

Πλαίσιο Ανθρωπογενούς Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 7/18= 38,9%
Κλιματική αλλαγή+ Απουσία μέτρων πρόληψης	Προφανώς δεν αναφέρομαι στα φαινόμενα. Αυτά υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν. Σίγουρα σε διαφορετικό βαθμό σήμερα, λόγω κλιματικής κρίσης.... Αυτό που ζητάει ο κόσμος είναι να μην πεθαίνει τζάμπα και βερεσέ. Όπως φαίνεται υπάρχει τρόπος να συμβεί αυτό, για παράδειγμα, να τηρηθούν οι υποχρεώσεις και να προετοιμαστούν οι περιοχές πριν την επέλαση της κακοκαιρίας. (A5) - Καταστροφές για τις οποίες οι ειδικοί, οι επιστήμονες είχαν προειδοποιήσει. Και θα μπορούσαν να είχαν περιοριστεί. (A8) - Η κλιματική κρίση δεν αντιμετωπίζεται με το 112... Ο Κάμπος, ο Τύρναβος, η Θεσσαλία έμειναν χωρίς αντιπλημμυρικά έργα (A10)	3/7= 42,8%
Φυσικός κίνδυνος+ Απουσία μέτρων πρόληψης	Τι κατέστρεψε, όμως, η άτιμη manía της φύσης; Στη Θεσσαλία για παράδειγμα, όπου παράγεται το 5,5% του ΑΕΠ της χώρας, έχει καταστραφεί λόγω της έλλειψης αντιπλημμυρικών έργων (A9) - Αυτό όμως που δεν ακούσαμε είναι τι θα κάνει η κυβέρνηση για να αποτρέψει ανάλογη καταστροφή στο μέλλον. (A13)	2/7= 28,5%
Κλιματική αλλαγή + Αιτίες της κλιματικής αλλαγής	-Αυτός ο κατακλυσμός, λοιπόν, δεν προήλθε από την εξελικτική πορεία της φύσης. Τον έφεραν εδώ ανθρώπινες επιλογές και παρεμβάσεις. (A3) - Η κλιματική κρίση είναι πράγματι εδώ και απειλεί τον πλανήτη... Μια κρίση που θα γίνει σφοδρότερη όσο κυριαρχεί ένα αδηφάγο οικονομικό σύστημα που μοναδικό γνώμονα έχει το κέρδος, αλλά στην πραγματικότητα παράγει διαρκώς κρίσεις για τους πολίτες. (A8) - Η κλιματική κρίση σκορπίζει τον θάνατο. Να τη σταματήσουμε. #no_more_oil (A17)	3/7= 42,86%

Ταξινόμηση A2

Πλαίσιο κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 16/18= 88,9%
Κριτική	<p>-Ποιο τίμημα θα καταβάλει ακόμα η κοινωνία στην πανδημία αδιαφορίας, ανικανότητας, αλαζονείας και διαφθοράς που προσυπογράφουν κάθε κυβερνητική πράξη και κάθε πρωθυπουργική απραξία (A1)</p> <p>- Αυτή τη φορά ο Μητσοτάκης είχε την εξυπνάδα να μην φορτώσει τις πλημμύρες στην κλιματική αλλαγή. Και κυρίως να μην εμφανιστεί με μούσι (A6)</p> <p>- Με απόλυτο κυνισμό και έλλειψη κάθε ενσυναίσθησης, χαρακτήρισε «αναποδιά» την αδιανόητη καταστροφή που λαμβάνει διαστάσεις εθνικής τραγωδίας (A8)</p> <p>- Γνωρίζει όμως ο ξερόλας πρωθυπουργός (A9)</p> <p>- Εννοείται ότι και ο Μητσοτάκης, που εμπιστεύεται τον Κικίλια, τον Στυλιανίδη, τον Φλώρο, όπως εμπιστεύτηκε και τον Βαρβιτσιώτη και τον Μητράκη, δεν φταίει. (A11)</p> <p>- Μικρό δείγμα των ανθρώπων του καθεστώτος της λάσπης. Και αποχρώσα ένδειξη για το ποιους εμπιστεύεται ο βασιλιάς της λάσπης. Να τους θυμάστε στην επόμενη συμφορά. (Μπέος, Αγοραστός, Φλώρος) (A12)</p> <p>- Δεν ακούσαμε προτάσεις, Η κυβέρνηση έχει πετάξει «λευκή πετσέτα» στη διαχείριση των κρίσεων και προσπαθεί να ξεπεράσει τον κάβο όπως - όπως, με τις αποζημιώσεις - ψίχουλα (A13)</p> <p>- Όχι μόνο ανυπαρξία συντονισμού, σχεδιασμού και πρόληψης, αλλά και στοιχειώδης αδυναμία να εξακριβωθεί ποιος έκανε τι και για ποιον λόγο. Κρυφτούλι επί εβδομάδες, δεν το κάναμε εμείς, το έκανε κάποιος άλλος, πηγαίνετε να τον βρείτε. Και όλα αυτά για μια καταστροφή που είχε ως επίπτωση δεκάδες χαμένες ζωές και ανυπολόγιστη καταστροφή σε περιουσίες. Επιτελικό κράτος! (A14)</p> <p>- Σε μια χώρα που έχει επιβάλει ο «Νικητής». Δεν είναι συνθήκη καταστροφής απλώς. Είναι μια συμφορά. (A16)</p> <p>- Ο Επιτελικός πούλησε απίστευτο παπά για να βγει. Το επιτελικό κράτος παίζει να είναι η μεγαλύτερη πατάτζα των τελευταίων ετών. (A17)</p> <p>- Ναι, ρε παιδιά. Υποδειγματικά δούλεγε το επιτελικό κράτος. (A18)</p>	11/16= 68,7%
Ιδεολογία	<p>- Και ο κρατικός μηχανισμός απόν. Γιατί θεωρείται περιττός. Είναι περιττό για τη δεξιά κυβέρνηση να συντηρεί πυροσβεστικά αεροσκάφη, σούπερ πούμα για διασώσεις, ασθενοφόρα, να πληρώνει πυροσβέστες, γιατρούς και δασκάλους. (A2)</p>	1/16= 6,2%
Προστασία	<p>καθένας - καθεμιά κινδυνεύει να καταμετρηθεί ως θλιβερή απώλεια (A2)</p> <p>- (Για το ξεχαρβάλωμα του κρατικού μηχανισμού. Για την απουσία του στρατού τις πρώτες κρίσιμες ώρες. Για τον αχαδερφισμό απέναντι στις ντρεκτίβες της Κομισιόν. Για το τσούρμιο υπουργών που ασχολείται ο καθένας σε ποιον θα φορτώσει τον μουτζούρη. Και για την απάτη που έγινε πολιτικός λόγος. Ένα κράτος που θα προστατεύει τους πολίτες! Και είναι ακόμα πρωθυπουργός!! Θα τον πιστεύατε ακόμα και αν σας έλεγε την ώρα;- Πρόκειται για απάτη σκαστή και αποδεδειγμένη (A7)</p> <p>- Αντί να επενδύσουν στην «ασφάλεια», «παίζουν» με το φόβο και πλασάρουν ως λύση την εκκένωση (A13)</p> <p>- Οι Αρχές δεν κατάφεραν να προστατεύσουν στρατιωτικές εγκαταστάσεις- κάποια ειδοποίηση στους κατοίκους; Δεν κινητοποιήθηκε κάποιος μηχανισμός να βοηθήσει πριν φτάσουν τα νερά στα 4 μέτρα; Είναι πολιτική προστασία αυτό; Όποιος θέλει σπάει αναχώματα χωρίς σχέδιο και χωρίς να έχει συνεννοηθεί με κανέναν (A14)</p> <p>- Εκεί ποια κυρία Λινού θα απευθύνει τις συμβουλές της στον καταπτοημένο λάο, που προσπαθεί να συμμαζευτεί όπως-όπως και πίνει ό,τι νερό βρεθεί στον δρόμο του; (A15)</p>	5/16= 31,2%
Πρόληψη	<p>Κανείς δεν ζήτησε από τον Μητσοτάκη να σταματήσει τα καιρικά φαινόμενα, κανείς δεν ζήτησε κάτι παράλογο. Αυτό που ζητάει ο κόσμος είναι να μην πεθαίνει τζάμπα και βερεσέ. Όπως φαίνεται υπάρχει τρόπος να συμβεί αυτό, για παράδειγμα, να τηρηθούν οι υποχρεώσεις και να προετοιμαστούν οι περιοχές πριν την επέλαση της κακοκαιρίας (A5)</p> <p>- Αυτός βέβαια φταίει για το χάλι των αντιπλημμυρικών στη Θεσσαλία, ιδιαίτερα μετά τον «Ιανό». Ήξεραν βέβαια ότι έρχονται ραγδαίες βροχοπτώσεις (A7)</p> <p>- Έργα στα λόγια μετά τον «Ιανό» (A8)</p> <p>- έχει καταστραφεί λόγω της έλλειψης αντιπλημμυρικών έργων (A9)</p> <p>- ο πρωθυπουργός πιστοποίησε την επικοινωνιακή του υπεροχή. Ο Κάμπος, ο Τύρναβος, η Θεσσαλία έμειναν χωρίς αντιπλημμυρικά έργα και από τα περίπου 145 εκατ. ευρώ που διατέθηκαν στην περιφέρεια μετά τον «Ιανό», τα μισά και παραπάνω πήγαν σε οδικά έργα στην εταιρεία του πεθερού του Γεραπετρίτη. (A10)</p>	8/16= 50%

	<ul style="list-style-type: none"> - Όχι μόνο ανυπαρξία συντονισμού, σχεδιασμού και πρόληψης (A14) - (Η λίμνη Κάρλα, που ανασυστάθηκε σε έκταση 38.500 στρεμμάτων, θα μπορούσε να δώσει μια δυνατότητα πρόχειρης διευθέτησης των υδάτων της Θεσσαλίας, αλλά και αυτή η λύση δεν προκρίθηκε ούτε πέρασε από το μυαλό των αρμοδίων. (A15) - Στη συνέχεια, μαζί με τον γίγαντα Αγοραστό ξαναπούλησαν επικόπα μετά τον «Δανό» υποσχόμενοι πως θα προχωρήσουν την αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής. Τα αποτελέσματα τα είδαμε. (A17) 	
--	--	--

Ταξινόμηση A3

Πλαίσιο Επιπτώσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 10/18= 55,5%
Ανθρώπινες συνέπειες	<ul style="list-style-type: none"> -Πεθαίνουν άνθρωποι, ζώα, δέντρα, προσδοκίες (A1) - Και ξαφνικά έρχεται η ώρα που αντιλαμβάνεσαι πόσο εύκολα μπορείς να βρεθείς από τη μια κατάσταση στην άλλη. Πόσο εύκολα μπορείς να βρεθείς χωρίς τίποτα, ούτε τα βασικά. Όταν δάση, ζώα, άνθρωποι παραδίδονται αβοήθητοι σε φωτιές και πλημμύρες. Κρανυγές απελπισίας κρεμάστηκαν στις στέγες των σπιτιών στη Θεσσαλία. (A2) - Το χειρότερο όμως είναι πως όταν περάσει και αυτό, εμείς θα συνεχίσουμε να ζούμε στην ανασφάλεια, στην αβεβαιότητα και στον φόβο. (A5) - Και τώρα οι πλημμύρες με άγνωστο ακόμα αριθμό νεκρών και ανυπολόγιστες καταστροφές. Εικόνες ολέθρου. Τραγωδία, απόγνωση, θάνατος (A7) - άνθρωποι παρέμεναν για τρία και τέσσερα 24ωρα εγκλωβισμένοι, δίχως πόσιμο νερό, φαγητό, φάρμακα. Ηλικιωμένοι και μωρά παιδιά...σαφής εικόνα για τον αριθμό των αγνοούμενων δεν υπήρχε και ο αριθμός των νεκρών έφτανε τους 11, με τον φόβο πως μπορεί να αυξηθεί (A8) - Ότι σε κάποιες περιπτώσεις φυγομαχία είναι να μένεις ενώ έχεις χάσει τη μάχη με ανυπολόγιστες συνέπειες και όχι να παραιτείσαι μπροστά στον όλεθρο και στον θάνατο δεν περνάει προφανώς από το μυαλό του. (A11) - Ο Μπέος, ο Αγοραστός, ο Φλώρος. Πρόσωπα ενός δράματος που παίζεται ακόμα και τείνουμε να το συνηθίσουμε. Και να τους συνηθίσουμε, μαζί με τους νεκρούς, τις καταστροφές, τα πνιγμένα ζώα και τις πνιγμένες ζωές. (A12) - Νεκρούς έχουμε. Είναι αδιανόητο, μπροστά στον εξευτελισμό του δικού τους μηχανισμού πολιτικής προστασίας και απέναντι σε μια πρωτοφανή και πολύνεκρη καταστροφή, πρώτη τους προτεραιότητα να είναι να ξεπλύνουν τους δικούς τους. (A14) - δεν έκαναν τίποτα και άφησαν τον κόσμο να πνιγεί (A17) 	9/10= 90%
Συνέπειες στην παραγωγή	<ul style="list-style-type: none"> - 450.000 στρέμματα γης πνίγηκαν στον Θεσσαλικό Κάμπο, ο Πηνειός απείλησε τη Λάρισα (A8) - Κανείς δεν μπορεί να υπολογίσει ακόμα τις καταστροφές που έγιναν στη θεσσαλική γη και κυρίως τις συνέπειες στην οικονομία και στη ζωή τόσο της Περιφέρειας όσο και ευρύτερα στη χώρα (A9) - το κόστος της καταστροφής μπορεί να υπερβαίνει τα 10 δισεκατομμύρια σε βάθος χρόνου. (A17) 	3/10= 30%
Συνέπειες στις υποδομές	<ul style="list-style-type: none"> - το Στεφανοβίκειο να έγινε λίμνη στην οποία έπλεαν τα ελικόπτερα του στρατού, αλλά ο Α/ΓΕΕΘΑ, που δεν είδε κανένα πρόβλημα με τους «κοριούς» στο τηλέφωνό του, δεν βλέπει καμιά ευθύνη και για αυτό το χάλι. (A11) -, το Στεφανοβίκειο γίνεται λίμνη, τα ελικόπτερα βουλιάζουν, πανάκριβα εξαρτήματα και όπλα βυθίζονται και καταστρέφονται, ο στρατός απουσιάζει τις πρώτες κρίσιμες ώρες από τη μάχη της πλημμύρας. (A12) 	2/10= 20%

Ταξινόμηση A4

Πλαίσιο Λύσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο 5/18= 27,7%
Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	<ul style="list-style-type: none"> -Επιβεβλημένο είναι όμως να προσπαθήσουμε να κάνουμε το νερό ξανά στοιχείο ζωής και πολιτισμού, όπως ήταν κάποτε. (A3) -Πρέπει να καταλάβουν όλοι τι έχουμε να αντιμετωπίσουμε για να συνειδητοποιήσουν ότι πρέπει να επιταχύνουμε την ανεξάρτητη από τα ορυκτά καύσιμα. Η ωριοποίηση της κατάστασης και τα ψέματα λειτουργούν στην 	2/5= 40%

	κατεύθυνση του ολέθριου ερησυχασμού. #no_more_lies- Να το ξαναπούμε. Η κλιματική κρίση σκορπίζει τον θάνατο. Να τη σταματήσουμε. #no_more_oil) (A17)	
Υποδομές	- να τηρηθούν οι υποχρεώσεις και να προετοιμαστούν οι περιοχές πριν την επέλαση της κακοκαιρίας. (A5) - Η λίμνη Κάρλα, που ανασυστάθηκε σε έκταση 38.500 στρεμμάτων, θα μπορούσε να δώσει μια δυνατότητα πρόχειρης διευθέτησης των υδάτων της Θεσσαλίας, αλλά και αυτή η λύση δεν προκρίθηκε ούτε πέρασε από το μυαλό των αρμοδίων (A15)	2/5= 40%
Πολιτική αλλαγή	Στη χρονική αυτή συγκυρία, μια σοβαρή, μαχητική, προγραμματική, αριστερή αντιπολίτευση είναι πιο αναγκαία από ποτέ. Γι' αυτό στις εκλογές να πας. Και να ψηφίσεις με λόγο, γνώση και συνείδηση των αγώνων για ένα μοντέλο διακυβέρνησης με γνώμονα το κοινό καλό. (A13)	1/5= 20%

Ταξινόμηση A5

ΕΦΣΥΝ

Πλαίσιο Φυσικής Καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 11/57= 19,3%
Ένταση φυσικού κινδύνου	-τη Δευτέρα έπιασαν οι βροχές του «Ντάνιελ», μια υδάτινη λαίλαπα, να συνεχίσει τις καταστροφές της πύρινης. (E4) - στη Θεσσαλία και άλλες περιοχές της χώρας, οι οποίες έχουν πληγεί από την πρωτοφανή κακοκαιρία (E10) - Η αλήθεια είναι ότι δύσκολα αντιμετωπίζονται οι εκατοντάδες τόνοι νερού ανά στρέμμα με φρεάτια – ακόμη κι όταν τα τελευταία είναι καθαρισμένα. (E13) - οργή των πολιτών που επλήγησαν από τη θεομηνία. - συμφορά (E25) - σε όλες τις μεγάλες καιρικές και φυσικές προκλήσεις (E31) - Οι συνέπειες των φυσικών καταστροφών αυτού (και των προηγούμενων) του καλοκαιριού είναι μπροστά μας, δεν τις έχουμε δει ακόμη. (E50) - Δεκαπέντε ημέρες μετά τις καταστροφικές πλημμύρες (E57)	7/11= 63,6%
Εμφάνιση φυσικού κινδύνου	Πρωτοφανή καιρικά φαινόμενα (E6) - Πώς θα μπορούσε ένα ποτάμι να νίξει ένα χωριό ολόκληρο; Χωρίς να προλάβει κανείς να φύγει; Να όμως που βλέπουμε τον Παλαμά ή την Πηνειάδα, εκατόν πενήντα χρόνια μετά, να βυθίζονται στο νερό (E16)	2/11= 18,2%
Αδυναμία αποτροπής συνεπειών φυσικού κινδύνου	-Αυτή είναι η νέα πραγματικότητα, την οποία μια οργανωμένη κοινωνία δεν μπορεί πλέον να αποφύγει. (E3) - Ωστόσο, το γεγονός ότι επρόκειτο για ποτάμια πλημμύρας και όχι για αιφνίδια πλημμύρα (π.χ. Μάνδρα), σε συνδυασμό με τους χάρτες πλημμυρισμού, έδινε κάποιο χρόνο για τη διαχείριση της κρίσης. Η πλήρης αποφυγή σημαντικών ζημιών σε ένα τόσο σπάνιο γεγονός είναι αδύνατη, ωστόσο είναι (και ήταν) δυνατός ο μετριασμός των επιπτώσεων. (E51)	2/11= 18,2%
Κλιματική αλλαγή ως επιδείνωση του φυσικού κινδύνου	-για να αντιμετωπίσει τις καταστροφικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (E3)	1/11= 9%

Ταξινόμηση E1

Πλαίσιο Ανθρωπογενούς καταστροφής	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 25/57= 43,8%
Κλιματική αλλαγή+ Απουσία μέτρων πρόληψης	Για όλα φταίει η κλιματική αλλαγή. Μην τα φορτώνουμε όλα στα βρώμικα φρεάτια, στα μαζωμένα ρέματα, στις παρεμβάσεις των εργολάβων στο περιβάλλον. (E5) - Αναφορικά με τις πλημμύρες τα ανεπαρκή αντιπλημμυρικά έργα, η στρεβλή δόμηση των πόλεων σε βάθος δεκαετιών (μαζώωμα ρεμάτων, κοκ), οι ολέθριες παρεμβάσεις στις κοίτες ποταμών, κοκ. (E8) - Τα αποτελέσματα της κλιματικής κρίσης δυστυχώς γίνονται πλέον όλο και πιο ορατά.. βασικός πυλώνας για την αύξηση της προσαρμοστικότητας στην κλιματική	5/25= 20%

	<p>κρίση είναι η εκπαίδευση και η ενίσχυση της ικανότητα του κοινού στο να κατανοεί επαρκώς τα ρίσκα που αντιμετωπίζει ώστε να μπορεί να λαμβάνει δράση για να τα μειώνει. (E24)</p> <p>- Η «κλιματική αλλαγή» και ως προς τα φαινόμενα που σχετίζονται με αυτήν, δεν μπορεί να αποτελεί «άλλοθι» ούτε νοείται ως τέτοιο.... Εξάλειψη των ελλείψεων, πλήρωση των κενών, συντονισμός και βελτιστοποίηση στην αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων, κεντρικός και περιφερειακός προγραμματισμός, αναπροσαρμογή σχεδίων αντίδρασης, θωράκιση και ανασχεδιασμός υποδομών απαιτούνται. (E40)</p> <p>- Για πολλοστή φορά τα τελευταία χρόνια ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επικαλέστηκε την κλιματική κρίση ως «ανώτερη δύναμη»... Ολλανδία είναι σε αρνητικό υψόμετρο –κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας– αλλά εξακολουθεί να υπάρχει, ζωντανή απόδειξη ότι τα αντιπλημμυρικά έργα μπορούν να παράσχουν αποτελεσματική προστασία σε εκτεταμένη κλίμακα. (E46)</p>	
<p>Φυσικός κίνδυνος+ Απουσία μέτρων πρόληψης</p>	<p>-το πλάτος εκβολών του Κρασιδώνα, 40 μέτρα σήμερα, το 1945 ήταν 240! Ενώ, «έργα καναλοποίησης και ευθυγράμμισης» (η «αναμόρφωση» που έλεγα...) γίνονται από τη δεκαετία του '50! Συμπληρώνω ότι τα παρόχθια διαμερίσματα είναι τα ακριβότερα στον Βόλο! (E7)</p> <p>- - εννιάχρονη θητεία του Μπέου ακολούθησε πιστά το μοτίβο (μη) διακυβέρνησης του νεοφιλελεύθερου πλιάτσικου, αυτό που έχει δοξάσει ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Κανένας σχεδιασμός για υποδομές και προστασία, καμία πρόνοια και πρόληψη, χρηματοδότηση μόνο σε ό,τι γυαλίζει ή καταλήγει σε οικείες τσέπες. (E9)</p> <p>- Έχουν βάλει το χέρι τους για να συμβεί, με τις πράξεις, αλλά κυρίως με τις παραλείψεις τους, ΟΛΟΙ όσοι διαχρονικά αποφάσιζαν και αποφασίζουν χωρίς εμάς και με μοναδικό στόχο εντέλει –τολμώ να πω– οι συντριπτικά περισσότεροι, την αύξηση της προσωπικής τους περιουσίας. (E17)</p> <p>- έχουμε κληθεί να αντιμετωπίσουμε πολυάριθμα εθνικά συλλογικά τραύματα τα οποία συνδέονται με την αποσύνθεση του κρατικού μηχανισμού (Απουσία αντιπλημμυρικών) (E19)</p> <p>- Δεν έχει μόνο η σελήνη την αθέατη πλευρά της. Έχει και η Θεσσαλία (Δυτική και Ανατολική) με την έννοια της κατασπατάλησης πόρων και της ολιγωρίας και αναποτελεσματικότητας που επέδειξαν οι κυβερνητικοί και αυτοδιοικητικοί παράγοντες (ανήκουν όλοι στη Ν.Δ.) απέναντι στα ακραία καιρικά φαινόμενα που κατέστρεψαν τον Θεσσαλικό Κάμπο τώρα και πριν από 3 χρόνια. (E20)</p> <p>- Κι εκεί τα πράγματα ξαναγίνανε μετά το «Ιανό» όπως ήταν πριν και τώρα βλέπουμε τα αποτελέσματα της... διαρκούς επανάληψης του αυτού μοντέλου με τους αυτούς (να το υποθέσω ή να το βεβαιώσω και για τα επόμενα αντιπλημμυρικά;..) εργολάβους! (E30)</p> <p>- Πρωτοφανείς τώρα και οι ποσότητες του νερού που έπεσαν στη Θεσσαλία... Δεν είναι πρωτοφανές να χρεώνει η κυβέρνηση στην περιφέρεια και η περιφέρεια στην κυβέρνηση (στην ίδια πολιτική οικογένεια είναι) την απουσία σοβαρών αντιπλημμυρικών έργων; (E31)</p> <p>- Ο μοναδικός τρόπος για να αποτραπούν ή για να περιοριστούν οι επώδυνες επιπτώσεις των κάθε λογής καταστροφών είναι το πολιτικό σύστημα να συνειδητοποιήσει τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η κοινωνία και να αναπτύξει έναν ισχυρό θεσμικό μηχανισμό για τη διαχείρισή τους. (E35)</p> <p>- Κυβέρνηση και τοπικοί παράγοντες διαβεβαίωναν ότι η Θεσσαλία θα θωρακιστεί και νέα παρόμοια καταστροφή δεν θα υπάρξει.- Τρία χρόνια μετά, η βιβλική καταστροφή στην ίδια περιοχή αποδεικνύει ότι οι υποσχέσεις έμειναν στα λόγια- Γιατί δεν ολοκληρώθηκαν συγκεκριμένα αντιπλημμυρικά έργα (E41)</p> <p>- Αντί να συγκροτήσει ένα εθνικό σχέδιο θωράκισης των πληγείσων περιοχών και πρόληψης για τα επόμενα φυσικά φαινόμενα, (E42)</p> <p>- Είχαν ζεστό χρήμα και το μοίρασαν σε εταιρείες για αντιπλημμυρικά έργα. Αυτό δεν έπρεπε να κάνουν; Ναι, αλλά είναι τυχαίο ότι προτίμησαν μία εταιρεία; Μερικά έργα δεν έχουν παραδοθεί ακόμη. Μερικά δεν έχουν ξεκινήσει. Κάτι βρομάει εδώ. (E43)</p> <p>- Δυστυχώς οι προσπάθειες αντιμετώπισης της κρίσης (μετριασμός και προσαρμογή) ξεκίνησαν αργά και σίγουρα δεν επαρκούν ώστε να είμαστε σίγουροι ότι αντίστοιχα φαινόμενα -όχι τα φυσικά, αυτά είναι σχεδόν δεδομένο ότι θα συμβούν, αλλά οι καταστροφικές συνέπειες για την κοινωνία που αυτά φέρνουν- σαν του Εβρου και της Θεσσαλίας δεν θα επαναληφθούν. (E49)</p> <p>- Η βασική ευθύνη της εθνικής τραγωδίας του κάμπου βαρύνει σύσσωμη την κυβέρνηση - και δευτερευόντως τους τοπικούς άρχοντες, πολιτικούς της φίλους εξάλλου. Αφορά δε και τις δύο κλίμακες μεγέθους αστοχίας. Στη μεγάλη κλίμακα, της ασφάλειας και της οχύρωσης μιας ευάλωτης περιοχής, ήταν ενήμεροι και προειδοποιημένοι ότι φαινόμενα αντίστοιχης δριμύτητας («Ιανός», «Ντάνιελ») θα έρχονται συχνότερα και θα είναι η νέα κανονικότητα. (E55)</p>	<p>13/25= 52%</p>
<p>Κλιματική αλλαγή + Αιτίες της κλιματικής αλλαγής</p>	<p>Η ευθύνη των καπιταλιστικών κυβερνήσεων και των πολυεθνικών για την κλιματική αλλαγή είναι καλά τεκμηριωμένη. (E8)</p> <p>- Η Γ η εκέμπει SOS και οι πλημμύρες στη Θεσσαλία είναι ένα ακόμα σημάδι που ανάγεται στην απορρύθμιση του κλίματος εξαιτίας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (E12)</p>	<p>8/25= 32%</p>

	<p>- Η αλήθεια βρίσκεται στην αιτιακή αντιστροφή, όπου το «ολέθριο» εκμεταλλευτικό κοινωνικοπαραγωγικό μοντέλο είναι η συνεχιζόμενη αιτία για έναν πιθανόν νεκρό πλανήτη (E21)</p> <p>- Οι ανεπάρκειες της πρόληψης όσο και της καταστολής είναι γνωστές, διατυπώνονται σε ικανές αφορμές της κοινής, σιωπηρής καθημερινότητας..κλιματική εκτροπή (E22)</p> <p>- μια στάση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον που δεν ήταν ληστρική αλλά διεπόταν από θεσμικές πρακτικές- ήταν μια «οικολογική» πρακτική με σημερινούς όρους, η οποία ωστόσο μας δείχνει πώς η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον διαμεσολαβείται από την κοινωνία (E34)</p> <p>- Οι αλληπάληλες καταστροφές δεν είναι τυχαία φαινόμενα. Είναι απότοκα συγκεκριμένων πολιτικών (E44)</p> <p>- Η κλιματική κρίση υφίσταται... Η μόνη απάντηση της υγιούς κοινωνίας είναι να στηρίζει τους ανθρώπους που πρέπει και οι οποίοι είναι σε θέση να εφαρμόσουν απτές λύσεις προς ΔΥΟ κατευθύνσεις: η πρώτη είναι η απαλλαγή από τα ορυκτά καύσιμα (όσοι κερδίζουν από αυτά, καλό είναι να αναζητήσουν έγκαιρα αλλού πηγές πλουτισμού...) και ταυτόχρονα προς την αντιμετώπιση-περιορισμό των συνεπειών των φαινομένων που δεν μπορούν πια με τίποτα να αποφευχθούν... (E47)</p> <p>- Μήπως κατά συνέπεια οι «φυσικές καταστροφές» δεν είναι τόσο φυσικές, αλλά αποτέλεσμα της ληστρικής σχέσης των ανθρώπινων ιστορικά προσδιορισμένων κοινωνικο-πολιτικών συστημάτων; (E56)</p>	
--	--	--

Ταξινομήση E2

Πλαίσιο κυβερνητικής αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 41/57= 72%
Κριτική	<p>επίρριψη της ευθύνης γι' άλλη μία φορά από τα πάνω προς τα κάτω, μια αγαπημένη συνήθεια της εξουσίας, δημοτικής ή ανώτερης, τα τελευταία χρόνια. Το έχουμε δει και με τον πρωθυπουργό άλλωστε, όπου σε όλες τις «στραβές» βάζει μπροστά την προσωπική ευθύνη. (E2)</p> <p>- Δεν φταίω εγώ που η ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΑΕ ευνοεί φυσικά το κεφάλαιο (E5)</p> <p>- φιάσκο του επιτελικού κράτους Μητσοτάκη (E9)</p> <p>- πολύ πιο ακραία είναι η ανικανότητα της κυβέρνησης και όλων των αρμών της εξουσίας και του κρατικού μηχανισμού, που ελέγχει με (επίσης πρωτοφανή) πολιτική υπεροπλία η Ν.Δ. του Κυριάκου Μητσοτάκη, ακόμη και να καταγράψει την έκταση της καταστροφής.- η κυβέρνηση της λάσπης, είναι διαπιστωμένα ανίκανη και ακατάλληλη γι' αυτόν τον ανασχεδιασμό. (E10)</p> <p>- επιτελική μπαγκέτα του Μαξίμου παραδόθηκε στο χάος.-δίπλα στην αυτονόητη καταγγελία της κυβερνητικής ανικανότητας και αναλγησίας.- Διανύουμε το πέμπτο έτος διακυβέρνησης Μητσοτάκη, που σε κάθε κρίση κραδαίνει τη σημαία της «ατομικής ευθύνης» (E11)</p> <p>- ανύπαρκτου επιτελικού σχήματος που κυβερνά τούτη τη χώρα- Κράτος της δεξιάς (E25)</p> <p>- Οι ευθύνες έχουν ονοματεπώνυμο: Κυριάκος Μητσοτάκης (E26)</p> <p>- Αυτό το συνονθύλευμα που μας κυβερνά, πέντε χρόνια τώρα, καταστρέφει τη χώρα. Σε όλα τα επίπεδα. Οι άριστοι αποδεικνύονται εντελώς ανίκανοι. (E27)</p> <p>- Οι σύγχρονοι Ξέρξες (διοικούντες και επικοινωνιολογούντες) δανείζονται μόνο την αλαζονεία του. -η ύβρις γίνεται χείμαρρος για τους αλαζόνες. (E28)</p> <p>- Κόντρα στο αδιέξοδο στέκεται η αγέρωχη ποιητική ανεμελιά του πρωθυπουργού, η παιδική του φύση που βαφτίζει τα δράματα «αναποδιά» (E29)</p> <p>- το επιτελικό κράτος απέτυχε παταγωδώς., Κι αυτό όχι γιατί επιδίδεται σε «θυσίες» προκειμένου να διασώσει το δικό του προφίλ. Αλλά επειδή κανονικοποιεί τη φρίκη και νομιμοποιεί την εγκληματική ανικανότητα (E31)</p> <p>- Ιστορικά όλες οι καταστροφές καταλήγουν στο ίδιο σημείο: στο κράτος και στο πολιτικό σύστημα το οποίο -πολλές φορές- τις προκαλεί και πάντα τις διαχειρίζεται. (E35)</p> <p>- Η κυβέρνηση διαφημίζει ότι εξασφάλισε ευρωπαϊκούς πόρους 2,2 δισ., Εξαπάτηση/ κυβερνητικό θίασος/ σόου (E36)</p> <p>- από την πρόληψη μέχρι την καταστολή, ξεβράζεται μόνη της στη θάλασσα. (E44)</p> <p>- Στρατηγική συμψηφισμού- Κανονικοποίηση της καταστροφής (Μητσοτάκης) (E45)</p>	17/41= 41,4%

	<ul style="list-style-type: none"> - Κυριάκος Μητσοτάκης επικαλέστηκε την κλιματική κρίση ως «ανώτερη δύναμη» που, όταν ξεσπάσει η «οργή» της, είναι «ανθρωπίνως αδύνατο» να υπάρξει σοβαρή «αντίσταση» (E46) - Αντιεπισημονική κυβέρνηση- Η άλλη μεγάλη λαθροχειρία εκμεταλλεύεται ρητορικά τη δριμύτητα του «Ντάνιελ» για να αποδείξει ότι και έργα να είχαμε κάνει, θα είχαν αστοχήσει (E55) 	
Προστασία	<ul style="list-style-type: none"> Υπόσχονται αναδιάρθρωση των υπηρεσιών Πολιτικής Προστασίας, που υποτίθεται ότι είχαν αναδιρθώσει- Στήνουν εκ των υστέρων επιχειρησιακό κέντρο στις πληγείσες περιοχές- Κινητοποιούν τον στρατό με εγκληματική καθυστέρηση (E6) - Το βεβαιώνουν οι χιλιάδες άνθρωποι που βρέθηκαν εντελώς μόνοι, ανήμποροι, απροστάτευτοι, συρλιάζοντας για βοήθεια (E10) - Όταν τα τελευταία χρόνια κάνεις κεντρική επιλογή την ασφάλεια και, μέσω της ασφάλειας, αφήνεις απροστάτευτους τους πάντες, εκτός από το κομματικό σου ταμείο, παραβιάζεις ανοιχτές θύρες. (E13) - Η επικοινωνιακή διαχείριση. Συνεπώς αν βγει και δώσει οδηγίες στιβαρά, είναι και σαν να έχουν εφαρμοστεί άμεσα σ' αυτό το παράλληλο σύμπαν της ψηφιακής «πραγματικότητας». Κι ύστερα μπορεί να κοιμάται ήσυχος. (Αγαπηδάκη) (E37) - Αφ' ενός, προκύπτει η πίεση από την ανάδειξη της ανικανότητάς τους να διαχειριστούν με αποτελεσματικότητα, αλλά κυρίως με στοιχειώδη, ανθρώπινη ευαισθησία και συναίσθηση τα προκύπτοντα ζητήματα (Κυβέρνηση) (E39) - κανένα μέτρο μετριασμού επιπτώσεων κλιματικής αλλαγής (E49) - Υπήρξε έγκαιρη και αποτελεσματική εκκένωση του Παλαμά και των κτηνοτροφικών μονάδων ή υπήρξε άμεση εμπλοκή του στρατού (E51) - Απροστάτευτοι απέναντι στον κίνδυνο διάδοσης μολυσματικών ασθενειών βρίσκονται οι κάτοικοι της Θεσσαλίας (Κυβέρνηση). (E53) - Την απουσία ενός σχεδίου έγκαιρης προειδοποίησης που θα είχε προετοιμάσει τον μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας ώρες πριν από την εκδήλωση του φαινομένου (E55) 	9/41= 22%
Ιδεολογία	<ul style="list-style-type: none"> Η ευθύνη των καπιταλιστικών κυβερνήσεων και των πολυεθνικών για την κλιματική αλλαγή είναι καλά τεκμηριωμένη.. Οι κυβερνήσεις κώφευαν, περιοριζόμενες σε ευχολόγια και αρνούμενες πεισματικά να δεσμευτούν σε μέτρα για περιορισμό των εκπομπών CO2.. Μια παρατέρα δυσχέρεια αποτελούν οι ατομικιστικές νοοτροπίες που καλλιέργησε στον κόσμο η νεοφιλελεύθερη ηγεμονία των τελευταίων δεκαετιών. (E8) - Νεοφιλελεύθερο πλιάτσικο (E9) - ταν οι επιλογές είναι συγκεκριμένες και στοχευμένες σε ικανοποιήσεις φίλιων συμφερόντων ή σε δεξαμενές ψήφων, με στρέβλωση της πραγματικότητας, με επικοινωνία, αυτοθαυμασμό, κομπασμό και, τέλος, με επιδόματα, τότε η εικόνα της χώρας είναι αυτή που βλέπουμε και η απόγνωση είναι αυτό που βιώνουν οι πολίτες. (E13) - αυτοί που ψάχνουν να εκμεταλλευτούν την καταστροφή, βλέποντάς την ως ευκαιρία (E14) - Κανέναν από τους κυβερνώντες δεν ενδιαφέρουν. Αυτοί κοιτούν μόνο δείκτες, μελετούν αριθμούς, νοιάζονται να αυξήσουν τους φόρους, να ανέβουν στην επενδυτική βαθμίδα. Τα κέρδη πάνω από τους ανθρώπους. (E15) - Η αλήθεια βρίσκεται στην αιτιακή αντιστροφή, όπου το «ολέθριο» εκμεταλλευτικό κοινωνικοπαραγωγικό μοντέλο είναι η συνεχιζόμενη αιτία για έναν πιθανόν νεκρό πλανήτη (E21) - Κι εκεί τα πράγματα ξαναγίνανε μετά το «Δανό» όπως ήταν πριν και τώρα βλέπουμε τα αποτελέσματα της... διαρκούς επανάληψης του αυτού μοντέλου με τους αυτούς (να το υποθέσω ή να το βεβαιώσω και για τα επόμενα αντιπλημμυρικά...) εργολάβους! (E30) - Στην κοινωνία της νεωτερικότητας η κατάσταση είναι διαφορετική. Τα κοινά όλο και περισσότερο γίνονται λιγότερο κοινά. Και αυτό δεν είναι παρά συνέπεια των νέων ηθών που προτάσσουν το ατομικό του συλλογικού, το ιδιωτικό του δημοσίου. (E34) - Μετά το ξεγύμνωμα του «επιτελικού κράτους» τόσο στις πυρκαγιές όσο και στις πλημμύρες, η κυβέρνηση Μητσοτάκη αντιμετωπίζει και αυτήν την κρίση ως ευκαιρία για να ξεδιπλώσει τη γνωστή νεοφιλελεύθερη ατζέντα. (E42) - Οι αλληπάλληλες καταστροφές δεν είναι τυχαία φαινόμενα. Είναι απότοκα συγκεκριμένων πολιτικών. (E44) - Ο νεοφιλελευθερισμός, αποσυνδέοντας το ατομικό από το κοινωνικό και το προσωπικό από το συλλογικό, δημιουργεί έναν νέο ανθρωπότυπο, βασικά χαρακτηριστικά του οποίου είναι η αδιαφορία και η ανευθυνότητα. Αδιαφορία για το κοινωνικό γίνεσθαι και ανευθυνότητα για τις προσωπικές μας επιλογές. (E45) - δύο μέτρα δύο σταθμά/ ιδεολογία πολιτικές (εξορύξεις) (E49) 	12/41= 29,3%
Πρόληψη	<ul style="list-style-type: none"> - Η κυβέρνηση δεν έκανε τις κατάλληλες προετοιμασίες -ή όσες έγιναν ήταν υποτυπώδεις- για να αντιμετωπίσει τις καταστροφικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (E3) 	12/41= 29,3%

	<p>- Τρία χρόνια δεν έγινε τίποτε.- Κανένας σχεδιασμός για υποδομές και προστασία, καμία πρόνοια και πρόληψη, χρηματοδότηση μόνο σε ό,τι γυαλίζει ή καταλήγει σε οικείες τσέπες (E9)</p> <p>- Εγκαταλείφθηκε, αν ποτέ υπήρξε, η μοναδική λύση που κατά τη γνώμη μου (ως φυσικού) μπορεί να υπάρξει, ως αναπτυξιακή προοπτική και ταυτόχρονα και ως αντιπλημμυρική προστασία για τους κατοίκους της, που δεν είναι τίποτα άλλο παρά η κατασκευή πολλών μικρών φραγμάτων στα ορεινά και ημιορεινά φαράγγια της (E17)</p> <p>- ολιγωρίας και αναποτελεσματικότητας που επέδειξαν οι κυβερνητικοί και αυτοδιοικητικοί παράγοντες- Πού είναι τα έργα στα ποτάμια (E20)</p> <p>-Βολεύει την κυβέρνηση.. απουσία αντιπλημμυρικών- Απουσία κατάλληλης ενημέρωσης και εκπαίδευσης (E24)</p> <p>- Δεν είναι πρωτοφανές να χρεώνει η κυβέρνηση στην περιφέρεια και η περιφέρεια στην κυβέρνηση (στην ίδια πολιτική οικογένεια είναι) την απουσία σοβαρών αντιπλημμυρικών έργων; (E32)</p> <p>- (Κυβερνούντες) Υποκείμενα των τελευταίων πρόσωπα έχοντα ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να ενεργήσουν προς αποτροπή του εγκληματικού αποτελέσματος και, παρά ταύτα, αδρανούντα.- Εξάλειψη των ελλείψεων, πλήρωση των κενών, συντονισμός και βελτιστοποίηση στην αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων, κεντρικός και περιφερειακός προγραμματισμός, αναπροσαρμογή σχεδίων αντίδρασης, θωράκιση και ανασχεδιασμός υποδομών απαιτούνται. (E40)</p> <p>- Κυβέρνηση και τοπικοί παράγοντες διαβεβαίωσαν ότι η Θεσσαλία θα θωρακιστεί και νέα παρόμοια καταστροφή δεν θα υπάρξει.- Τρία χρόνια μετά, η βιβλική καταστροφή στην ίδια περιοχή αποδεικνύει ότι οι υποσχέσεις έμειναν στα λόγια (E41)</p> <p>- Κανένα μέτρο πρόληψης από τις επιπτώσεις (E49)</p> <p>- Πότε οι αρμόδιοι θα αναλάβουν την ευθύνη για όσα δεν έκαναν; Για τα έργα που πληρώθηκαν και δεν κατασκευάστηκαν. Για τα ψέματα που είπαν πριν του πάρουν την ψήφο και μετά τον ξέχασαν. (E50)</p> <p>- Είχαν λάβει αυτοί που παίρνουν τις αποφάσεις υπόψη την ύπαρξη πλημμυρικών χαρτών με μεγάλη περίοδο επαναφοράς;- διάτρητη αντιπλημμυρική προστασία (E51)</p> <p>- Την απουσία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αντιπλημμυρικής θωράκισης και προστασίας, (E55)</p>	
Διαφθορά	<p>- Έχουν βάλει το χέρι τους για να συμβεί, με τις πράξεις, αλλά κυρίως με τις παραλείψεις τους, ΟΛΟΙ όσοι διαχρονικά αποφάσιζαν και αποφασίζουν χωρίς εμάς και με μοναδικό στόχο εντέλει –τολμώ να πω– οι συντριπτικά περισσότεροι, την αύξηση της προσωπικής τους περιουσίας (E17)</p> <p>- Στην Ελλάδα πρέπει κάποιος να έχει «πρόσβαση» στον υπουργό ή στο «σύστημα» για να εγκριθούν ως ρουσφέτι τα προαναφερόμενα...- ιδιοτελούς ρόλου του κράτους που υπερασπίζεται και εφαρμόζει η Ν.Δ. (E18)</p> <p>- κατασπατάλησης πόρων (E20)</p> <p>- Είχαν ζεστό χρήμα και το μοίρασαν σε εταιρείες για αντιπλημμυρικά έργα. Αυτό δεν έπρεπε να κάνουν; Ναι, αλλά είναι τυχαίο ότι προτίμησαν μία εταιρεία; Μερικά έργα δεν έχουν παραδοθεί ακόμη. Μερικά δεν έχουν ξεκινήσει. Κάτι βρομάει εδώ. (E43)</p>	4/41= 9,7%

Ταξινόμηση E3

Πλαίσιο Κρατικής Αναποτελεσματικότητας	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 16/57= 28%
Προστασία	-Άκουγα τη Δευτέρα από το ραδιόφωνο τα έκτακτα δελτία του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.. Αυτό δεν είναι προστασία (E1)	12/16= 75%

	<ul style="list-style-type: none"> - Οι μαρτυρίες από τη Μαγνησία χθες υποδηλώνουν ότι τόσο ο δήμος, η περιφέρεια όσο και το επιτελικό κράτος απέτυχαν για ακόμη μία φορά, όχι να αποφύγουν τα χειρότερα από τη σφοδρή κακοκαιρία, αλλά έστω να βοηθήσουν υποτυπωδώς κόσμο που εγκλωβίστηκε και ζητούσε απεγνωσμένα κάποια αρωγή από το κράτος. (E2) - Ήταν αναμενόμενο, αφού όλοι ξέρανε. Τι κάνανε, αν και ξέρανε; Ό,τι κάνουν συνήθως σε αυτές τις περιπτώσεις: την νήσσα, κοινώς την πάπια...Πολιτική Προστασία.. (E4) -κρατικός μηχανισμός απροετοίμαστος και ανεπαρκής, με πολλούς ανθρώπους να παραμένουν ακόμη στις στέγες σπιτιών τελείως αβοήθητοι και την απόγνωση του κόσμου να ξεχειλίζει (E8) - Οι φωνές απόγνωσης και οργής από τα πλημμυρισμένα χωριά της Θεσσαλίας και τους εγκλωβισμένους σε ψηλούς ορόφους ή στέγες εδώ και δυο 24ωρα, χωρίς νερό, τρόφιμα και προοπτική άμεσου απεγκλωβισμού είναι η τραγική απόδειξη της διάλυσης του κρατικού μηχανισμού. (E11) - Όταν ηλικιωμένοι, έγκυες, άρρωστοι και μωρά έχουν αφεθεί στην τύχη τους; Όταν βλέπεις το «επιτελικό» κράτος των «αρίστων» ανύπαρκτο για μία ακόμα φορά, ανίκανο να προστατεύσει τους πολίτες του (E14) - (Δυστυχώς, για ακόμα μία φορά, την περάσαμε μόνοι μας. Ο κρατικός μηχανισμός σφύριζε αδιάφορα (E19) - Δεν είναι πρωτοφανής η ανικανότητα του κρατικού μηχανισμού να ανταποκριθεί στοιχειωδώς στις προκλήσεις;- Δεν είναι πρωτοφανής και εγκληματική η καθυστέρηση σ' ό,τι αφορά την εμπλοκή του στρατού (E32) - Ούτε στην «καταστολή» των φαινομένων την ώρα που πρέπει παίρνουμε καλό βαθμό. (E47) - Πού είναι το κράτος; Γιατί άργησε τόσο ο στρατός; Γιατί αφέθηκαν αβοήθητοι οι άνθρωποι (E52) - ο ένας ήταν εκεί για τον άλλον όταν δεν υπήρχε βοήθεια από το κράτος ή από πουθενά (E54) - Χωρίς υποστήριξη και ενημέρωση αγωνίζονται κυριολεκτικά μόνοι τους για να βρουν μια διέξοδο- χιλιάδες πολίτες σε ολόκληρη τη Θεσσαλία εξακολουθούν να παλεύουν μόνοι τους για την υγεία τους, τα σπίτια, τα ζώα, τις περιουσίες, τις πόλεις τους (E57) 	
Πρόληψη	<ul style="list-style-type: none"> - Αδιάφορα για τη θωράκιση των πιο ευάλωτων περιοχών, αδιάφορα για τα αναγκαία μέτρα πρόληψης σε υποδομές, προσωπικό και σχεδιασμό, αδιάφορα για τις επισημάνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον αυξημένο κίνδυνο στις πληγείσες περιοχές (E19) - Κράτους, πολιτών, ε, λοιπόν, ας το αναγνωρίσουμε πως κυριαρχεί ασυδοσία αυθαίρετων αρχών- Υπάρχουν ελλείψεις προληπτικών μέσων, στελέχωσης αρμόδιων φορέων, ουσιαδείς είναι οι ίδιες παρατηρήσεις. (E22) - υστερούμε στην πρόληψη (E47) 	3/16= 18,7%
Διαφθορά	<ul style="list-style-type: none"> Η αδιαφάνεια στις αναθέσεις του Δημοσίου- πελατειακό κρατικό μηχανισμό, μαθημένο στις λογικές της αρπαχτής (E8) - Η πλημμύρα έβγαλε στην επιφάνεια την κακοδαιμονία της διαπλεκόμενης, εργολαβικής και πελατειακής βαθιάς Ελλάδας (E55) 	2/16= 12,5%
Κριτική	<ul style="list-style-type: none"> βλέπουν την εικόνα διάλυσης του κράτους και κάπως διαφοροποιούνται (E9) - οι κρατικές ευθύνες και παραλείψεις είναι απεριόριστες (E12) 	2/16= 12,5%

Ταξινόμηση E4

Πλαίσιο Επιπτώσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 26/57= 45,6%
-----------------------	-------------------	-------------------------

<p>Συνέπειες στις υποδομές</p>	<p>-Στο χωριό, αμφιθεατρικό σε μεγάλο μέρος, οι ζημιές είναι πολλές, αλλά, ευτυχώς, όχι ανεπανόρθωτες. (E4)</p> <p>-Το αποτέλεσμα είναι αυτό που βλέπουμε: ολόκληρα χωριά και κωμοπόλεις θαμμένα κάτω από τα νερά: ανυπολόγιστες ζημιές στην ύπαιθρο και τις πόλεις (E8)</p> <p>-περιουσίες και κόπους μιας ζωής που θάφτηκαν κάτω από τη λάσπη. (E10)</p> <p>-Πόλεις και κοινότητες χωρίς νερό και ρεύμα. Δίχως υποδομές. Ακίνητοποιημένα τρένα. Κλειστές εθνικές αρτηρίες. Υπερχυλισμένα ποτάμια. Καταστροφές περιουσιών και επιχειρήσεων (E13)</p> <p>-περιουσίες να ρημάζονται, κόποι ολόκληρης ζωής να χάνονται μέσα σε μια νύχτα, τον τόπο σου, το μέρος που γεννήθηκες και μεγάλωσες από μικρό παιδί, να καταστρέφεται ολοσχερώς (E14)</p> <p>-Αυτή η υπέροχη βιβλιοθήκη πλέον δεν υπάρχει (E15)</p> <p>-Δεν είναι ότι βάλτωσε ο μέγας κάμπος, ο Θεσσαλικός. Δεν είναι ότι βάλτωσε – κυριολεκτικά και μεταφορικά– ο τόπος απ’ άκρη σ’ άκρη. Είναι ότι κόλλησα κι εγώ στη λάσπη χθες (E30)</p> <p>-εξαφανίζοντας από τον χάρτη χωριά, περιουσίες, επιχειρήσεις και καλλιέργειες (E32)</p> <p>-τα χωριά, τα σπίτια και τα χωράφια τους να τα καταπίνουν το νερό και η λάσπη (E36)</p> <p>-έχουν προκαλέσει οικονομικές ζημιές ύψους πολλών δεκάτομμυριών ευρώ (E49)</p> <p>-Η εικόνα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, που κατέχει μία από τις υψηλότερες θέσεις στην κατάταξη των ανώτατων ιδρυμάτων της χώρας, είναι ντροπιαστική (E57)</p>	<p>11/26= 42,3%</p>
<p>Ανθρώπινες συνέπειες</p>	<p>-τέλος, ένας απροσδιόριστος μεγάλος αριθμός θυμάτων, που θα αυξάνεται όσο υποχωρούν τα νερά. (E8)</p> <p>- ανθρώπους που αγνοούνται (E10)</p> <p>- Πνιγμένα όνειρα, χαμένες ζωές (E13)</p> <p>- ανθρώπους να καίγονται και να πνίγονται (E14)</p> <p>-Εκτός από τους νεκρούς και τις ζημιές, το ενδιαφέρον της πολιτείας πρέπει να στραφεί και σε αυτούς που έμειναν πίσω. Αθέατοι συμπολίτες μας τα τελευταία χρόνια φέρουν όλο και περισσότερα ψυχικά τραύματα, δυστυχώς κοινά για πολλούς (E19)</p> <p>-Οι υποδομές στον Βόλο και το Πήλιο δέχτηκαν βαθύτατα τραύματα. Οι τουριστικές υποδομές του Παγασητικού, που ανήκουν ως επί το πλείστον σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, εξαφανίστηκαν από τον χάρτη (E20)</p> <p>-Νεκροί; E, και; Αγνοούμενοι; E, και; Εγκλωβισμένοι; E, και; Λάσπη παντού; E, και; Χωρίς νερό και ρεύμα; E, και; Οι πλειστηριασμοί στη Θεσσαλία κανονικά; (E25)</p> <p>-το τεράστιο πρόβλημα της "υγειονομικής βόμβας" που αποτελεί το ζήτημα των νεκρών ζώων στα λασπόνερα (E27)</p> <p>-Στη Θεσσαλία, λοιπόν, το νερό πλημμύρισε τα πάντα. Κατέστρεψε ζωές, καλλιέργειες και ζωντανά. Στερεί τα όνειρα που μπορεί να γίνουν εφιαλτικά (E28)</p> <p>-τη μετέτρεψαν σε λίμνη σκοτώνοντας ανθρώπους (E32)</p> <p>-Χάθηκαν ζωές (E33)</p> <p>-15 άνθρωποι νεκροί (E41)</p> <p>-Κάμπο φέρνει στο προσκήνιο την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, των ξεριζωμένων υδροπροσφύγων και κυρίως την υγειονομική βόμβα που κρύβουν μέσα τους τα λασπόνερα με τα χιλιάδες νεκρά ζώα. (E42)</p> <p>-δίπλα στους εγκλωβισμένους των πλημμυρισμένων χωριών του κάμπου (E48)</p> <p>-πλημμύρες, οι οποίες μέχρι στιγμής έχουν στοιχίσει τη ζωή σε 17 συμπολίτες μας (E49)</p> <p>-Ο ξεκληρισμένος άνθρωπος, αυτός που πότισε με ιδρώτα τη γη του για να φτιάξει ένα νοικοκυριό, ένα σπίτι, λίγα ζώα, μια καλλιέργεια, και μετά τα βλέπει σε λίγα λεπτά να χάνονται μέσα στις φλόγες ή μέσα στη λάσπη, έχει αγώνα διπλό να κάνει (E50)</p> <p>-Απροστάτευτοι απέναντι στον κίνδυνο διάδοσης μολυσματικών ασθενειών βρίσκονται οι κάτοικοι της Θεσσαλίας (E53)</p> <p>-Αυτά που βιώσαμε για λίγα 24ωρα δεν φεύγουν εύκολα από το μυαλό και θα είναι η πραγματικότητα των κατοίκων για αρκετό καιρό ακόμα, με την εικόνα απόγνωσης, καταστροφής, τη μυρωδιά από τα νεκρά ζώα, την αίσθηση της παχύρρευστης λάσπης, των βρομόνερων και των κουνουπιών, αλλά και του φόβου μόλις ξαναπέσουν βροχές. (E54)</p> <p>-χιλιάδες πολίτες σε ολόκληρη τη Θεσσαλία εξακολουθούν να παλεύουν μόνοι τους για την υγεία τους, τα σπίτια, τα ζώα, τις περιουσίες, τις πόλεις τους. Ο υγειονομικός κίνδυνος χτυπάει κόκκινο, το νερό είναι κομμένο για 15η μέρα (χθες) στον Βόλο και το μέλλον αβέβαιο. (E57)</p>	<p>19/26= 73,1%</p>
<p>Συνέπειες στην παραγωγή</p>	<p>-Ο Θεσσαλικός Κάμπος σε έκταση 700.000 στρεμμάτων, όπως καταμετρούν οι επιστήμονες, καταστράφηκε (E20)</p> <p>-Σε αντίθεση με τα λασπωμένα νερά στα οποία είναι βυθισμένη η παραγωγική καρδιά της χώρας, έχουν στερέψει οι δικαιολογίες του πρωθυπουργού... το κόστος αυτή τη στιγμή φτάνει τα 4 δισ. ευρώ μόνο για τις πλημμύρες. (E26)</p> <p>-τη δραματική κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή μετά την καταστροφή της αγροτικής παραγωγής (E27)</p> <p>-Στη Θεσσαλία, λοιπόν, το νερό πλημμύρισε τα πάντα. Κατέστρεψε ζωές, καλλιέργειες και ζωντανά. (E28)</p> <p>-ελιές μπήκαν σε περίοδο ακαρπίας. Τα αμπέλια (όσα δεν ξεριζώθηκαν με επιδότηση της Ε.Ε.) χτυπήθηκαν (E29)</p> <p>-εξαφανίζοντας από τον χάρτη χωριά, περιουσίες, επιχειρήσεις και καλλιέργειες (E32)</p>	<p>9/26= 34,6%</p>

	<p>-Χάθηκαν ζώα, μολύνθηκε νερό και πολλή γη, έσβησαν καλλιέργειες, κτηνοτροφία, οικογενειακές βιομηχανίες αρκετών γενεών (αγροδιατροφικών - κτηνοτροφικών - γαλακτοκομικών προϊόντων) (E33)</p> <p>-ζημιές ανεπανόρθωτες σε περιουσίες, ζωικό κεφάλαιο και καλλιέργειες.(E41)</p> <p>-Για μία εβδομάδα η χώρα παραμένει κομμένη στα δύο. Η εθνική οδός Αθηνών-Θεσσαλονίκης είναι κλειστή με απαγόρευση της κυκλοφορίας – κάτι που προκαλεί τεράστια προβλήματα στις μεταφορές, στην κοινωνική και οικονομική ζωή. (E44)</p>	
--	--	--

Ταξινόμηση E5

Πλαίσιο Λύσεων	Ρηματικοί δείκτες	Σύνολο) 16/57= 28%
Πολιτικής Αλλαγής	<p>-η κυβέρνηση θα πρέπει επιτέλους να παραδεχθεί ότι όλες αυτές οι καταστροφές που επαναλαμβάνονται, δεν είναι έκτακτα γεγονότα αλλά χρόνια προβλήματα, που η αντιμετώπισή τους απαιτεί μια θεμελιωδώς διαφορετική προσέγγιση από τον τρόπο που τα αντιμετωπίζει. (E3)</p> <p>-Απέναντι σε ένα σύστημα που δημιουργεί παντού νέα αδιέξοδα και αδυνατεί να δώσει ουσιαστικές λύσεις, μια αριστερά της ιστορικής ευθύνης είναι πιο αναγκαία από ποτέ. (E8)</p> <p>-χρειάζεται να σηκώσουμε το κεφάλι και να κοιτάξουμε γύρω μας. Να αναλογιστούμε σε ποια κοινωνία ζούμε, αλλά και να αποφασίσουμε για το τι κοινωνία θέλουμε. Και να αγωνιστούμε για να αλλάξουμε κατεύθυνση, να ανατρέψουμε το σάπιο σύστημά τους που φτιάχνει ανθρώπους δύο ταχυτήτων. Τώρα, όσο ακόμα προλαβαίνουμε. (E14)</p> <p>-είναι επιβεβλημένο να διεκδικηθεί πλαίσιο με αίτημα να αλλάξει το κοινωνικό και παραγωγικό μοντέλο με αποκέντρωση. (E18)</p> <p>-Ο αντικαπιταλισμός αποτελεί αμυντικό και θεραπευτικό μονόδρομο (E21)</p> <p>-Η μόνη απάντηση της υγιούς κοινωνίας είναι να στηρίζει τους ανθρώπους που πρέπει και οι οποίοι είναι σε θέση να εφαρμόσουν απτές λύσεις προς ΔΥΟ κατευθύνσεις: η πρώτη είναι η απαλλαγή από τα ορυκτά καύσιμα (όσοι κερδίζουν από αυτά, καλό είναι να αναζητήσουν έγκαιρα αλλού πηγές πλούτισμού...) και ταυτόχρονα προς την αντιμετώπιση-περιορισμό των συνεπειών των φαινομένων που δεν μπορούν πια με τίποτα να αποφευχθούν... (E47)</p>	6/16= 37,5%
Υποδομές	<p>-Οι επιστήμονες συμφωνούν ότι για να υπάρξει πραγματική πρόληψη πρέπει να γκρεμιστούν οι αυθαίρετες κατασκευές και να αποκατασταθούν στα φυσικά τους όρια τα ρέματα και οι κοίτες των ποταμών, μεριμνώντας ακόμη για την εμβάθυνσή τους. (E8)</p> <p>-η μοναδική λύση που κατά τη γνώμη μου (ως φυσικού) μπορεί να υπάρξει, ως αναπτυξιακή προοπτική και ταυτόχρονα και ως αντιπλημμυρική προστασία για τους κατοίκους της, που δεν είναι τίποτα άλλο παρά η κατασκευή πολλών μικρών φραγμάτων στα ορεινά και ημιορεινά φαράγγια της (E17)</p> <p>-είναι κατεπείγουσα η αναβάθμιση των αντιπλημμυρικών υποδομών σε ολόκληρη τη χώρα (E46)</p>	3/16= 18,7%
Διοίκηση	<p>-Ολα πρέπει να σχεδιαστούν από την αρχή. Προϋπολογισμός, δημόσιες επενδύσεις, Ταμείο Ανάκαμψης, μηχανισμός πολιτικής προστασίας, στήριξη της κατεστραμμένης αγροτικής παραγωγής (E10)</p> <p>-στη διεκδίκηση ενός ριζικού ανασχεδιασμού του κράτους και των πόρων του με βάση τις νέες ανάγκες που γέννησε η τραγωδία. (E11)</p> <p>-Πρέπει να δομηθεί πλαίσιο με στοχευμένες ΣΔΙΤ, ώστε τα κοινοτικά ταμεία, η ΕτΕπ και η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα να συστήσουν από πόρους που κοιμούνται ένα νέο Ταμείο Εθνικής Ανασυγκρότησης. (E33)</p> <p>-Ο μοναδικός τρόπος για να αποτραπούν ή για να περιοριστούν οι επώδυνες επιπτώσεις των κάθε λογής καταστροφών είναι το πολιτικό σύστημα να συνειδητοποιήσει τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η κοινωνία και να αναπτύξει έναν ισχυρό θεσμικό μηχανισμό για τη διαχείρισή τους (E35)</p> <p>-Εξάλειψη των ελλείψεων, πλήρωση των κενών, συντονισμός και βελτιστοποίηση στην αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων, κεντρικός και περιφερειακός προγραμματισμός, αναπροσαρμογή σχεδίων αντίδρασης, θωράκιση και ανασχεδιασμός υποδομών απαιτούνται.(E40)</p> <p>-Αντί να συγκροτήσει ένα εθνικό σχέδιο θωράκισης των πληγισίων περιοχών και πρόληψης (E42)</p> <p>-Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να υπάρξει ένας ολοκληρωμένος διεπιστημονικός σχεδιασμός λαμβάνοντας υπόψη όλη τη λεκάνη απορροής (E51)</p>	7/16= 43,7%
Ενημέρωση	<p>-βασικός πυλώνας για την αύξηση της προσαρμοστικότητας στην κλιματική κρίση είναι η εκπαίδευση και η ενίσχυση της ικανότητας του κοινού στο να κατανοεί επαρκώς τα ρίσκα που αντιμετωπίζει ώστε να μπορεί να λαμβάνει δράση για να τα μειώνει. (E24)</p>	1/16= 6,25%

Ταξινόμηση E6

